Šis dokumentas yra skirtas tik informacijai, ir institucijos nėra teisiškai atsakingos už jo turinį

►**B**

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 718/2007

2007 m. birželio 12 d.

įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1085/2006, nustatantį Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA)

(OL L 170, 2007 6 29, p. 1)

iš dalies keičiamas:

		Oficialusis leidinys		
		Nr.	puslapis	data
►**M1**	2010 m. sausio 28 d. Komisijos reglamentas (ES) Nr. 80/2010	L 25	1	2010 1 29
►**M2**	2011 m. gruodžio 9 d. Komisijos įgyvendinimo reglamentas (ES) Nr. 1292/2011	L 329	1	2011 12 13

▼B

KOMISIJOS REGLAMENTAS (EB) Nr. 718/2007

2007 m. birželio 12 d.

įgyvendinantis Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1085/2006, nustatantį Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA)

TURINYS

I dalis	Bendrosios nuostatos
I antraštinė dalis	Pagalbos principai ir bendroji struktūra
I skyrius	Dalykas ir principai
II skyrius	Bendroji įgyvendinimo struktūra
II antraštinė dalis	Bendrosios įgyvendinimo taisyklės
I skyrius	Principai
II skyrius	Valdymo ir kontrolės sistemos
1 skirsnis	Decentralizuotas valdymas
2 skirsnis	Kitos valdymo formos
III skyrius	Europos bendrijos finansinis įnašas
IV skyrius	Finansų valdymas
1 skirsnis	Biudžetiniai įsipareigojimai
2 skirsnis	Decentralizuoto valdymo taisyklės
3 skirsnis	Centralizuoto valdymo ir bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo taisyklės
V skyrius	Vertinimas ir stebėsena
VI skyrius	Viešumas ir aiškumas
II dalis	Specialiosios nuostatos
I antraštinė dalis	Pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentas
I skyrius	Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams
II skyrius	Programavimas
III skyrius	Įgyvendinimas
1 skirsnis	Įgyvendinimo struktūra ir principai
2 skirsnis	Finansų valdymas
3 skirsnis	Vertinimas ir stebėsena
II antraštinė dalis	Tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentas
I skyrius	Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams
II skyrius	Programavimas
1 skirsnis	Programos
2 skirsnis	Veiksmai
III skyrius	Įgyvendinimas
1 skirsnis	Bendrosios nuostatos

▼B

2 skirsnis	Pagalbą gaunančių šalių ir valstybių narių tarpvalstybinės programos
3 skirsnis	Pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinės programos
III antraštinė dalis	Regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentai
I skyrius	Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams
1 skirsnis	Regionų vystymosi komponentas
2 skirsnis	Žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentas
II skyrius	Programavimas
III skyrius	Įgyvendinimas
1 skirsnis	Bendrosios taisyklės
2 skirsnis	Finansų valdymas
3 skirsnis	Vertinimas ir stebėsena
IV antraštinė dalis	Kaimo plėtros komponentas
I skyrius	Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams
1 skirsnis	Pagalbos objektas
2 skirsnis	Atitikimo ir bendrieji pagalbos intensyvumo reikalavimai
3 skirsnis	Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 1 prioritetinę kryptį
4 skirsnis	Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 2 prioritetinę kryptį
5 skirsnis	Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 3 prioritetinę kryptį
6 skirsnis	Techninė pagalba
II skyrius	Programavimas
III skyrius	Įgyvendinimas
1 skirsnis	Principai ir finansų valdymas
2 skirsnis	Vertinimas ir stebėsena
III dalis	Baigiamosios nuostatos
Priedas	Akreditavimo kriterijai

▼B

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA,

atsižvelgdama į Europos bendrijos steigimo sutartį,

atsižvelgdama į 2006 m. liepos 17 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1085/2006, nustatantį Pasirengimo narystei pagalbos priemonę (IPA) ([1]), ypač į jo 3 straipsnio 3 dalį,

kadangi:

(1) Reglamento (EB) Nr. 1085/2006 (toliau – IPA reglamentas) tikslas – teikti pasirengimo narystei pagalbą ją gaunančioms šalims ir remti jų perėjimą nuo nurodyto reglamento II priedo prie I priedo ir paskiau – prie Europos Sąjungos narystės.

(2) IPA reglamentas yra vienintelė 2007–2013 m. laikotarpio pasirengimo narystei priemonė, todėl programavimo ir pagalbos teikimo taisyklės pagal šį reglamentą turėtų būti įtrauktos į vieną įgyvendinimo reglamentą ir sujungtos jame, kad būtų taikomos visiems penkiems IPA reglamente nustatytiems komponentams (toliau – IPA komponentai).

(3) Siekiant užtikrinti darną, koordinavimą ir efektyvumą, ypač atsižvelgiant į Komisijos veiksmų planą dėl Integruotos vidaus kontrolės sistemos, visiems penkiems IPA komponentams reikėtų parengti bendrąsias pagalbos įgyvendinimo pagal IPA reglamentą taisykles. Kita vertus, turėtų būti atsižvelgta į konkrečias atskirų IPA komponentų savybes.

(4) Be to, reikėtų atsižvelgti į pagalbą gaunančių šalių skirtingas socialines, ekonomines, kultūrines ir politines sąlygas, nes dėl tokių skirtumų būtina taikyti konkretų metodą ir diferencijuotą paramą, atsižvelgiant į šalies statusą – ar tai šalis kandidatė, ar potenciali šalis kandidatė, politinę ir ekonominę padėtį, poreikius ir jos panaudojimo ir valdymo gebėjimus.

(5) Pagal IPA reglamentą teikiama pagalba turėtų atitikti Bendrijos politiką ir veiksmus išorės pagalbos srityje.

(6) Pagalbai turėtų būti taikomas IPA reglamento 2 straipsnis. Ji turėtų būti skirta plačiam institucijų kūrimo priemonių spektrui visose pagalbą gaunančiose šalyse remti. Ji turėtų stiprinti demokratines institucijas ir teisinę valstybę, reformuoti viešąjį administravimą, padėti vykdyti ekonomikos reformas, gerbti žmogaus ir mažumų teises, skatinti lyčių lygybę ir nediskriminavimą, remti pilietines teises ir pilietinės visuomenės plėtrą, remti pažangų regioninį bendradarbiavimą, susitaikymą ir rekonstrukciją, prisidėti prie tvaraus vystymosi ir skurdo mažinimo bei aukšto lygio aplinkos apsaugos šiose šalyse.

([1]) OL L 210, 2006 7 31, p. 82.

▼B

(7) Pagalba šalims kandidatėms turėtų būti papildomai skiriama visam *acquis communautaire* perimti bei įgyvendinti ir stojimo kriterijams įvykdyti; tokia pagalba taip pat turėtų padėti šalims kandidatėms pasirengti Europos regioninės plėtros fondo, Sanglaudos fondo, Europos socialinio fondo pagalbos ir pagalbos kaimo plėtrai, kuri bus teikiama joms po įstojimo, programavimui, valdymui ir įgyvendinimui.

(8) Pagalba potencialioms šalims kandidatėms turėtų būti skirta tam tikram suderinimo su *acquis communautaire* bei stojimo kriterijais lygiui pasiekti ir panašaus pobūdžio veiksmams suderinti su veiksmais, kurie bus taikomi šalims kandidatėms pagal IPA regionų vystymosi, žmogiškųjų išteklių vystymosi ir kaimo plėtros komponentus.

(9) Norint užtikrinti pagalbos nuoseklumą, papildomumą ir sutelkimą, atitinkamoje šalyje vykdomų veiksmų darna ir koordinavimas pagal skirtingus IPA komponentus turėtų būti užtikrinami remiantis tokiu daugiamečiu planavimu, koks apibrėžtas IPA reglamento 6 straipsnyje.

(10) Komisija ir pagalbą gaunančios šalys turėtų pasirašyti bendruosius susitarimus, kuriuose būtų išdėstyti jų bendradarbiavimo pagal šį reglamentą principai.

(11) Reikia nurodyti, kurie iš valdymo metodų, nustatytų 2002 m. birželio 25 d. Tarybos reglamente (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 dėl Europos Bendrijų bendrajam biudžetui taikomo finansinio reglamento ([1]), taikomi kiekvienam komponentui, kaip numatyta IPA reglamente.

(12) Visų pirma, kadangi IPA reglamentas numato pasirengimo narystei pagalbą, jei įmanoma, jos įgyvendinimui turėtų būti taikomas decentralizuotas lėšų valdymas, kad padidėtų pagalbą gaunančių šalių pagalbos valdymo atsakomybė. Tačiau prireikus turėtų būti galimybė taikyti centralizuotą valdymą, bendrą su tarptautinėmis organizacijomis valdymą ir pasidalijamąjį valdymą.

(13) Decentralizuoto valdymo atveju reikėtų tiksliai apibrėžti atitinkamas Komisijos ir pagalbą gaunančių šalių funkcijas ir reikalavimus. Nuostatos dėl pagalbą gaunančių šalių turėtų būti įtrauktos į bendruosius, sektorių arba finansavimo susitarimus.

(14) Reikėtų nustatyti išsamias fondų finansų valdymo pagal IPA reglamentą taisykles, pagal kurias pagalbos įgyvendinimui turi būti taikomas valdymo metodas. Šiuo atžvilgiu pagalbą gaunančių šalių įsipareigojimai turėtų būti nustatyti bendruosiuose, sektorių arba finansavimo susitarimuose.

([1]) OL L 248, 2002 9 16, p. 1. Reglamentas su pakeitimais, padarytais Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1995/2006 (OL L 390, 2006 12 30, p. 1).

▼B

(15) Be IPA reglamento bendro vertinimo, kuris numatytas jo 22 straipsnyje, pagal minėtą reglamentą turėtų būti reguliariai vykdoma pagalbos stebėsena ir atliekamas vertinimas. Programas pirmiausia turėtų vertinti specialūs stebėsenos komitetai, o visos pagalbos pagal IPA reglamentą įgyvendinimo priežiūra turėtų būti vykdoma reguliariai.

(16) IPA pagalbos programų aiškumas ir jų poveikis pagalbą gaunančių šalių piliečiams yra labai svarbūs siekiant užtikrinti visuomenės informavimą apie ES veiksmus ir sukurti nuoseklų atitinkamų priemonių įvaizdį visose tokiose šalyse remiantis Komisijos veiksmų planu dėl informavimo apie Europą, Komisijos baltąja knyga dėl Europos komunikacijos politikos ir 2005–2009 m. plėtros komunikacijos strategija.

(17) Kadangi IPA reglamentas taikomas nuo 2007 m. sausio 1 d., Komisijos šio reglamento įgyvendinimo taisyklės taip pat turėtų būti taikomos nuo 2007 m. sausio 1 d.

(18) Šiame reglamente apibrėžtos nuostatos atitinka IPA komiteto nuomonę,

PRIĖMĖ ŠĮ REGLAMENTĄ:

I DALIS

BENDROSIOS NUOSTATOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

PAGALBOS PRINCIPAI IR BENDROJI STRUKTŪRA

I SKYRIUS

Dalykas ir principai

1 straipsnis

Dalykas

Šis reglamentas nustato įgyvendinimo taisykles, reglamentuojančias Bendrijos pasirengimo narystei pagalbos, nustatytos Tarybos reglamentu (EB) Nr. 1085/2006 (IPA) (toliau – IPA reglamentas), teikimą.

2 straipsnis

Apibrėžtys

Šiame reglamente vartojamos šios apibrėžtys:

1) pagalbą gaunanti šalis – bet kuri IPA reglamento I ir II prieduose nurodyta šalis;

2) plėtros dokumentų paketas – Tarybai ir Europos Parlamentui Komisijos kasmet teikiami dokumentai, kurių strateginę ir politinę dalį, jei reikia, sudaro peržiūrėtos stojimo partnerysčių ir Europos partnerysčių sutartys, šalims skirtos reguliariosios ataskaitos ir Komisijos strategijos dokumentas. Kita šio paketo dalis – daugiametė preliminari finansinė programa;

▼B

3) bendrasis susitarimas – Komisijos ir pagalbą gaunančios šalies sudarytas susitarimas, taikomas visiems IPA komponentams ir nustatantis pagalbą gaunančios šalies ir Komisijos bendradarbiavimo pagal šį reglamentą principus;

4) sektorių susitarimas – susitarimas dėl tam tikro IPA komponento, kurį prireikus sudaro Komisija ir pagalbą gaunanti šalis ir kuris nustato atitinkamas taikytinas nuostatas, kurių nėra atitinkamos šalies bendrajame susitarime arba finansavimo susitarimuose;

5) finansavimo susitarimas – metinis ar daugiametis susitarimas, kurį Komisija ir pagalbą gaunanti šalis sudaro remdamosi Komisijos finansavimo sprendimu, patvirtinančiu Bendrijos įnašą, skirtą programai arba veiksmui, ir patenkančiu į šio reglamento taikymo sritį;

6) pažeidimas – bet koks taikomų taisyklių ir sutarčių nuostatos pažeidimas, kuris padaromas dėl ekonominės veiklos vykdytojo veiksmo ar neveikimo ir kenkia ar pakenktų Europos Sąjungos bendrajam biudžetui, jei jam priskiriamos nepagrįstos išlaidos;

7) finansiniai metai – laikotarpis nuo sausio 1 d. iki gruodžio 31 d.;

8) galutinis pagalbos gavėjas – viešoji ar privačioji įstaiga arba įmonė, atsakinga už veiksmų inicijavimą arba už veiksmų inicijavimą ir įgyvendinimą. Kiek tai susiję su pagalbos programomis, galutiniai pagalbos gavėjai yra viešosios arba privačiosios įmonės, įgyvendinančios atskirą projektą ir gaunančios viešąją pagalbą;

9) Bendrijos įnašas – Bendrijos finansuojama reikalavimus finansuoti atitinkanti išlaidų dalis;

10) sąskaita eurais – banko sąskaita, už kurios indėlius mokamos palūkanos, kurią pagalbą gaunančios šalies vardu ar jos atsakomybe finansų ar valstybės iždo institucijoje atidaro nacionalinis fondas ir į kurią pervedamos Komisijos išmokos;

11) viešosios išlaidos – bet koks viešasis įnašas veiksmams finansuoti, skirtas iš Europos Bendrijos ar pagalbą gaunančios šalies valdžios institucijų biudžeto, ir bet koks įnašas veiksmams finansuoti, skirtas iš viešosios teisės subjektais esančių įstaigų arba vienos ar kelių regiono ar vietos valdžios institucijų, ar viešosios teisės subjektais esančių įstaigų asociacijų biudžeto;

12) visos išlaidos – viešosios išlaidos ir bet koks privatusis įnašas veiksmams finansuoti.

3 straipsnis

Pagalbos teikimo principai

Komisija užtikrina, kad pagalbai pagal IPA reglamentą būtų taikomi šie principai:

— Skirta pagalba atitinka darnos, papildomumo, koordinavimo, partnerystės ir telkimo principus.

— Pagalba yra suderinta su ES politika ir remia suderinimą su *acquis communautaire*.

— Pagalba atitinka biudžeto principus, nustatytus Tarybos reglamente (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002.

— Pagalba atitinka nustatytus plėtros proceso poreikius ir pagalbą gaunančios šalies gebėjimus ją panaudoti. Teikiant pagalbą taip pat reikia atsižvelgti į sukauptą patirtį.

— Labai skatinama pagalbą gaunančios šalies atsakomybė už programavimą ir pagalbos įgyvendinimą bei deramas ES intervencijos aiškumas.

▼B

— Veiksmai tinkamai parengti, nustatyti jų tikslūs patikrinami tikslai, kurie turi būti pasiekti per nustatytą laikotarpį.

— Bet kuriuo pagalbos įgyvendinimo metu draudžiama bet kokia diskriminacija dėl lyties, rasės, etninės kilmės, religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos.

— Pasirengimo narystei tikslų siekiama atsižvelgiant į darnaus vystymosi principą ir Bendrijos paramą aplinkos apsaugos ir gerinimo siekiui.

4 straipsnis

Pagalbos prioritetai

Pagalba atitinkamai pagalbą gaunančiai šaliai teikiama pagal prioritetus, nustatytus toliau nurodytuose dokumentuose, jei tokie yra:

— Europos partnerystė,

— stojimo partnerystė,

— nacionalinė *acquis* perėmimo programa,

— ataskaitos ir strategijos dokumentas, esantys Komisijos metiniame plėtros dokumentų pakete,

— stabilizacijos ir asociacijos susitarimas,

— derybų programa.

Taip pat atsižvelgiama į prioritetus, nustatytus nacionalinėse strategijose, jeigu jos suderinamos su pasirengimo narystei tikslais ir taikymo sritimi, kaip nustatyta IPA reglamente.

II SKYRIUS

Bendroji įgyvendinimo struktūra

5 straipsnis

Daugiamečiai preliminarūs planavimo dokumentai

1. Daugiametis preliminarus planavimo dokumentas užtikrina reikalingą IPA komponentų darną ir papildomumą atitinkamoje pagalbą gaunančioje šalyje. Visų pirma jis atitinka 9 straipsnyje nustatytus principus.

2. Remdamasi IPA reglamento 20 straipsnio 3 dalimi ir konsultuodamasi, kaip nustatyta to reglamento 6 straipsnio 1 dalyje, Komisija užtikrina, kad atitinkamoms suinteresuotosioms šalims, įskaitant valstybes nares, bus skiriama pakankamai laiko pateikti savo pastabas dėl dokumento.

3. Daugiamečiuose preliminariuose planavimo dokumentuose pateikiama tokia informacija apie kiekvieną susijusią šalį:

a) bendra padėtis, įskaitant trumpą konsultacijų su pagalbą gaunančia šalimi ir pagalbą gaunančioje šalyje proceso aprašymą;

b) Europos Sąjungos bendradarbiavimo tikslų atitinkamoje šalyje aprašymas;

c) suvestinis problemų, poreikių ir santykinės prioritetų svarbos pagalbai įvertinimas;

d) ankstesnio ir vykstančio Europos Sąjungos bendradarbiavimo, įskaitant poreikių, gebėjimo panaudoti pagalbą analizę ir sukauptą patirtį, taip pat atitinkamos veiklos dalyvaujant kitiems pagalbos teikėjams, apžvalga, jeigu tokios informacijos yra;

▼B

e) kiekvieno komponento apibūdinimas pagal tai, kaip remiantis c punkte nurodytu suvestiniu įvertinimu pasirenkami strateginiai veiksmai, ir pagrindinių atrinktų pagalbos sričių atitinkamoje šalyje bei laukiamų rezultatų aprašymas;

f) preliminarūs finansiniai asignavimai pagrindinėms intervencijos sritims pagal kiekvieną IPA komponentą.

4. Regioninės ir horizontaliosios programos gali būti pateiktos atskiruose, specialiuose įvairiems pagalbos gavėjams skirtuose daugiamečiuose preliminariuose planavimo dokumentuose.

6 straipsnis

Daugiametės arba metinės programos

1. Daugiamečiai preliminarūs planavimo dokumentai įgyvendinami pagal daugiametes arba, atsižvelgus į komponentą, metines programas, kaip nustatyta IPA reglamento 7 straipsnyje.

2. Daugiametes programas arba metines programas sudaro dokumentai, kuriuos pateikia pagalbą gaunanti šalis arba, jei tai yra regioninės ir horizontaliosios programos, parengia Komisija ir kuriuos priima Komisija. Programose nurodomos suderintos prioritetinės kryptys, visos tinkamos priemonės arba veiksmai ir apibūdinamas finansinis įnašas, kurie reikalingi daugiamečiuose preliminariuose planavimo dokumentuose nustatytoms strategijoms įgyvendinti.

Programos yra suskirstomos į prioritetines kryptis, kurių kiekviena nurodo bendrą siektiną tikslą ir kurios, atsižvelgiant į atitinkamą IPA komponentą, įgyvendinamos taikant priemones, kurios gali būti skirstomos į veiksmus, arba tiesiogiai – per veiksmus.

Veiksmus sudaro projektas arba keli projektai, kuriuos įgyvendina arba inicijuoja Komisija, arba inicijuoja ir įgyvendina vienas ar keli galutiniai pagalbos gavėjai, padedantys pasiekti priemonės ir (arba) susijusios prioritetinės krypties tikslus.

3. Pagal IPA reglamento 20 straipsnį, vykstant programavimui, konsultuojamasi su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis, įskaitant valstybes nares, remiantis II dalyje nustatytomis nuostatomis. Komisija ir (arba) pagalbą gaunanti šalis užtikrina, kad suinteresuotosioms šalims bus skiriama pakankamai laiko savo pastaboms dėl šio klausimo pateikti.

7 straipsnis

Bendrieji susitarimai ir sektorių susitarimai

1. Komisija ir pagalbą gaunanti šalis sudaro bendrąjį susitarimą, kad nustatytų bendradarbiavimo teikiant EB finansinę pagalbą ją gaunančiai šaliai taisykles ir dėl jų susitartų. Jei būtina, bendrąjį susitarimą gali papildyti sektorių susitarimas arba sektorių susitarimai, kuriuose apibrėžiamos konkrečios nuostatos pagal komponentus.

2. Pagalba pagal IPA reglamentą pagalbą gaunančiai šaliai gali būti teikiama tiktai po to, kai yra sudarytas ir įsigalioja 1 dalyje minėtas bendrasis susitarimas.

Jei su pagalbą gaunančia šalimi sudaromas sektorių susitarimas, pagalba IPA komponentui, kuriam skirtas sektorių susitarimas, pagal IPA reglamentą gali būti teikiama tiktai po to, kai įsigalioja bendrasis susitarimas ir sektorių susitarimas.

▼B

Nukrypstant nuo pirmosios pastraipos, jei nesudaromas bendrasis susitarimas arba jei veikiantis bendrasis susitarimas, sudaromas remiantis Tarybos reglamentais (EEB) Nr. 3906/89 ([1]), (EB) Nr. 1267/1999 ([2]), (EB) Nr. 1268/1999 ([3]), (EB) Nr. 2500/2001 ([4]) arba (EB) Nr. 2666/2000 ([5]), nenustato minimalių 3 dalyje nurodytų nuostatų, tokios nuostatos apibrėžiamos finansavimo susitarimuose.

3. Bendrieji susitarimai pirmiausia nustato nuostatas dėl:

a) bendrųjų Bendrijos finansinės pagalbos taisyklių;

b) struktūrų ir institucijų, reikalingų pagalbos valdymui ir nurodytų 21, 32 ir 33 straipsniuose, bei kitų atitinkamų specialių įstaigų steigimo;

c) pirmiau paminėtų struktūrų, institucijų ir įstaigų bendrųjų pareigų laikantis 22, 23, 24, 25, 26, 28 ir 29 straipsniuose apibrėžtų principų;

d) kontrolės reikalavimų ir sąlygų dėl:

i) nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditacijos akreditavimo ir stebėsenos laikantis 11, 12 ir 15 straipsniuose apibrėžtų principų;

ii) nacionalinio leidimus duodančio pareigūno veiklos struktūrai išduodamos akreditacijos akreditavimo ir stebėsenos laikantis 11, 13 ir 16 straipsniuose apibrėžtų principų;

iii) valdymo įgaliojimų perdavimo, kurį atlieka Komisija, laikydamasi 11, 14 ir 17 straipsniuose apibrėžtų principų;

e) nacionalinio leidimus duodančio pareigūno metinio patikinimo pareiškimo rengimo, kaip nustatyta 27 straipsnyje;

f) viešųjų pirkimų Komisijos taisyklių laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 ir Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 ([6]), nustatančio išsamias Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 įgyvendinimo taisykles;

g) programų baigimo, kaip nustatyta 47 ir 56 straipsniuose;

h) sukčiavimo pažeidimų apibrėžčių laikantis 2 straipsnio ir aktyviosios bei pasyviosios korupcijos apibrėžties, atitinkančių Bendrijos teisės aktuose esančias apibrėžtis; pagalbą gaunančios šalies įsipareigojimo imtis tinkamų prevencinių priemonių prieš aktyviąją ir pasyviąją korupciją, kovos su sukčiavimu priemonių ir korekcinių veiksmų; lėšų grąžinimo pažeidimų arba sukčiavimo atvejais taisyklių;

i) pagalbos grąžinimo, finansinių koregavimų ir patikslinimų pagal 49 ir 50 straipsnius;

([1]) OL L 375, 1989 12 23, p. 11.
([2]) OL L 161, 1999 6 26, p. 73.
([3]) OL L 161, 1999 6 26, p. 87.
([4]) OL L 342, 2001 12 27, p. 1.
([5]) OL L 306, 2000 12 7, p. 1.
([6]) OL L 357, 2002 12 31, p. 1.

▼B

j) Komisijos ir Europos Audito Rūmų vykdomos stebėsenos, kontrolės ir audito taisyklių;

k) mokesčių, muito mokesčių ir kitų iždo mokesčių taisyklių;

l) informavimo ir viešumo reikalavimų.

4. Prireikus gali būti sudaromas sektorių susitarimas dėl konkretaus IPA komponento, kuris papildo bendrąjį susitarimą. Nepažeidžiant bendrajame susitarime nustatytų sąlygų, sektorių susitarime apibrėžiamos išsamios specialios nuostatos dėl atitinkamo komponento valdymo, vertinimo ir kontrolės.

5. Atitinkamoje pagalbą gaunančioje šalyje bendrasis susitarimas taikomas visiems 8 straipsnyje numatytiems finansavimo susitarimams.

Sektorių susitarimas dėl tam tikro komponento, jei toks sudaromas, taikomas visiems tam komponentui sudarytiems finansavimo susitarimams.

8 straipsnis

Finansavimo sprendimai ir susitarimai

1. Daugiametes arba metines programas patvirtinantys Komisijos sprendimai atitinka reikalavimus, pagal kuriuos finansavimo sprendimai rengiami remiantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 75 straipsnio 2 dalimi.

2. Jei finansavimo sprendime numatyta, Komisija ir atitinkama pagalbą gaunanti šalis sudaro finansavimo susitarimą. Finansavimo susitarimai gali būti metiniai arba daugiamečiai, kaip nustatyta 39 straipsnyje.

3. Kiekviena programa yra neatskiriama finansavimo susitarimo dalis.

4. Finansavimo susitarimuose nustatomos:

a) nuostatos, pagal kurias pagalbą gaunanti šalis priima Bendrijos pagalbą ir patvirtina su tokia pagalba susijusių išmokų tvarkymo taisykles ir procedūras;

b) pagalbos valdymo sąlygos, įskaitant atitinkamus metinės arba daugiametės programos ir (arba) veiksmų įgyvendinimo metodus ir pareigas;

▼M1

c) nuostatos, pagal kurias pagalbą gaunanti šalis rengia ir nuolat atnaujina veiksmų planą, kuriame nustatomos preliminarios gairės ir terminai siekiant decentralizacijos be Komisijos *ex ante* patikrinimų, kaip nustatyta 14 ir 18 straipsniuose; šios nuostatos būtinos tik tų komponentų ir programų atveju, jei Komisijos sprendime dėl valdymo įgaliojimų perdavimo, kaip nustatyta 14 straipsnyje, numatyti Komisijos atliekami *ex ante* patikrinimai.

▼B

II ANTRAŠTINĖ DALIS

BENDROSIOS ĮGYVENDINIMO TAISYKLĖS

I SKYRIUS

Principai

9 straipsnis

Darnus pagalbos įgyvendinimas

1. Pagalba pagal IPA reglamentą yra nuosekli ir suderinta IPA komponentų viduje ir tarp komponentų planavimo ir programavimo lygmenimis.

2. Vengiama bet kokio veiksmų pagal skirtingus komponentus pasikartojimo, išlaidos finansuojamos ne daugiau kaip pagal vieną veiksmą.

10 straipsnis

Bendrieji pagalbos įgyvendinimo principai

1. Jei 2, 3 ir 4 dalyse nėra numatyta kitaip, decentralizuotas valdymas, kai Komisija perduoda tam tikrų veiksmų valdymą pagalbą gaunančiai šaliai, bet pasilieka visą galutinę atsakomybę už bendrą biudžeto vykdymą pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53c straipsnį ir atitinkamas EB sutarčių nuostatas, taikomas pagalbos įgyvendinimui pagal IPA reglamentą.

Teikiant pagalbą pagal IPA reglamentą, decentralizuotas valdymas taikomas bent jau konkursams, sutarčių sudarymui ir mokėjimams.

Kai taikomas decentralizuotas valdymas, veiksmai įgyvendinami laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53c straipsnio nuostatų.

2. Centralizuotas valdymas, apibūdintas Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53a straipsnyje, gali būti taikomas pagal pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentą, ypač regioninėms ir horizontaliosioms programoms, ir pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentą. Toks valdymas taip pat gali būti taikomas techninei pagalbai pagal bet kurį IPA komponentą.

Kai taikomas centralizuotas valdymas, veiksmai įgyvendinami laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53 straipsnio a dalies, 53a straipsnio ir 54–57 straipsnių nuostatų.

3. Bendras su tarptautinėmis organizacijomis valdymas, apibūdintas Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53d straipsnyje, gali būti taikomas pagal pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentą programose, kuriose dalyvauja tarptautinės organizacijos, ypač regioninėse ir horizontaliosiose programose.

Kai taikomas bendras su tarptautinėmis organizacijomis valdymas, veiksmai įgyvendinami laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53 straipsnio c dalies ir 53d straipsnio nuostatų.

4. Pasidalijamasis valdymas, apibūdintas Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53b straipsnyje, pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentą gali būti taikomas tarpvalstybinio bendradarbiavimo programoms, kuriose dalyvauja valstybės narės.

▼B

Kai taikomas pasidalijamasis valdymas kartu su valstybe nare, veiksmai įgyvendinami laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53 straipsnio b dalies, 53b straipsnio ir II dalies II antraštinės dalies nuostatų.

II SKYRIUS

Valdymo ir kontrolės sistemos

1 skirsnis

Decentralizuotas valdymas

1 poskirsnis

Akreditavimas ir valdymo įgaliojimų perdavimas

11 straipsnis

Bendrieji reikalavimai

1. Prieš priimdama sprendimą valdymo įgaliojimus, susijusius su komponentu, programa arba priemone, perduoti pagalbą gaunančiai šaliai, Komisija įsitikina, ar tokia šalis atitinka Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 56 straipsnio 2 dalyje nurodytus sukurtų valdymo ir kontrolės sistemų reikalavimus ir ar galioja 12 ir 13 straipsniuose nustatytos akreditacijos.

2. Todėl pagalbą gaunančioje šalyje sukurtos valdymo ir kontrolės sistemos numato veiksmingą kontrolę bent jau priede nurodytose srityse. Be šio reglamento, taikomos kitų sričių nuostatos, apibrėžtos sektorių arba finansavimo susitarimuose.

3. Jeigu tam tikriems asmenims yra suteikta atsakomybė už veiklą, susijusią su programų valdymu, įgyvendinimu ir kontrole, pagalbą gaunanti šalis suteikia tokiems asmenims įgaliojimus vykdyti su tokia atsakomybe susijusias funkcijas, įskaitant atvejus, kai tarp jų ir tokioje veikloje dalyvaujančių įstaigų nėra pavaldumo ryšio. Pagalbą gaunanti šalis visų pirma įgalioja tokius asmenis per oficialius jų ir atitinkamų įstaigų darbinius susitarimus parengti:

a) tinkamą keitimosi informacija sistemą, įskaitant įgaliojimus reikalauti informacijos ir, jei būtina, teisę vietoje gauti dokumentus ir susisiekti su darbuotojais;

b) standartus, kuriuos reikia įvykdyti;

c) procedūras, kurių reikia laikytis.

4. Visi kiti konkretūs komponentų reikalavimai, nustatyti sektorių susitarimuose arba finansavimo susitarimuose, taikomi papildomai su šiuo reglamentu.

▼B

12 straipsnis

Nacionalinio leidimus duodančio pareigūno ir nacionalinio fondo akreditavimas

1. 24 straipsnyje nurodytas kompetentingas akreditavimo pareigūnas yra atsakingas už 25 straipsnyje apibūdinto nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditavimą remiantis 25 straipsnio 2 dalies a punktu eiti nacionalinio fondo vadovo pareigas ir turėti įgaliojimus vykdyti 25 straipsnio 2 dalies b punkte nustatytas pareigas. Nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditavimas apima 26 straipsnyje apibūdintą nacionalinį fondą.

2. Prieš akredituodamas nacionalinį leidimus duodantį pareigūną kompetentingas akreditavimo pareigūnas, remdamasis audito nuomone, kurią parengia nuo visų valdymo ir kontrolės sistemų dalyvių nepriklausomai veikiantis išorės auditorius, pats įsitikina, ar 11 straipsnyje apibrėžti taikytini reikalavimai yra įvykdyti. Audito nuomonė parengiama remiantis pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus atlikta analize.

3. Kompetentingas akreditavimo pareigūnas apie nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditaciją Komisijai praneša ne vėliau kaip iki pranešimo apie pirmosios veiklos struktūros akreditaciją, kaip numatyta 13 straipsnio 3 dalyje. Kompetentingas akreditavimo pareigūnas suteikia visą svarbią patvirtinančiąją informaciją, kurios reikalauja Komisija.

4. Kompetentingas akreditavimo pareigūnas nedelsiant praneša Komisijai apie visus pokyčius, susijusius su nacionaliniu leidimus duodančiu pareigūnu arba nacionaliniu fondu. Jei pokytis nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui arba nacionaliniam fondui daro įtaką, susijusią su 11 straipsnyje apibrėžtais taikytinais reikalavimais, kompetentingas akreditavimo pareigūnas siunčia Komisijai įvertinimą, kokią įtaką toks pokytis gali turėti akreditacijos galiojimui. Jei toks pokytis yra svarbus, kompetentingas akreditavimo pareigūnas taip pat praneša Komisijai apie savo sprendimą dėl akreditacijos.

13 straipsnis

Veiklos struktūros akreditavimas

1. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas yra atsakingas už 28 straipsnyje nurodytų veiklos struktūrų akreditavimą.

2. Prieš akredituodamas veiklos struktūrą nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas įsitikina, ar atitinkama veiklos struktūra vykdo 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus. Toks patikinimas pagrindžiamas audito nuomone, kurią parengia nuo visų valdymo ir kontrolės sistemų dalyvių nepriklausomai veikiantis išorės auditorius. Audito nuomonė parengiama remiantis pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus atlikta analize.

3. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas praneša Komisijai apie veiklos struktūrų akreditaciją ir suteikia visą svarbią patvirtinančiąją informaciją, įskaitant valdymo ir kontrolės sistemų apibūdinimą, kurios reikalauja Komisija.

14 straipsnis

Komisijos vykdomas valdymo įgaliojimų perdavimas

1. Prieš perduodama valdymo įgaliojimus, Komisija peržiūri 12 ir 13 straipsniuose nurodytas akreditacijas ir patikrina bet kurios susijusios įstaigos arba institucijos procedūras bei struktūras pagalbą gaunančioje šalyje. Tokia veikla gali būti patikrinimai vietoje, kuriuos atlieka Komisijos institucijos arba pagal subrangos sutartį – audito įmonė.

▼B

2. Priimdama sprendimą perduoti valdymo įgaliojimus, Komisija gali nustatyti daugiau sąlygų, kad užtikrintų 11 straipsnyje nustatytų reikalavimų vykdymą. Tokios papildomos sąlygos turi būti įvykdytos per tam tikrą laikotarpį, kurį Komisija nustato valdymo įgaliojimų perdavimui.

3. Komisijos sprendime dėl valdymo įgaliojimų perdavimo pateikiamas *ex ante* patikrinimų, jei tokių yra, sąrašas, juos Komisija atlieka viešųjų pirkimų konkursų, pasiūlymų konkursų skelbimo, sutarčių sudarymo ir dotacijų skyrimo srityse. Šis sąrašas gali skirtis priklausomai nuo komponento arba programos. Atsižvelgiant į komponentą arba programą, *ex ante* patikrinimai vykdomi, kol Komisija leidžia taikyti decentralizuotą valdymą be *ex ante* patikrinimų, kaip nurodyta 18 straipsnyje

4. Komisijos sprendime gali būti nustatytos nuostatos dėl valdymo įgaliojimų perdavimo tam tikroms įstaigoms arba institucijoms sustabdymo arba jų panaikinimo.

15 straipsnis

Nacionalinio leidimus duodančio pareigūno ir nacionalinio fondo akreditacijos panaikinimas arba sustabdymas

1. Kai Komisija perduoda valdymo įgaliojimus, kompetentingas akreditavimo pareigūnas yra atsakingas už tolesnio visų reikalavimų vykdymo stebėseną, kad ši akreditacija toliau galiotų, ir praneša Komisijai apie kiekvieną svarbų su ja susijusį pokytį.

2. Jei kuris nors iš 11 straipsnyje nustatytų reikalavimų nevykdomas arba nebevykdomas, kompetentingas akreditavimo pareigūnas arba sustabdo, arba panaikina nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditaciją ir nedelsiant praneša Komisijai apie savo sprendimą ir jo priežastis. Kompetentingas akreditavimo pareigūnas pasirūpina, kad prieš atnaujinant šią akreditaciją tokie reikalavimai būtų vėl įvykdyti. Kartu su tokiu patikinimu pateikiama audito nuomonė, kaip numatyta 12 straipsnio 2 dalyje.

3. Jei kompetentingas akreditavimo pareigūnas panaikina arba sustabdo nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditaciją, taikomos šios dalies nuostatos.

Tuo laikotarpiu, kai akreditacija negalioja, Komisija sustabdo lėšų pervedimus pagalbą gaunančiai šaliai.

Tuo laikotarpiu, kai akreditacija negalioja, visos euro sąskaitos arba euro sąskaitos atitinkamiems komponentams įšaldomos ir nei vienas nacionalinio fondo mokėjimas iš tų įšaldytų euro sąskaitų nelaikomas atitinkančiu Bendrijos finansavimo reikalavimus.

Nepažeisdama visų kitų finansinių koregavimų, Komisija, kaip nustatyta 49 straipsnyje, gali daryti finansinius koregavimus pagalbą gaunančios šalies atžvilgiu dėl jos pirmesnio valdymo įgaliojimų perdavimo reikalavimų nevykdymo.

16 straipsnis

Veiklos struktūrų akreditacijos panaikinimas arba sustabdymas

1. Kai Komisija perduoda valdymo įgaliojimus, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas yra atsakingas už tolesnio visų reikalavimų vykdymo stebėseną, kad ši akreditacija toliau galiotų, ir praneša Komisijai bei kompetentingam akreditavimo pareigūnui apie kiekvieną su ja susijusį svarbų pokytį.

▼B

2. Jei kuris nors iš 11 straipsnyje taikomų reikalavimų nevykdomas arba nebevykdomas, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas arba sustabdo, arba panaikina atitinkamos veiklos struktūros akreditaciją ir nedelsiant praneša Komisijai ir kompetentingam akreditavimo pareigūnui apie savo sprendimą ir jo priežastis.

Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pasirūpina, kad prieš atnaujinant šią akreditaciją tokie reikalavimai būtų vėl įvykdyti. Kartu su tokiu patikinimu pateikiama audito nuomonė, kaip numatyta 13 straipsnio 2 dalyje.

3. Jei nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas panaikina arba sustabdo veiklos struktūros akreditaciją, taikomos šios dalies nuostatos.

Komisija neperveda pagalbą gaunančiai šaliai lėšų, skirtų programoms arba veiksmams, kuriuos įgyvendina atitinkama veiklos struktūra, kol jos akreditacija yra sustabdyta arba panaikinta.

Nepažeisdama visų kitų finansinių koregavimų, Komisija, kaip nustatyta 49 straipsnyje, gali daryti finansinius koregavimus pagalbą gaunančios šalies atžvilgiu dėl jos pirmesnio valdymo įgaliojimų perdavimo reikalavimų ir sąlygų nevykdymo.

Visi nauji teisiniai įsipareigojimai, kuriuos prisiima atitinkama veiklos struktūra tuo laikotarpiu, kai akreditacija negalioja, laikomi reikalavimų neatitinkančiais.

Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas yra atsakingas už tai, kad dėl atitinkamos veiklos struktūros atliekamų mokėjimų arba pasirašomų sutarčių būtų imtasi visų tinkamų apsaugos priemonių.

17 straipsnis

Valdymo įgaliojimų perdavimo panaikinimas arba sustabdymas

1. Komisija stebi 11 straipsnyje nustatytų reikalavimų vykdymą.

2. Nepriklausomai nuo kompetentingo akreditavimo pareigūno sprendimo palikti, sustabdyti arba panaikinti nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditaciją ar nacionalinio leidimus duodančio pareigūno sprendimo palikti, sustabdyti arba panaikinti veiklos struktūros akreditaciją, Komisija bet kuriuo metu gali panaikinti arba sustabdyti valdymo įgaliojimų perdavimą, ypač jei kuris nors iš 11 straipsnyje nurodytų reikalavimų yra nevykdomas arba nebevykdomas.

3. Jei Komisija panaikina arba sustabdo valdymo įgaliojimų perdavimą, taikomos šios dalies nuostatos.

Komisija sustabdo lėšų pervedimus pagalbą gaunančiai šaliai.

Nepažeisdama visų kitų finansinių koregavimų, Komisija, kaip nustatyta 49 straipsnyje, gali daryti finansinius koregavimus pagalbą gaunančios šalies atžvilgiu dėl jos pirmesnio valdymo įgaliojimų perdavimo reikalavimų nevykdymo.

Komisija kitas tokio sustabdymo arba panaikinimo pasekmes gali nurodyti specialiame Komisijos sprendime.

▼B

18 straipsnis

Decentralizacija be Komisijos *ex ante* patikrinimų

1. Decentralizacija be Komisijos *ex ante* patikrinimų yra visų IPA komponentų įgyvendinimo tikslas, jei pagalba teikiama decentralizuotai, remiantis 10 straipsniu. Šis tikslas gali būti pasiektas per skirtingą laikotarpį, priklausomai nuo atitinkamo IPA komponento.

2. Prieš nutraukdama *ex ante* patikrinimus, numatytus Komisijos sprendime dėl valdymo įgaliojimų perdavimo, Komisija įsitikina, ar atitinkama valdymo ir kontrolės sistema veiksmingai veikia pagal atitinkamas Bendrijos ir nacionalines taisykles.

3. Visų pirma Komisija stebi, kaip pagalbą gaunanti šalis įgyvendina į finansavimo susitarimą įtrauktą veiksmų planą, kaip nustatyta 8 straipsnio 4 dalies c punkte, kuriame gali būti nurodytas įvairių rūšių *ex ante* patikrinimų laipsniškas panaikinimas.

4. Komisija deramai atsižvelgia į pagalbą gaunančios šalies pasiektus rezultatus šioje srityje, ypač teikiant pagalbą ir vykstant deryboms.

19 straipsnis

Kovos su sukčiavimu priemonės

1. Pagalbą gaunančios šalys užtikrina spėjamų sukčiavimo atvejų ir pažeidimų tyrimą bei veiksmingą tvarkymą ir užtikrina kontrolės bei pranešimų teikimo mechanizmo, lygiaverčio Komisijos reglamente (EB) Nr. 1828/2006 ([1]) numatytam mechanizmui, veikimą. Komisijai nedelsiant pranešama apie spėjamus sukčiavimo arba pažeidimų atvejus.

2. Be to, pagalbą gaunančios šalys imasi visų tinkamų priemonių, kad užkirstų kelią bet kokiai aktyviosios ar pasyviosios korupcijos praktikai ir kovotų su ja visose viešųjų pirkimų procedūrose arba dotacijų skyrimo procedūrose, arba įgyvendinant atitinkamas sutartis.

20 straipsnis

Audito atsekamumas

Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas užtikrina, kad visa svarbi informacija būtų prieinama, kad visuomet būtų užtikrinamas pakankamai išsamus audito atsekamumas. Šią informaciją sudaro dokumentai, įrodantys mokėjimo paraiškų patvirtinimą ir tokių paraiškų apskaitos bei mokėjimų pagal ją atlikimą, taip pat išankstinių mokėjimų, garantijų ir skolų sutvarkymą.

2 poskirsnis

Struktūros ir institucijos

21 straipsnis

Paskyrimas

1. Pagalbą gaunanti šalis paskiria šias skirtingas įstaigas ir institucijas:

a) nacionalinį IPA koordinatorių;

([1]) OL L 371, 2006 12 27, p. 1.

▼B

b) strategijos koordinatorių regionų vystymosi komponentui ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentui;

c) kompetentingą akreditavimo pareigūną;

d) nacionalinį leidimus duodantį pareigūną;

e) nacionalinį fondą;

f) veiklos struktūrą pagal IPA komponentą arba programą;

g) audito instituciją.

2. Pagalbą gaunanti šalis užtikrina, kad tinkamas funkcijų atskyrimas 1 dalies a–g punktuose nurodytoms įstaigoms ir institucijoms būtų taikomas remiantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 56 straipsnio 2 dalimi.

3. Komisija, remdamasi šio reglamento 14 straipsniu, pagalbą gaunančiai šaliai perduoda valdymo įgaliojimus tik tada, kai paskiriamos ir įsteigiamos 1 dalyje nurodytos įstaigos ir institucijos.

22 straipsnis

Nacionalinio IPA koordinatoriaus funkcijos ir pareigos

1. Nacionalinį IPA koordinatorių paskiria pagalbą gaunanti šalis. Jis yra aukšto lygio pagalbą gaunančios šalies vyriausybės arba valstybės administracijos pareigūnas, kuris užtikrina visą pagal IPA reglamentą teikiamos pagalbos koordinavimą.

2. Jis visų pirma:

a) užtikrina Komisijos bei pagalbą gaunančios šalies partnerystę ir glaudų ryšį tarp bendro pasirengimo narystei proceso ir pagalbos naudojimo pagal IPA reglamentą;

b) prisiima visą atsakomybę už:

— pagal šį reglamentą nustatytų programų darną ir koordinavimą,

— metinį pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponento programavimą nacionaliniu lygmeniu,

— pagalbą gaunančios šalies dalyvavimo koordinavimą atitinkamose tarpvalstybinėse programose tiek su valstybėmis narėmis, tiek su kitomis pagalbą gaunančiomis šalimis, taip pat transnacionalinėse, tarpregioninėse arba jūrų baseinų programose pagal kitas Bendrijos priemones. Nacionalinis IPA koordinatorius gali patikėti tarpvalstybinio bendradarbiavimo koordinatoriui atlikti su šiuo koordinavimu susijusias užduotis;

c) parengia ir po IPA stebėsenos komiteto analizės pateikia 61 straipsnio 3 dalyje nurodytas IPA metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas Komisijai ir vieną egzempliorių – nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui.

23 straipsnis

Strategijos koordinatoriaus funkcijos ir pareigos

1. Strategijos koordinatorių paskiria pagalbą gaunanti šalis regionų vystymosi komponento ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponento koordinavimui užtikrinti, ir jis yra pavaldus nacionaliniam IPA koordinatoriui. Strategijos koordinatorius – tai pagalbą gaunančios šalies valstybės administracijos subjektas, kuris tiesiogiai minėtų komponentų neįgyvendina.

▼B

2. Strategijos koordinatorius visų pirma:

a) koordinuoja pagalbą, skirtą pagal regionų vystymosi komponentą ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentą;

b) rengia 154 straipsnyje apibūdintą strateginę darnos programą;

c) užtikrina sektorių strategijų ir programų koordinavimą.

24 straipsnis

Kompetentingo akreditavimo pareigūno pareigos

1. Kompetentingą akreditavimo pareigūną paskiria pagalbą gaunanti šalis. Jis yra aukšto lygio pagalbą gaunančios šalies vyriausybės arba valstybės administracijos pareigūnas.

2. Kompetentingas akreditavimo pareigūnas yra atsakingas už nacionalinio leidimus duodančio pareigūno ir nacionalinio fondo akreditacijos sustabdymą arba panaikinimą pagal 12 ir 15 straipsnius.

25 straipsnis

Nacionalinio leidimus duodančio pareigūno funkcijos ir pareigos

1. Nacionalinį leidimus duodantį pareigūną paskiria pagalbą gaunanti šalis. Jis yra aukšto lygio pagalbą gaunančios šalies vyriausybės arba valstybės administracijos pareigūnas.

2. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas:

a) būdamas nacionalinio fondo vadovu, prisiima visą atsakomybę už finansinį ES lėšų valdymą pagalbą gaunančioje šalyje; jis atsakingas už tai, kad pagrindinės operacijos būtų teisėtos ir taisyklingos;

b) atsako už veiksmingą valdymo ir kontrolės sistemų veikimą pagal IPA reglamentą.

3. Pagal 2 dalies a punktą nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pirmiausia atlieka šias užduotis:

a) teikia patikinimą apie pagrindinių operacijų taisyklingumą ir teisėtumą;

b) parengia ir teikia Komisijai patvirtintas išlaidų ataskaitas bei mokėjimo paraiškas; nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas prisiima visą atsakomybę už mokėjimo paraiškų tikslumą bei lėšų pervedimą veiklos struktūroms ir (arba) galutiniams pagalbos gavėjams;

c) tikrina, ar yra bendro finansavimo elementai ir ar jie teisingai nurodyti;

d) užtikrina, kad visi pažeidimai būtų nustatyti ir apie juos būtų nedelsiant pranešta;

e) atlieka finansinius patikslinimus, kuriuos būtina padaryti nustačius pažeidimus laikantis 50 straipsnio nuostatų;

f) yra asmuo ryšiams Komisijai ir pagalbą gaunančiai šaliai keičiantis finansine informacija.

▼B

4. Pagal 2 dalies b punktą nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pirmiausia atlieka šias užduotis:

a) atsako už veiklos struktūrų akreditacijos išdavimą, stebėseną, sustabdymą arba panaikinimą;

b) užtikrina pagal IPA reglamentą teikiamos pagalbos valdymo sistemų sukūrimą ir efektyvų veikimą;

c) užtikrina, kad lėšų valdymo vidaus kontrolės sistema būtų veiksminga ir efektyvi;

d) teikia pranešimus apie valdymo ir kontrolės sistemas;

e) užtikrina, kad veiktų tinkama pranešimų teikimo ir informacinė sistema;

f) pagal 30 straipsnio 1 dalį imasi tolesnių veiksmų dėl audito institucijos parengtų audito ataskaitų rezultatų;

g) nedelsiant praneša Komisijai, pranešimo egzempliorių pateikdamas kompetentingam akreditavimo pareigūnui, apie kiekvieną svarbų valdymo ir kontrolės sistemų pokytį.

5. Pagal 2 dalies a ir b punktuose nustatytas pareigas, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas parengia 27 straipsnyje nurodytą metinį patikinimo pareiškimą.

26 straipsnis

Nacionalinis fondas

Nacionalinis fondas – tai įstaiga, veikianti pagalbą gaunančios šalies valstybės lygio ministerijoje, turinčioje kompetenciją vykdyti centrinės valdžios biudžetą. Nacionalinis fondas veikia kaip centrinis iždas ir vykdo pagalbos finansų valdymo pagal IPA reglamentą užduotis nacionalinio leidimus duodančio pareigūno atsakomybe.

Fondas pirmiausia rūpinasi banko sąskaitų atidarymu, teikia Komisijai prašymus suteikti pagalbą, tvirtina iš Komisijos gautų lėšų pervedimą veiklos struktūroms arba galutiniams pagalbos gavėjams ir teikia finansines ataskaitas Komisijai.

27 straipsnis

Nacionalinio leidimus duodančio pareigūno patikinimo pareiškimas

1. Pagal 25 straipsnio 5 dalį nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas parengia metinę valdymo deklaraciją patikinimo pareiškimo forma, kurią iki kiekvienų metų vasario 28 d. pateikia Komisijai. Vieną patikinimo pareiškimo egzempliorių jis perduoda kompetentingam akreditavimo pareigūnui.

2. Patikinimo pareiškimas parengiamas remiantis nacionalinio leidimus duodančio pareigūno vykdoma faktine valdymo ir kontrolės sistemų priežiūra per finansinius metus.

3. Patikinimo pareiškimas parengiamas taip, kaip numatyta bendrajame susitarime, ir jį sudaro:

a) valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingo veikimo patvirtinimas;

b) pagrindinių operacijų teisėtumo ir taisyklingumo patvirtinimas;

▼B

c) informacija apie visus sistemų bei kontrolės pokyčius ir patvirtinamosios apskaitos informacijos elementai.

4. Jei 3 dalies a ir b punktuose reikalaujamų patvirtinimų nėra, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas Komisijai praneša apie priežastis, galimas pasekmes ir veiksmus, kurių imtasi padėčiai ištaisyti ir Bendrijos interesams apsaugoti. Jis perduoda šios informacijos egzempliorių kompetentingam akreditavimo pareigūnui.

28 straipsnis

Veiklos struktūros funkcijos ir pareigos

1. Kiekvienam IPA komponentui arba programai sukuriama veiklos struktūra, skirta pagal IPA reglamentą teikiamai pagalbai valdyti ir įgyvendinti.

Veiklos struktūra – tai įstaiga arba įstaigų grupė, veikianti pagalbą gaunančios šalies administracijoje.

2. Veiklos struktūra yra atsakinga už atitinkamos programos arba programų valdymą ir įgyvendinimą laikantis patikimo finansų valdymo principo. Tuo tikslu ji vykdo įvairias funkcijas, tarp jų:

a) rengia metines arba daugiametes programas;

b) vykdo programų įgyvendinimo stebėseną ir vadovauja 59 straipsnyje nurodyto sektoriaus stebėsenos komiteto veiklai, visų pirma teikdama programų įgyvendinimo kokybės stebėsenai reikalingus dokumentus;

c) rengia 61 straipsnio 1 dalyje nurodytas sektoriaus metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas, kurias, kai sektoriaus stebėsenos komitetas atlieka jų analizę, teikia Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui;

d) užtikrina, kad veikla finansavimui būtų atrenkama ir tvirtinama pagal programoms taikomus kriterijus bei mechanizmus ir atitiktų atitinkamas Bendrijos ir nacionalines taisykles;

e) nustato procedūras, kad būtų išsaugoti visi dokumentai, reikalingi tinkamam audito atsekamumui užtikrinti remiantis 20 straipsniu;

f) organizuoja konkursų procedūras, dotacijų skyrimo procedūras, paskiau vykdomą sutarčių pasirašymą ir mokėjimus galutiniam pagalbos gavėjui bei pagalbos susigrąžinimą iš jo;

g) užtikrina, kad visos veiksmus įgyvendinančios įstaigos turėtų atskirą apskaitos sistemą ir atskirą apskaitos kodifikavimą;

h) užtikrina, kad nacionalinis fondas ir nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas gautų visą reikalingą informaciją apie atliktas su išlaidomis susijusias procedūras ir patikrinimus;

i) pranešimų teikimo ir informacinės sistemos kūrimą, naudojimą ir atnaujinimą;

j) vykdo patikrinimus siekiant užtikrinti, kad deklaruojamos išlaidos būtų faktiškai padarytos pagal taikomas taisykles, produktai būtų pristatyti arba paslaugos būtų suteiktos remiantis patvirtinimo sprendimu ir galutinio pagalbos gavėjo mokėjimo paraiškos būtų teisingai parengtos. Šie patikrinimai apima atitinkamai administracinius, finansinius, techninius ir fizinius veiksmų aspektus;

▼B

k) užtikrina veiklos struktūrą sudarančių įvairių įstaigų vidaus auditą;

l) užtikrina pranešimus apie pažeidimus;

m) užtikrina informavimo ir viešumo reikalavimų vykdymą.

3. Veiklos struktūrą sudarančių įstaigų vadovai aiškiai paskiriami ir, remiantis 11 straipsnio 3 dalimi, yra atsakingi už jų atitinkamoms įstaigoms skirtas užduotis.

29 straipsnis

Audito institucijos funkcijos ir pareigos

1. Audito instituciją, kuri veikia nepriklausomai nuo visų valdymo ir kontrolės sistemų dalyvių ir atitinka tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus, paskiria pagalbą gaunanti šalis. Audito institucija yra atsakinga už valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingą ir patikimą veikimą.

2. Audito institucija, vadovaujant jos vadovui, visų pirma:

a) kiekvienais metais parengia ir vykdo metinį audito veiklos planą, kurį sudaro auditai, skirti patikrinti:

— veiksmingą valdymo ir kontrolės sistemų veikimą,

— Komisijai pateiktos apskaitos informacijos patikimumą.

Audito veikla apima atitinkamo veiksmų arba operacijų pavyzdžio auditus ir procedūrų analizę.

Metinis audito veiklos planas iki atitinkamų metų pradžios pateikiamas nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui ir Komisijai.

b) pateikia:

— metinę audito veiklos ataskaitą pagal bendrajame susitarime apibrėžtą modelį, nurodydama audito institucijos panaudotus išteklius, ir visų trūkumų, nustatytų valdymo ir kontrolės sistemose arba operacijų rezultatuose remiantis pagal metinį audito veiklos planą per praėjusį dvylikos mėnesių laikotarpį, kuris baigiasi atitinkamų metų rugsėjo 30 d., atliktais auditais, santrauką. Metinė audito veiklos ataskaita iki kiekvienų metų gruodžio 31 d. pateikiama Komisijai, nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui ir kompetentingam akreditavimo pareigūnui. Pirmoji tokia ataskaita apima laikotarpį nuo šio reglamento įsigaliojimo iki 2007 m. lapkričio 30 d.,

— metinę nuomonę pagal bendrajame susitarime nustatytą modelį apie tai, ar valdymo ir kontrolės sistemos veiksmingai veikia ir ar atitinka šio reglamento ir (arba) kitų Komisijos ir pagalbą gaunančios šalies susitarimų reikalavimus. Ši nuomonė pateikiama Komisijai, leidimus duodančiam pareigūnui ir kompetentingam akreditavimo pareigūnui. Ji apima tokį pat laikotarpį, kaip ir metinė audito veiklos ataskaita, abiem ataskaitoms taikomas vienodas terminas,

▼B

— nuomonę apie bet kokią galutinę išlaidų ataskaitą, kurią nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pateikia Komisijai, dėl bet kurios programos arba bet kurios jos dalies baigimo. Prireikus į galutinę išlaidų ataskaitą galima įtraukti mokėjimo paraiškas kasmet teikiamų ataskaitų forma. Nuomonė apie visas galutines išlaidų ataskaitas rengiama pagal bendrojo susitarimo priede nustatytą modelį. Joje vertinamas galutinės mokėjimo paraiškos pagrįstumas bei finansinės informacijos tikslumas ir prireikus kartu su ja pateikiama galutinė audito veiklos ataskaita. Nuomonė Komisijai ir kompetentingam akreditavimo pareigūnui siunčiama tuo pačiu metu, kaip ir atitinkama galutinė išlaidų ataskaita, kurią pateikia nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, arba ne mažiau kaip per tris mėnesius po tokios galutinės išlaidų ataskaitos pateikimo.

Kiti specialūs reikalavimai b punkte nurodytam metiniam audito veiklos planui ir (arba) ataskaitoms bei nuomonėms gali būti apibrėžti sektoriaus arba finansavimo susitarimuose.

Kiek tai susiję su šiame straipsnyje numatyta veiklos, ataskaitų ir audito nuomonių metodika, audito institucija laikosi tarptautinių audito veiklos standartų, ypač rizikos vertinimo, audito reikšmingumo ir pavyzdžių atrankos srityse. Metodiką gali papildyti bet kokios kitos Komisijos rekomendacijos ir apibrėžtys, ypač dėl tinkamų pavyzdžių atrankos, pasitikėjimo lygio ir reikšmingumo bendrųjų principų.

30 straipsnis

Tolesni veiksmai dėl audito institucijos ataskaitų

1. Gavęs 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmojoje ir antrojoje įtraukose nurodytas ataskaitas ir nuomones, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas:

a) priima sprendimą, ar reikia kaip nors gerinti valdymo ir kontrolės sistemas, užregistruoja tokius sprendimus ir užtikrina, kad toks veiklos gerinimas būtų laiku įgyvendintas;

b) atlieka visus būtinus Komisijai pateiktų mokėjimo paraiškų patikslinimus.

2. Atsižvelgdama į ataskaitas ir nuomones, Komisija gali priimti sprendimą pati imtis tolesnių veiksmų, pvz., inicijuoti finansinio koregavimo procedūrą arba reikalauti, kad pagalbą gaunanti šalis imtųsi veiksmų, ir pranešti nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui bei kompetentingam akreditavimo pareigūnui savo sprendimą.

▼M1

31 straipsnis

Specialios įstaigos

Visoje sistemoje, kurią sudaro 21 straipsnyje nurodytos struktūros ir institucijos, 28 straipsnyje apibrėžtos funkcijos gali būti paskirstytos ir pavestos specialioms įstaigoms, veikiančioms paskirtose veiklos struktūrose ar už jų ribų. Tokios funkcijos paskirstomos ir pavedamos pagal Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 nustatytų funkcijų tinkamo atskyrimo principą užtikrinant, kad galutinę atsakomybę už minėtame straipsnyje nustatytas funkcijas prisiima paskirta veiklos struktūra. Tokia struktūra yra įtvirtinama rašytiniuose susitarimuose, ją akredituoja nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas ir Komisija perduoda valdymą.

▼B

2 skirsnis

Kitos valdymo formos

32 straipsnis

Centralizuoto valdymo arba bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo struktūros ir institucijos

1. Kai taikomas centralizuotas valdymas arba bendras su tarptautinėmis organizacijomis valdymas, pagalbą gaunanti šalis paskiria nacionalinį IPA koordinatorių, kuris veikia kaip pagalbą gaunančios šalies atstovas Komisijoje. Jis užtikrina, kad tarp Komisijos ir pagalbą gaunančios šalies būtų palaikomas glaudus ryšys tiek bendrame pasirengimo narystei procese, tiek pagal IPA teikiant ES pasirengimo narystei pagalbą.

Nacionalinis IPA koordinatorius taip pat atsakingas už pagalbą gaunančios šalies dalyvavimo atitinkamose tarpvalstybinėse programose koordinavimą tiek su valstybėmis narėmis, tiek su kitomis pagalbą gaunančiomis šalimis, taip pat transnacionalinėse, tarpregioninėse arba jūrų baseinų programose pagal kitas Bendrijos priemones. Jis gali patikėti tarpvalstybinio bendradarbiavimo koordinatoriui atlikti su šiuo koordinavimu susijusias užduotis.

2. Tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentui pagalbą gaunanti šalis, remdamasi 139 straipsnio nuostatomis, paskiria ir įsteigia veiklos struktūras.

33 straipsnis

Pasidalijamojo valdymo struktūros ir institucijos

Kai tarpvalstybinės programos įgyvendinamos taikant pasidalijamąjį valdymą kartu su valstybe nare, vienoje iš tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančių valstybių narių įsteigiamos šios 102 straipsnyje nurodytos struktūros:

— bendra vadovaujančioji institucija,

— bendra sertifikavimo institucija,

— bendra audito institucija.

III SKYRIUS

Europos bendrijos finansinis įnašas

34 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Kai taikomas decentralizuotas valdymas, neatsižvelgiant į kompetentingo akreditavimo pareigūno ir nacionalinio leidimus duodančio pareigūno akreditacijas, pasirašytas sutartis ir jų priedus, nacionalinių institucijų padarytos išlaidos ir jų įvykdyti mokėjimai neatitinka reikalavimų pagal IPA reglamentą, iki Komisija perduoda valdymą atitinkamoms struktūroms ir institucijoms, jei 2 dalyje nėra numatyta kitaip.

Prireikus galutinė išlaidų atitikimo reikalavimams data nustatoma II dalyje arba finansavimo susitarimuose.

2. Techninė pagalba, skirta padėti sukurti valdymo ir kontrolės sistemas, gali būti finansuojama iki pradinio valdymo perdavimo, jei pagalbos išlaidos padarytos nuo 2007 m. sausio 1 d.

▼M1

Pasiūlymų konkursų arba paraiškų konkursų rengimas gali taip pat būti finansuojamas prieš pradinį valdymo perdavimą ir po 2007 m. sausio 1 d., jei toks valdymo perdavimas įvyksta per laikotarpį, nurodytą išlygų punkte, kuris įtraukiamas į atitinkamus veiksmus arba konkursus, ir, išskyrus kaimo plėtros komponentą, jei Komisija pirmiau patvirtina reikiamus dokumentus. Pasiūlymų konkursai arba paraiškų konkursai gali būti atšaukiami arba keičiami atsižvelgiant į sprendimą dėl valdymo perdavimo.

3. Jei atskirų IPA komponentų specialiosiose nuostatose nenumatyta kitaip, pagal IPA reglamentą reikalavimų neatitinka šios išlaidos:

▼B

a) mokesčiai, įskaitant pridėtinės vertės mokesčius;

b) muito ir importo mokesčiai arba bet kurie kiti iždo mokesčiai;

c) žemės arba esamų pastatų įsigijimas, nuoma arba išperkamoji nuoma;

d) baudos, finansinės nuobaudos ir teisinės išlaidos;

▼M2

e) veiklos išlaidos, jeigu kitaip nenumatyta pagal bendruosius susitarimus, sudarytus su tarptautinėmis organizacijomis;

▼B

f) naudota įranga;

g) banko mokesčiai, garantijų išlaidos ir susiję mokesčiai;

h) konvertavimo sąnaudos, mokesčiai ir valiutų keitimo nuostoliai, susiję su bet kuria tam tikro komponento sąskaita eurais, taip pat kitos tiktai finansinės išlaidos;

i) įnašai natūra.

4. Pagal šį reglamentą finansuojamos išlaidos nefinansuojamos iš jokio kito Bendrijos biudžeto šaltinio.

35 straipsnis

Įplaukų tvarkymas

1. Pagal šį reglamentą įplaukas sudaro pajamos, gautos iš veiksmo jo bendro finansavimo laikotarpiu, pardavimų, nuomos, paslaugų, dalyvavimo mokesčių arba kitos lygiavertės įplaukos, išskyrus:

a) įplaukas, gautas per bendrai finansuojamų investicijų į įmones ekonominį ciklą;

b) įplaukas, gautas įgyvendinant finansinę techninę priemonę, įskaitant rizikos kapitalą, paskolų fondus, garantijų fondus, išperkamąją nuomą;

c) jei tinkama, privačiojo sektoriaus įnašus bendram veiksmų finansavimui, kurie programos finansinėse lentelėse nurodomi kartu su viešuoju įnašu.

2. 1 dalyje nurodytos įplaukos – tai pajamos, atskaitomos iš atitinkamo veiksmo reikalavimus atitinkančių išlaidų sumos. Ne vėliau kaip iki programos pabaigos tokios įplaukos atskaitomos iš atitinkamo veiksmo reikalavimu atitinkančių išlaidų – visos arba *pro rata*, atsižvelgiant į tai, ar visos įplaukos, ar tik jų dalis buvo gautos iš bendrai finansuoto veiksmo.

▼B

3. Šis straipsnis netaikomas:

— kaimo plėtros komponentui,

▼M1

— regionų vystymosi komponentui.

36 straipsnis

Palūkanų nuosavybė

Visos palūkanos, gautos iš bet kurios tam tikro komponento sąskaitos eurais, kurią decentralizuoto valdymo atveju atidaro nacionalinis fondas, yra pagalbą gaunančios šalies nuosavybė. Palūkanos, gautos Bendrijai finansuojant programą, priskiriamos tik tai programai, laikomos pagalbą gaunančios šalies ištekliumi nacionalinio viešojo įnašo pavidalu ir Komisijai deklaruojamos visiškai užbaigiant programą.

▼B

37 straipsnis

Bendrijos finansavimas

1. Bendrijos finansinis įnašas, skirtas apmokėti daugiamečių arba metinių programų išlaidas, remiantis IPA reglamento 5 straipsniu, nustatomas pagal asignavimus, pasiūlytus daugiametėje preliminarioje finansinėje programoje.

▼M1

2. Jei atskirų IPA komponentų specialiosiose nuostatose nenumatyta kitaip, visiems veiksmams, kuriems pagalba skiriama pagal įvairius IPA komponentus, būtina skirti nacionalinius ir Bendrijos įnašus.

▼B

38 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Bendrijos įnašas apskaičiuojamas pagal reikalavimus atitinkančias išlaidas, kaip numatyta kiekvieno IPA komponento II dalyje.

2. Metines arba daugiametes programas kiekvienam IPA komponentui patvirtinančiuose finansavimo sprendimuose nustatoma didžiausia preliminari Bendrijos įnašo suma ir atitinkama kiekvienos prioritetinės krypties didžiausia norma.

IV SKYRIUS

Finansų valdymas

1 skirsnis

Biudžetiniai įsipareigojimai

39 straipsnis

Principai

1. Teisinio įsipareigojimo, nustatomo finansavimo susitarimu su atitinkama pagalbą gaunančia šalimi, sumą atitinkantis biudžetinis įsipareigojimas patvirtinamas remiantis metines programas patvirtinančiais finansavimo sprendimais.

▼B

2. Daugiametes programas patvirtinančiuose finansavimo sprendimuose gali būti numatytas daugiamečių teisinių įsipareigojimų patvirtinimas finansavimo susitarimais su atitinkama pagalbą gaunančia šalimi.

Tokiais atvejais teisinio įsipareigojimo sumą atitinkantis biudžetinis įsipareigojimas gali būti išskleistas per kelerius metus į metines dalis, jei taip numatoma finansavimo sprendime, taip pat atsižvelgiant į daugiametę preliminarią finansinę programą. Atitinkamame finansavimo sprendime ir finansavimo susitarime toks sumos išskleidimas pateikiamas atitinkamose finansinėse lentelėse.

2 skirsnis

Decentralizuoto valdymo taisyklės

40 straipsnis

Mokėjimai

1. Komisija išmoka Bendrijos įnašą neviršydama turimų lėšų. Daugiamečių programų atveju visi mokėjimai priskiriami pirmiausiam vykdytinam biudžetiniam įsipareigojimui pagal atitinkamą IPA komponentą.

2. Mokėjimai atliekami išankstinio finansavimo, tarpinių mokėjimų ir galutinio likučio mokėjimo forma.

3. Iki kiekvienų metų vasario 28 d. pagalbą gaunanti šalis išsiunčia Komisijai savo atitinkamų finansinių metų ir ateinančių finansinių metų kiekvienos IPA komponento arba programos tikėtinų mokėjimo paraiškų sąmatą. Prireikus Komisija gali pareikalauti atnaujinti sąmatą.

4. Keitimasis informacija apie finansines Komisijos ir 21 straipsnyje nurodytų institucijų bei struktūrų operacijas prireikus vyksta elektroninėmis priemonėmis, taikant Komisijos ir pagalbą gaunančios šalies sutartas procedūras.

5. Bendra išankstinio finansavimo ir tarpinių mokėjimų suma neviršija 95 % Bendrijos įnašo, kaip nurodyta kiekvienos programos finansinėje lentelėje.

6. Kai pasiekiama 5 dalyje nurodyta viršutinė riba, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas toliau perduoda Komisijai visas patvirtintas išlaidų ataskaitas ir informaciją apie sugrąžintas sumas.

▼M1

7. Pagalbą gaunančios šalies pateiktoje programoje, patvirtintose išlaidų ataskaitose, mokėjimo paraiškose ir įgyvendinimo ataskaitose nurodytose išlaidose sumos išreiškiamos eurais. Pagalbą gaunančios šalys patirtų išlaidų sumas nacionaline valiuta į eurus konvertuoja taikydamos mėnesinį euro buhalterinį kursą, kurį Komisija nustato mėnesiui, per kurį išlaidos atitinkamai užregistruojamos nacionalinio fondo arba atitinkamos veiklos struktūros sąskaitose.

▼B

8. Komisijos mokėjimai nacionaliniam fondui vykdomi į sąskaitą eurais laikantis 41, 42, 43, 44 ir 45 straipsniuose ir bendruosiuose, sektorių arba finansavimo susitarimuose nustatytų nuostatų. Kiekvienai atitinkamai IPA programai arba prireikus kiekvienam IPA komponentui atidaroma viena sąskaita eurais, kuri naudojama tiktai su ta programa arba komponentu susijusioms operacijoms.

▼B

9. Pagalbą gaunančios šalys užtikrina, kad galutiniai pagalbos gavėjai laiku ir visiškai gautų visą viešojo įnašo sumą. Netaikomas joks specialus mokestis arba kitas lygiaverčio poveikio mokestis, kuris galutiniams pagalbos gavėjams sumažintų šias sumas.

10. Bendrija gali finansuoti išlaidas tiktai tuo atveju, jei jas padarė ir apmokėjo galutinis pagalbos gavėjas. Galutinių pagalbos gavėjų apmokėtos išlaidos patvirtinamos pasirašytomis sąskaitomis arba lygiavertės patvirtinamosios galios apskaitos dokumentais arba kitais tinkamais dokumentais, jei pagal programą pagalba nėra išlaidų funkcija. Išlaidas turi patvirtinti nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas.

41 straipsnis

Mokėjimo paraiškų tinkamumas

Kad Komisija patvirtintų mokėjimo paraišką, paraiška turi atitikti 42 straipsnio 1 dalyje, 43 straipsnio 1 dalyje ir 45 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus.

42 straipsnis

Išankstinis finansavimas

1. Mokėjimo paraiškai išankstinio finansavimo mokėjimui taikomi šie minimalūs 41 straipsnyje minėti reikalavimai:

a) nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pranešė Komisijai apie atitinkamos sąskaitos eurais atidarymą;

b) galioja kompetentingo akreditavimo pareigūno ir nacionalinio leidimus duodančio pareigūno pateiktos akreditacijos ir Komisijos valdymo perdavimas;

c) įsigaliojo atitinkamas finansavimo susitarimas.

2. Išankstinio finansavimo mokėjimai sudaro nustatytą Bendrijos įnašo atitinkamai programai procentinę dalį, kaip nustatyta šio reglamento II dalyje. Daugiamečių programų atveju išankstinis finansavimas gali būti paskirstytas keleriems finansiniams metams.

3. Visa sumokėta išankstinio finansavimo suma grąžinama Komisijai, jei per penkiolika mėnesių nuo tos dienos, kai Komisija sumoka pirmąją išankstinio finansavimo sumą, nepateikiama atitinkamos programos mokėjimo paraiška. Toks sugrąžinimas neturi įtakos atitinkamai programai skirtam Bendrijos įnašui.

4. Visa išankstinio finansavimo suma sumokama ne vėliau, kaip iki programos pabaigos. Per visą programos laikotarpį nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas išankstinio finansavimo mokėjimus naudoja tiktai Bendrijos įnašui išmokėti išlaidoms finansuoti laikantis šio reglamento.

43 straipsnis

Tarpiniai mokėjimai

1. Tarpinio mokėjimo paraiškai taikomi šie minimalūs 41 straipsnyje minėti reikalavimai:

a) nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas atsiuntė Komisijai mokėjimo paraišką ir atitinkamo mokėjimo išlaidų ataskaitą; išlaidų ataskaitą patvirtina nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas;

▼B

b) laikomasi visoms prioritetinėms kryptims nustatytų Bendrijos pagalbos viršutinių ribų, kaip numatyta Komisijos finansavimo sprendime;

c) veiklos struktūra atsiuntė Komisijai 61 straipsnio 1 dalyje nurodytas sektoriaus metines įgyvendinimo ataskaitas, įskaitant naujausią ataskaitą;

d) pagal 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmąją ir antrąją įtraukas, audito institucija atsiuntė Komisijai naujausią metinę audito veiklos ataskaitą ir nuomonę apie veikiančių valdymo ir kontrolės sistemų atitiktį šio reglamento ir (arba) bet kurio Komisijos ir pagalbą gaunančios šalies susitarimo reikalavimams;

e) tebegalioja kompetentingo akreditavimo pareigūno ir nacionalinio leidimus duodančio pareigūno pateiktos akreditacijos ir Komisijos valdymo perdavimas.

Jei vienas arba keli šioje dalyje minėti reikalavimai nevykdomi, pagalbą gaunanti šalis Komisijos reikalavimu ir per jos nustatytą terminą imasi reikalingų veiksmų padėčiai ištaisyti.

2. Jei nustatoma, kad taikomų taisyklių nesilaikoma arba kad Bendrijos lėšos buvo netinkamai naudojamos, Komisija, remdamasi 46 straipsnio nuostatomis, gali sumažinti tarpinius mokėjimus pagalbą gaunančiai šaliai arba laikinai juos sustabdyti. Ji atitinkamai apie tai praneša pagalbą gaunančiai šaliai.

3. Tarpinių mokėjimų sustabdymas arba sumažinimas atliekamas pagal proporcingumo principą ir nepažeidžiant sprendimų dėl atitikties bei sprendimų dėl sąskaitų patvirtinimo ir galutinių finansinių koregavimų.

44 straipsnis

Mokėjimų apskaičiavimas

Mokėjimai apskaičiuojami pagal Bendrijos įnašą į atitinkamų veiksmų finansavimą neviršijant sumos, kuri nustatoma taikant bendro finansavimo normą, finansavimo sprendime nustatytą kiekvienai prioritetinei krypčiai ir skirtą reikalavimus atitinkančioms išlaidoms apmokėti atsižvelgiant į kiekvienai prioritetinei krypčiai skirtą didžiausią Bendrijos įnašą.

45 straipsnis

Galutinio likučio apmokėjimas

1. Apmokant galutinį likutį taikomas Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 166 straipsnyje nustatytas terminas, o 41 straipsnyje minėti minimalūs reikalavimai yra šie:

a) nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas atsiuntė Komisijai galutinę mokėjimo paraišką ir galutinę išlaidų ataskaitą; galutinę išlaidų ataskaitą patvirtina nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas;

b) veiklos struktūra atsiuntė Komisijai 61 straipsnio 1 dalyje nurodytas sektoriaus atitinkamos programos galutines ataskaitas;

c) pagal 29 straipsnio 2 dalies b punkto trečiąją įtrauką audito institucija atsiuntė Komisijai nuomonę apie kurią nors galutinę išlaidų ataskaitą, kurią pagrindžia galutinė veiklos ataskaita;

▼B

d) tebegalioja kompetentingo akreditavimo pareigūno ir nacionalinio leidimus duodančio pareigūno pateiktos akreditacijos ir Komisijos valdymo perdavimas.

2. Biudžetinių įsipareigojimų dalis, skirta daugiametėms programoms, kurios 2017 m. gruodžio 31 d. nėra baigtos ir dėl kurių 1 dalyje nurodyti dokumentai iki 2018 m. gruodžio 31 d. nėra perduoti Komisijai, automatiškai panaikinama.

46 straipsnis

Mokėjimų sustabdymas

1. Komisija gali sustabdyti visus mokėjimus arba dalį jų, jei:

a) yra didelis programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumas, kuris kenkia mokėjimų patvirtinimo procedūros patikimumui ir dėl kurio nebuvo imtasi korekcinių priemonių; arba

b) patvirtintoje išlaidų ataskaitoje nurodytos išlaidos yra susijusios su dideliu pažeidimu, kuris nebuvo ištaisytas, arba

c) būtina patikslinti išlaidų deklaracijoje pateiktą informaciją.

2. Pagalbą gaunančiai šaliai suteikiama galimybė pateikti savo pastabas per du mėnesius iki Komisija priima sprendimą dėl mokėjimo sustabdymo pagal 1 dalį.

3. Komisija baigia pagalbos sustabdymą, jei pagalbą gaunanti šalis imasi reikiamų priemonių 1 dalyje nurodytam trūkumui, pažeidimui arba netikslumui ištaisyti.

Jei pagalbą gaunanti šalis nesiima tokių priemonių, pagal 51 straipsnį Komisija gali nuspręsti panaikinti visą programai skirtą Bendrijos įnašą arba jo dalį.

47 straipsnis

Programos baigimas

1. Komisijai gavus galutinę mokėjimo paraišką, programa laikoma baigta, kai tiktai atliekamas vienas iš šių veiksmų:

— Komisija sumoka galutinį mokėtiną likutį,

— Komisija išduoda vykdomąjį raštą sumoms išieškoti,

▼M1

— Komisija panaikina biudžetinio įsipareigojimo galutinį likutį.

▼B

2. Programos baigimas nepanaikina Komisijos teisės finansinį koregavimą atlikti vėliau.

3. Programos baigimas nepanaikina pagalbą gaunančios šalies įsipareigojimų laikantis 48 straipsnio toliau saugoti su ja susijusius dokumentus.

▼B

48 straipsnis

Dokumentų saugojimas

Pagalbą gaunanti šalis visus su atitinkama programa susijusius dokumentus saugo ne mažiau kaip trejus metus po programos baigimo. Šis laikotarpis nutraukiamas arba dėl procesinių veiksmų, arba tinkamai pagrįstu Komisijos prašymu.

49 straipsnis

Finansiniai koregavimai

1. Kad užtikrintų lėšų naudojimą pagal taikomas taisykles, Komisija sąskaitų patvirtinimo procedūras arba finansinio koregavimo mechanizmus taiko laikydamasi Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53b straipsnio 4 dalies ir 53c straipsnio 2 dalies nuostatų ir taip, kaip nustato bendrieji arba, jei tokie yra, sektorių susitarimai.

2. Finansinis koregavimas gali būti atliekamas:

a) nustačius konkretų pažeidimą, įskaitant sukčiavimą, arba

b) nustačius pagalbą gaunančios šalies valdymo ir kontrolės sistemų trūkumą arba nepakankamumą.

3. Jei Komisija nustato, kad programų, kurioms taikomas šis reglamentas, išlaidos buvo padarytos pažeidžiant taikomas taisykles, ji priima sprendimą, kokią sumą atskaityti iš Bendrijos finansavimo.

4. Visus tokius koregavimus, taip pat susijusias grąžinamas sumas pagal 51, 52 ir 53 straipsniuose nustatytus kriterijus ir procedūras apskaičiuoja ir nustato Komisija. Kitos nuostatos dėl finansinių koregavimų, nustatytos sektorių arba finansavimo susitarimuose, taikomos papildomai su šiuo reglamentu.

50 straipsnis

Finansiniai patikslinimai

▼M1

1. Jei veiksmuose arba programose nustatomi pažeidimai ar aplaidumas, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, kuris pirmiausia atsako už pažeidimų tyrimą, atlieka finansinius patikslinimus panaikindamas visą tokiems veiksmams arba programoms skirtą Bendrijos įnašą ar jo dalį. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas atsižvelgia į pažeidimų pobūdį, sunkumą ir finansinę žalą Bendrijos įnašui.

2. Pažeidimo atveju nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pagal nacionalines pagalbos grąžinimo procedūras sugrąžina galutiniam pagalbos gavėjui išmokėtą Bendrijos įnašą.

▼B

51 straipsnis

Finansinių koregavimų kriterijai

1. Komisija gali atlikti finansinius koregavimus, 49 straipsnio 2 dalyje nurodytais atvejais panaikindama visą programai skirtą Bendrijos įnašą ar jo dalį.

▼B

2. Jei nustatomi pavieniai pažeidimų atvejai, Komisija atsižvelgia į pažeidimo pasikartojimą, kad nustatytų, ar turėtų būti taikomas vienodos normos arba ekstrapoliuotas finansinis koregavimas.

3. Priimdama sprendimą dėl koregavimo sumos Komisija atsižvelgia į pažeidimo pobūdį, sunkumą ir (arba) nustatytų atitinkamos programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumų bei nepakankamumo mastą ir finansinį poveikį.

52 straipsnis

Finansinio koregavimo procedūra

1. Prieš priimdama sprendimą dėl finansinio koregavimo Komisija praneša nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui savo preliminarias išvadas ir reikalauja, kad jis savo pastabas pateiktų per du mėnesius.

Jei Komisija siūlo atlikti finansinį koregavimą remiantis ekstrapoliacija arba vienoda norma, pagalbą gaunančiai šaliai suteikiama galimybė faktinį pažeidimo mastą nustatyti atliekant atitinkamų dokumentų analizę. Pritarus Komisijai, pagalbą gaunanti šalis gali apriboti šios analizės apimtį iki atitinkamų dokumentų reikiamos dalies arba pavyzdžio. Išskyrus tinkamai pagrįstus atvejus, šiai analizei leidžiama skirti ne daugiau kaip du mėnesius po pirmojoje pastraipoje nurodyto dviejų mėnesių laikotarpio.

2. Komisija atsižvelgia į visus duomenis, kuriuos pagalbą gaunanti šalis pateikia per 1 dalyje nurodytus terminus.

3. Komisija stengiasi sprendimą dėl finansinio koregavimo priimti per šešis mėnesius nuo 1 dalyje numatytos procedūros pradžios.

53 straipsnis

Pagalbos grąžinimas

1. Kiekvienas pagalbos grąžinimas į Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą atliekamas iki termino, nurodyto vykdomajame rašte sumoms išieškoti, parengto pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 72 straipsnį. Toks terminas yra paskutinė antro mėnesio nuo vykdomojo rašto išdavimo diena.

2. Jei pagalbos grąžinimas kiek nors uždelsiamas, nuo grąžinimo termino dienos iki faktinio sumokėjimo dienos pavėluoto mokėjimo sąskaitoje skaičiuojamos palūkanos. Tokių palūkanų norma yra 1,5 procentinio punkto virš Europos centrinio banko jo pagrindinėms refinansavimo operacijoms taikomos normos pirmąją mėnesio, kurį baigiasi terminas, darbo dieną.

54 straipsnis

Bendrijos įnašo pakartotinis panaudojimas

1. Pagal 49 straipsnį panaikinto Bendrijos įnašo lėšos sumokamos į Bendrijos biudžetą, įskaitant susikaupusias palūkanas.

2. Pagal šio straipsnio 50 dalį panaikintas arba grąžintas įnašas negali būti dar kartą panaudotas veiksmui arba veiksmams, kurių lėšos buvo grąžintos arba patikslintos, arba, jei įvykdytas lėšų grąžinimas arba patikslinimas esant sistemingam pažeidimui veiksmams, vykdomiems pagal visą prioritetinę kryptį, kurioje šis sistemingas pažeidimas buvo padarytas, ar daliai jų.

▼B

3 skirsnis

Centralizuoto valdymo ir bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo taisyklės

55 straipsnis

Mokėjimai

1. Komisija Bendrijos įnašą išmoka neviršydama turimų lėšų.

2. Remiantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 81 straipsniu, mokėjimai atliekami, kai pateikiami įrodymai, kad atitinkamas veiksmas atitinka IPA reglamento, šio reglamento, sutarties arba dotacijų nuostatas.

3. Metinėse programose nurodyti šie išlaidų apmokėjimui reikalingi asignavimai išmokami atliekant vieną arba kelis šių veiksmų: išmokant visą mokėtiną sumą; išankstinio finansavimo būdu; vienu ar keliais tarpiniais mokėjimais; ir išmokant mokėtinų sumų likutį.

4. Komisija, jei įmanoma, vykdo mokėjimus eurais į sąskaitą eurais.

56 straipsnis

Programos baigimas

1. Programa baigiama, kai baigiamos įgyvendinti visos pagal šią programą finansuojamos sutartys ir dotacijos.

2. Kai gaunama paskutinė mokėjimo paraiška, sutartis arba dotacija yra laikoma baigta atlikus vieną iš 47 straipsnio 1 dalyje nurodytų veiksmų.

3. Sutarties arba dotacijos baigimas nepanaikina Komisijos teisės vėliau atlikti finansinį koregavimą.

V SKYRIUS

Vertinimas ir stebėsena

57 straipsnis

Vertinimas

1. Vertinimai yra skirti pagalbos iš Bendrijos fondų kokybei, veiksmingumui ir nuoseklumui bei programų strategijai ir įgyvendinimui pagerinti.

▼M1

2. Komisija atlieka 5 straipsnyje nurodytų daugiamečių preliminarių planavimo dokumentų *ex ante* vertinimus.

▼B

3. Komisija taip pat gali atlikti strateginius vertinimus.

▼M1

4. Pagal šio reglamento II dalyje išdėstytas atskirų IPA komponentų specialiąsias nuostatas ir Komisijos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 21 straipsnį atitinkamai atliekami programų *ex ante* vertinimai, taip pat tarpiniai ir (arba) *ex post* vertinimai.

_____

7. Į vertinimų rezultatus atsižvelgiama per programavimo ir įgyvendinimo ciklą.

▼B

8. Komisija parengia vertinimo metodus, įskaitant kokybės standartus, tam naudodama objektyvius ir išmatuojamus rodiklius.

58 straipsnis

Stebėsena decentralizuoto valdymo atveju

▼M1

1. Decentralizuoto valdymo atveju pagalbą gaunanti šalis, pritarus IPA koordinatoriui ir Komisijai, per šešis mėnesius nuo pirmojo finansavimo susitarimo įsigaliojimo dienos įsteigia IPA stebėsenos komitetą, kad būtų užtikrinta darna ir koordinavimas įgyvendinant IPA komponentus.

▼B

2. IPA stebėsenos komitetas įsitikina, ar bendras programų ir veiksmų įgyvendinimas siekiant finansavimo susitarimuose ir metiniuose preliminariuose planavimo dokumentuose nustatytų tikslų yra veiksmingas, kokybiškas ir darnus. Todėl jis remiasi elementais, kuriuos pateikia sektorių stebėsenos komitetai, kaip numatyta 59 straipsnio 3 dalyje.

3. IPA stebėsenos komitetas Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui gali teikti pasiūlymus dėl bet kurių veiksmų, kad būtų užtikrinta pagal skirtingus komponentus įgyvendinamų programų bei veiksmų darna ir koordinavimas, ir dėl bet kurių tarpusavyje susijusių komponentų korekcinių priemonių, kurios būtinos užtikrinant, kad būtų pasiekti bendrieji teikiamos pagalbos tikslai ir padidintas bendras jos efektyvumas. Jis taip pat gali teikti sprendimų pasiūlymus atitinkamam (-iems) sektoriaus (-ų) stebėsenos komitetui (-ams) dėl bet kurių korekcinių priemonių, kurios užtikrintų, kad būtų pasiekti programos tikslai ir būtų padidintas pagal atitinkamas programas arba IPA komponentą (-us) teikiamos pagalbos efektyvumas.

4. IPA stebėsenos komitetas, laikydamasis Komisijos nustatytų stebėsenos komiteto įgaliojimų ir atitinkamos pagalbą gaunančios šalies institucinės, teisinės ir finansinės sistemos, priima savo vidaus darbo tvarkos taisykles.

5. Jei kitaip nenumato Komisijos nustatyti stebėsenos komiteto įgaliojimai, taikomos šios dalies nuostatos.

IPA stebėsenos komiteto nariai yra Komisijos atstovai, nacionalinis IPA koordinatorius, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, veiklos struktūrų atstovai ir strategijos koordinatorius.

Komisijos atstovas ir nacionalinis IPA koordinatorius kartu pirmininkauja IPA stebėsenos komiteto posėdžiams.

▼B

IPA stebėsenos komitetas susitinka bent kartą per metus. Taip pat gali būti rengiami tarpiniai, ypač teminiai, posėdžiai.

59 straipsnis

Sektorių stebėsenos komitetai decentralizuoto valdymo atveju

▼M1

1. IPA stebėsenos komitetui padeda sektorių stebėsenos komitetai, įsteigti pagal IPA komponentus per šešis mėnesius nuo pirmojo finansavimo susitarimo įsigaliojimo dienos, remiantis II dalyje išdėstytomis specialiosiomis nuostatomis. Sektorių stebėsenos komitetai priskiriami programoms arba komponentams. Prireikus juose gali būti pilietinės visuomenės atstovų.

▼B

2. Kiekvienas sektoriaus stebėsenos komitetas, remdamasis II dalyje kiekvienam komponentui bei susijusiems sektorių ir (arba) finansavimo susitarimams nustatytomis specialiosiomis nuostatomis, įsitikina, ar atitinkamų programų ir veiksmų įgyvendinimas yra veiksmingas ir kokybiškas. Kad būtų užtikrintas programos tikslų pasiekimas ir padidintas teikiamos pagalbos efektyvumas, komitetas gali teikti Komisijai bei nacionaliniam IPA koordinatoriui sprendimų pasiūlymus dėl bet kurių korekcinių priemonių ir vieną egzempliorių – nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui.

3. Sektorių stebėsenos komitetai yra atskaitingi IPA stebėsenos komitetui. Jie teikia IPA stebėsenos komitetui informaciją, visų pirma apie:

a) pažangą, padarytą įgyvendinant programas pagal prioritetines kryptis ir prireikus – pagal priemones arba veiksmus; pažangą sudaro pasiekti rezultatai, finansiniai įgyvendinimo rodikliai ir kiti veiksniai, ji nustatoma siekiant pagerinti programų įgyvendinimą;

b) visus valdymo ir kontrolės sistemų veikimo aspektus, kuriuos nurodo audito institucija, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas arba kompetentingas akreditavimo pareigūnas.

▼M1

60 straipsnis

Stebėsena centralizuoto valdymo ir bendro valdymo atveju

Centralizuoto valdymo ir bendro valdymo atveju Komisija gali imtis visų veiksmų, kurie, jos nuomone, reikalingi atitinkamoms programoms stebėti. Bendro valdymo atveju šie veiksmai gali būti vykdomi kartu su atitinkama (-omis) tarptautine (-ėmis) organizacija (-omis). Nacionalinis IPA koordinatorius gali dalyvauti stebėsenos veikloje.

▼B

61 straipsnis

Metinės ir galutinės įgyvendinimo ataskaitos

1. Veiklos struktūros, laikydamosi II dalyje kiekvienam IPA komponentui nustatytų procedūrų, parengia sektorių metinę ir galutinę programų, už kurias jos yra atsakingos, įgyvendinimo ataskaitas.

▼B

Sektorių metinės įgyvendinimo ataskaitos apima finansinius metus. Sektorių galutinės įgyvendinimo ataskaitos apima visą įgyvendinimo laikotarpį, į jas gali būti įtraukta paskutinė sektoriaus metinė ataskaita.

2. 1 dalyje nurodytos ataskaitos nacionaliniam IPA koordinatoriui, nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui ir Komisijai siunčiamos po to, kai sektorių stebėsenos komitetai atlieka jų analizę.

3. Remdamasis 1 dalyje nurodytomis ataskaitomis, nacionalinis IPA koordinatorius po to, kai metinių ir galutinių pagalbos įgyvendinimo pagal IPA reglamentą ataskaitų analizę atlieka IPA stebėsenos komitetas, išsiunčia jas Komisijai ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui.

4. 3 dalyje nurodyta metinė įgyvendinimo ataskaita, kuri išsiunčiama iki kiekvienų metų rugpjūčio 31 d., o pirmą kartą – 2008 m., sujungia metines įvairių sektorių ataskaitas, parengtas pagal skirtingus komponentus; joje pateikiama informacija apie:

a) pažangą, padarytą įgyvendinant Bendrijos pagalbą pagal prioritetus, nustatytus daugiamečiame preliminariame planavimo dokumente ir skirtingose programose;

b) finansinį Bendrijos pagalbos įgyvendinimą.

5. 3 dalyje nurodyta galutinė įgyvendinimo ataskaita apima visą įgyvendinimo laikotarpį, į ją gali būti įtraukta 4 dalyje nurodyta paskutinė metinė ataskaita.

VI SKYRIUS

Viešumas ir aiškumas

62 straipsnis

Informacija ir viešumas

1. Centralizuoto valdymo ir bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo atveju, informaciją apie programas ir veiksmus teikia Komisija, kuriai prireikus padeda nacionalinis IPA koordinatorius. Decentralizuoto valdymo atveju ir visais tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponento programų arba jų dalių atvejais, kai jas įgyvendinant netaikomas pasidalijamasis valdymas, pagalbą gaunanti šalis ir nacionalinis IPA koordinatorius teikia informaciją apie programas ir veiksmus bei juos viešina. Pasidalijamojo valdymo atveju, valstybės narės, pagalbą gaunančios šalys ir 103 straipsnyje nurodyta vadovaujančioji institucija teikia informaciją apie programas ir veiksmus bei viešina jas. Tokia informacija yra skirta piliečiams ir pagalbos gavėjams, siekiant pabrėžti Bendrijos svarbą ir užtikrinti skaidrumą.

▼M1

2. Decentralizuoto valdymo atveju veiklos struktūros yra atsakingos už galutinių pagalbos gavėjų sąrašo, veiksmų pavadinimų ir veiksmams skirto Bendrijos finansavimo sumos paskelbimą. Jos užtikrina, kad galutinis pagalbos gavėjas būtų informuotas, jog priimdamas finansavimą jis taip pat sutinka būti įtrauktas į skelbiamą galutinių pagalbos gavėjų sąrašą. Visi šiame sąraše pateikti asmens duomenys tvarkomi pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 45/2001 reikalavimus. ([1])

([1]) OL L 8, 2001 1 12, p. 1.

▼B

3. Pagal Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 90 straipsnį, Komisija skelbia svarbią informaciją apie sutartis. Komisija konkursų procedūrų rezultatus skelbia *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*, *EuropeAid* tinklalapyje ir bet kuriose kitose tinkamose žiniasklaidos priemonėse, laikydamasi Bendrijos išorės veiksmams taikomų viešųjų pirkimo procedūrų.

63 straipsnis

Aiškumas

1. Komisija ir atitinkamos nacionalinės, regionų arba vietos pagalbą gaunančių šalių institucijos patvirtina suderintus veiksmus, skirtus informacijai apie pagalbą, teikiamą pagal IPA reglamentą, pagalbą gaunančiose šalyse teikti ir viešinti.

Tokios veiklos įgyvendinimo procedūros nustatomos sektorių arba finansavimo susitarimuose.

2. 1 dalyje nurodytą veiklą įgyvendina galutiniai pagalbos gavėjai, ji finansuojama iš atitinkamoms programoms arba veiksmams skirtų lėšų.

II DALIS

SPECIALIOSIOS NUOSTATOS

I ANTRAŠTINĖ DALIS

PEREINAMOJO LAIKOTARPIO PAGALBOS IR INSTITUCIJŲ KŪRIMO KOMPONENTAS

I SKYRIUS

Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams

64 straipsnis

Pagalbos teikimo sritys

1. Pagalba pagal šį komponentą gali būti teikiama pagalbą gaunančioms šalims, visų pirma šiose srityse:

a) demokratinių institucijų ir teisinės valstybės stiprinimas;

b) Europos pagrindinių laisvių chartijoje apibrėžtų pagrindinių teisių bei laisvių rėmimas ir apsauga;

c) viešojo administravimo reforma;

d) teisingumo ir vidaus reikalų srities reformos, pvz., teisės, policijos, baudžiamojo persekiojimo, teismų ir pataisos sistemų bei muitinės ir sienos kontrolės sistemos reformos, ypač siekiant stiprinti kovą su korupcija, organizuotu nusikalstamumu, terorizmu bei nelegalia migracija ir kurti su šiomis sritimis susijusias informacijos sistemas;

▼B

e) reguliavimo sistemos modernizavimas, įskaitant paramą investicijoms, skirtoms aprūpinti pagrindines institucijas, kurių infrastruktūrą arba gebėjimą vykdyti stebėseną ir įgyvendinti teisės aktus reikia stiprinti;

f) finansų kontrolės sistemų kūrimas arba stiprinimas;

g) rinkos ekonomikos stiprinimas, ypač remiant savarankišką ekonominės veiklos vykdytojų veiklos organizavimą ir tiesiogiai remiant ekonominę veiklą, taip pat teikiant paramą privačiajam sektoriui bei pramonės pertvarkymui ir įvairinant ekonomiką, modernizuojant pagrindinius sektorius, gerinant padėtį tam tikrose srityse;

h) pilietinės visuomenės ugdymas ir vyriausybinių bei nevyriausybinių institucijų dialogas, skirtas demokratijai, teisinei valstybei, žmogaus teisėms, pagarbai mažumoms ir jų apsaugai remti, taip pat pilietinės visuomenės dialogas;

i) socialinio dialogo pradžia kaip gero valdymo elementas siekiant skatinti sudaryti sąžiningas ir teisingas darbo sąlygas;

j) parama mažumų integracijos, susitaikymo ir pasitikėjimo stiprinimo priemonėms visais visuomenės lygmenimis;

k) aplinkosaugos politika, pagrįsta aukšto lygio apsauga, principo „teršėjas moka“ populiarinimas, tvarus gamtos išteklių naudojimas, energijos efektyvumas, atsinaujinantys šaltiniai ir laipsniškas Bendrijos politikos priėmimas visose srityse, susijusiose su klimato kaita;

l) galimybių pasinaudoti finansine parama didinimas mažoms ir vidutinėms įmonėms ir viešojo administravimo įstaigoms;

m) institucijų kūrimas branduolinės energijos saugumo, radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir apsaugos nuo radiacijos srityse laikantis *acquis communautaire* ir Europos Sąjungos gerosios patirties;

n) parama dalyvavimui Bendrijos programose, ypač tose, kuriomis siekiama didinti informavimą apie Europos pilietiškumą, ir pasirengimas darbui Bendrijos agentūrose.

2. Be 1 dalyje apibrėžtų sričių, pagalba pagal šį komponentą IPA reglamento II priede nurodytoms pagalbą gaunančioms šalims gali būti teikiama šiose srityse:

a) pagal IPA reglamento 2 straipsnio 3 dalies b punktą, socialinis, ekonominis ir teritorijų vystymasis, įskaitant, *inter alia,* investicijas regionų vystymosi, žmogiškųjų išteklių vystymosi ir kaimo plėtros sritims;

b) kliūčių socialinei aprėpčiai šalinimas ir integracijos į darbo rinką rėmimas, pirmiausiai priemonėmis, skirtomis didinti gyvenimo lygį, kovoti su nedarbu ir suteikti galių žmogiškiesiems ištekliams;

c) parama gamybos sektoriui ir paslaugoms bei su verslu susijusių infrastruktūrų gerinimui;

d) švietimo sistemų ir profesinio rengimo sistemų pritaikymas, pertvarkymas arba prireikus kūrimas;

e) galimybių naudotis transporto, informacijos, energetikos bei kitais tinklais ir jų jungčių gerinimas;

▼B

f) sveikatos priežiūros sistemų reforma;

g) informacijos ir ryšių sistemų gerinimas.

▼M1

Kiekvienu atveju atskirai Komisija gali nuspręsti pagal šį komponentą teikti pagalbą minėtose srityse IPA reglamento I priede išvardytoms pagalbą gaunančioms šalims, kurioms dar neperduoti valdymo įgaliojimai, kaip nustatyta 14 straipsnyje.

▼B

65 straipsnis

Pagalbos formos

1. Pagalba pagal šį komponentą gali būti teikiama visų pirma taikant:

a) administracines bendradarbiavimo priemones, skirtas valstybių narių arba tarptautinių organizacijų paskirtų viešojo sektoriaus ekspertų mokymui ir keitimuisi informacija, ypač pagal porinius projektus „Twinning“ bei „Twinning Light“ ir TAIEX;

b) techninę pagalbą;

c) investicijas į reguliavimo infrastruktūrą, įskaitant nepriklausomas išorės daugiašales institucijas, visų pirma siekiant remti suderinimą su Europos Sąjungos normomis ir standartais. Šios investicijos yra skirtos pagrindinėms reguliavimo institucijoms ir taikomos pagal tiksliai apibrėžtą viešojo administravimo reformos ir suderinimo su *acquis* strategiją;

d) dotacijų schemas;

e) projektų rengimo priemones;

f) finansinių priemonių įgyvendinimą bendradarbiaujant su finansų institucijomis;

g) paramą biudžetui pagal IPA reglamento 15 straipsnio 1 dalies nuostatas.

2. Pagalba pagal šį komponentą IPA reglamento II priede išvardytoms pagalbą gaunančioms šalims taip pat gali būti teikiama taikant panašaus pobūdžio priemones ir veiksmus, kaip ir priemones ir veiksmus, numatytus pagal regionų vystymosi, žmogiškųjų išteklių vystymosi ir kaimo plėtros komponentus, įskaitant investicinę veiklą.

3. Pagalba taip pat gali būti naudojama Bendrijos įnašo tarptautinėse misijose, iniciatyvose arba organizacijose, veikiančiose pagalbą gaunančių šalių labui, išlaidoms, įskaitant administracines išlaidas, apmokėti.

66 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Išlaidos pagal šį komponentą gali būti finansuojamos, jei jos buvo padarytos po viešųjų pirkimų, sutarčių ir dotacijų pasirašymo, išskyrus atvejus, kurie yra aiškiai nurodyti Reglamente (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002.

2. Be 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų taisyklių, šios išlaidos neatitinka reikalavimų:

a) bet kokios išperkamosios nuomos išlaidos;

b) amortizacijos atskaitymai.

▼B

3. Nukrypstant nuo 34 straipsnio 3 dalies, kiekvienu atveju priimamas sprendimas, ar toliau nurodytos išlaidos atitinka reikalavimus:

a) veiklos išlaidos, įskaitant nuomos išlaidas, susijusias tiktai su veiklos bendro finansavimo laikotarpiu;

b) pridėtinės vertės mokesčiai, jei vykdomos šios sąlygos:

i) pridėtinės vertės mokesčiai nesusigrąžinami jokiu būdu;

ii) nustatoma, kad juos sumokėjo galutinis pagalbos gavėjas, ir

iii) jie yra tiksliai nurodomi projekto pasiūlyme;

▼M1

c) išlaidos, susijusios su banko garantija ar lygiaverte garantija, kurią turi pateikti galutinis dotacijos gavėjas.

▼B

67 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Šio komponento reikalavimus atitinkančios išlaidos, kaip apibrėžta 38 straipsnio 1 dalyje, apskaičiuojamos pagal viešąsias išlaidas decentralizuoto valdymo atveju ir į visas išlaidas centralizuoti ir bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo atvejais.

2. Kai taikomas decentralizuotas valdymas, be 37 ir 38 straipsniuose nustatytų bendrųjų taisyklių, pagalbai pagal šį komponentą taikoma ši dalis.

Jei skiriamos dotacijos, gali būti pareikalauta, kad galutiniai pagalbos gavėjai prisidėtų prie reikalavimus atitinkančių veiksmo išlaidų apmokėjimo. Investicinio veiksmo atveju Bendrijos įnašas neviršija ►M1 85 % ◄ viešųjų išlaidų, kiti ►M1 15 % ◄ skiriami iš pagalbą gaunančios šalies valstybės lėšų. Tačiau išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais Bendrijos įnašas gali viršyti ►M1 85 % ◄ viešųjų išlaidų.

Institucijų kūrimo veiklai reikalingas galutinio pagalbos gavėjo tam tikro dydžio bendras finansavimas ir (arba) pagalbą gaunančios šalies viešosios lėšos. Tačiau tinkamai pagrįstais atvejais Bendrijos lėšos gali sudaryti iki 100 % institucijų kūrimo veiklos finansavimo.

Bendrijos lėšomis gali būti finansuojama iki 100 % pagalbos, teikiamos pagal 65 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytas administracines bendradarbiavimo priemones.

3. Kai taikomas centralizuotas valdymas ir bendras su tarptautinėmis organizacijomis valdymas, Bendrijos įnašo normą, kuri gali siekti iki 100 % reikalavimus atitinkančių išlaidų, nustato Komisija.

▼B

II SKYRIUS

Programavimas

68 straipsnis

Programavimo struktūra

▼M1

Pagalba pagal šį komponentą iš esmės teikiama pagal:

▼B

— nacionalines programas,

— regionines ir horizontaliąsias programas bei priemones.

69 straipsnis

Nacionalinės programos

▼M1

1. Nacionalines programas patvirtina Komisija, remdamasi pagalbą gaunančios šalies pasiūlymais, kuriuose atsižvelgiama į 5 straipsnyje nurodytuose daugiamečiuose preliminariuose planavimo dokumentuose nustatytus principus ir prioritetus. Pasiūlymuose visų pirma yra apibrėžiamos atitinkamai pagalbą gaunančiai šaliai taikytinos prioritetinės kryptys, kurios gali apimti 64 straipsnyje nustatytas pagalbos sritis.

2. Pagalbą gaunančių šalių pasiūlymai atrenkami vykdant skaidrias procedūras, taip pat konsultuojantis su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis rengiant pasiūlymus.

3. Kasmet Komisijai ir pagalbą gaunančiai šaliai aptarus jų pasiūlymus pagalbą gaunanti šalis pateikia Komisijai projektų rengimo dokumentus. Juose aiškiai nustatomos prioritetinės kryptys, numatyti veiksmai ir jų pasirinkti įgyvendinimo metodai. Atsižvelgdama į projektų rengimo dokumentus, Komisija parengia finansavimo pasiūlymus.

▼B

4. Finansavimo pasiūlymai patvirtinami finansavimo sprendimu, remiantis 8 straipsniu.

5. 8 straipsnyje nurodytą finansavimo susitarimą gali sudaryti Komisija ir pagalbą gaunanti šalis.

70 straipsnis

Dalyvavimas Bendrijos programose įgyvendinant nacionalines programas

1. Pagalba gali būti teikiama pagalbą gaunančių šalių dalyvavimui Bendrijos programose remti. Toks dalyvavimas numatomas nacionalinėse programose.

2. Visa Bendrijos paramos suma, skirta dalyvavimui Bendrijos programose, neviršija nacionalinėje programoje nustatytos ribos.

▼B

3. Pagalbą gaunančių šalių dalyvavimas Bendrijos programose atitinka specialiąsias sąlygas, nustatytas kiekvienai tokiai programai susitarimo memorandume, kurį sudaro Komisija ir pagalbą gaunanti šalis, kaip numatyta pagalbą gaunančių šalių dalyvavimo Bendrijose programose bendruosius principus nustatančiuose susitarimuose. Tokiame memorandume apibrėžiamos nuostatos dėl visos pagalbą gaunančios šalies įnašo sumos ir pagal IPA reglamentą teikiamos pagalbos sumos.

71 straipsnis

Dalyvavimas Bendrijos agentūrų veikloje įgyvendinant nacionalines programas

1. Pagalba gali būti teikiama pagalbą gaunančių šalių dalyvavimui Bendrijos agentūrų veikloje remti. Toks dalyvavimas numatomas nacionalinėse programose.

2. Pagalbą gaunančios šalys *ad hoc* pagrindu gali būti pakviestos dalyvauti įvairių Bendrijos agentūrų veikloje. Jų dalyvavimo išlaidas gali finansuoti pagal IPA reglamentą teikiama pagalba panašiai kaip pagalba, taikoma dalyvavimui Bendrijos programose.

72 straipsnis

Regioninės ir horizontaliosios programos

1. Komisija parengia regionines ir horizontaliąsias programas, visiškai derindama ir koordinuodama jas su nacionalinėmis programomis ir remdamasi atitinkamais daugiamečiais preliminariais planavimo dokumentais bei konsultacijomis su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis.

2. Regioninės ir horizontaliosios programos yra skirtos regioniniam bendradarbiavimui skatinti, daugiašaliams pagalbą gaunančių šalių mainams stiprinti ir iniciatyvoms, kuriomis pagalbą gaunančios šalys skatinamos bendradarbiauti bendros svarbos srityse, remti.

▼M1

3. Regioninės programos taikomos pagalbą gaunančioms šalims Vakarų Balkanuose. Programos visų pirma skirtos šio regiono susitaikymui, atstatymui ir politiniam bendradarbiavimui.

▼B

4. Horizontaliosios programos kelioms arba visoms pagalbą gaunančioms šalims taikomos bendros svarbos srityse, kuriose tokiomis programomis pagalba gali būti įgyvendinama veiksmingiau ir taupiau nei įgyvendinant nacionalines programas.

5. Pagal regionines ir horizontaliąsias programas pagalba gali būti teikiama tokioms sritims: projektų rengimo priemonei, paramai pilietinei visuomenei, muitinei, paramai mažoms ir vidutinėms įmonėms, savivaldybių finansavimo priemonėms ir savivaldybių infrastruktūrai, statistikai, branduolinės energijos saugai, informavimui ir ryšiams.

▼B

III SKYRIUS

Įgyvendinimas

1 skirsnis

Įgyvendinimo struktūra ir principai

73 straipsnis

Bendrieji principai

1. Pagalba pagal šį komponentą teikiama taikant centralizuotą, decentralizuotą valdymą ar bendrą su tarptautinėmis organizacijomis valdymą, laikantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53 straipsnio nuostatų.

2. Tikslas – pasiekti, kad nacionalinėms programoms būtų taikomas decentralizuotas valdymas.

▼M1

3. Komisija regionines ir horizontaliąsias programas įgyvendina centralizuotai ar bendrai su tarptautinėmis organizacijomis, kaip nustatyta Tarybos reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53d straipsnyje.

▼B

74 straipsnis

Centralizuoto valdymo ir bendro su tarptautinėmis organizacijomis valdymo struktūros ir institucijos

Kai taikomas centralizuotas valdymas ir bendras su tarptautinėmis organizacijomis valdymas, remiantis 32 straipsniu nacionalinis IPA koordinatorius yra vienintelis Komisijos asmuo ryšiams.

75 straipsnis

Decentralizuoto valdymo struktūros ir institucijos

1. Kai taikant decentralizuotą valdymą pagal 22 straipsnio 2 dalies b punktą nacionalinis IPA koordinatorius vykdo savo pareigą – šio komponento programavimą nacionaliniu lygmeniu, jis atlieka šias užduotis:

▼M1

a) organizuoja pasiūlymų rengimą, kaip nustatyta 69 straipsnyje,

▼B

b) rengia ir pateikia Komisijai 69 straipsnyje nurodytus projektų rengimo dokumentus,

c) stebi techninį nacionalinių programų įgyvendinimą.

2. ►M1 Remiantis 28 straipsniu veiklos struktūrą sudaro viena arba kelios įgyvendinimo institucijos, kurios įsteigiamos pagalbą gaunančios šalies nacionalinėje administracijoje arba yra jai tiesiogiai pavaldžios. ◄

Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, pasikonsultavęs su nacionaliniu IPA koordinatoriumi, paskiria programos leidimus duodančius pareigūnus, kurie vadovauja įgyvendinimo institucijoms.

Programos leidimus duodantys pareigūnai – tai pagalbą gaunančios šalies valstybės administracijos pareigūnai. Jie yra atsakingi už 28 straipsnyje apibrėžtą įgyvendinimo institucijų vykdomą veiklą.

3. Programos leidimus duodantys pareigūnai paskiria nacionalinės administracijos pareigūnus vyresniaisiais programos pareigūnais. Visiška atitinkamo programos leidimus duodančio pareigūno atsakomybe vyresnieji programos pareigūnai atlieka šias užduotis:

a) yra atsakingi už techninį veiksmų aspektą atitinkamos srities ministerijose,

▼B

b) padeda programos leidimus duodantiems pareigūnams tinkamai ir laiku parengti ir įgyvendinti veiksmus techniniu lygmeniu;

c) koordinuoja veiklą visose prioritetinėse kryptyse, kurios nustatytos pagalbą gaunančios šalies projekto pasiūlyme.

76 straipsnis

Veiklos struktūros akreditavimas ir valdymo įgaliojimų perdavimas

1. Jei iki šio reglamento įsigaliojimo dienos pagalbą gaunančių šalių veikiančios nacionalinės įstaigos valdė Bendrijos lėšas pagal Reglamentą (EEB) Nr. 3906/89 arba Reglamentą (EB) Nr. 2500/2001, tos įstaigos (toliau – veikiančios nacionalinės įstaigos) valdo lėšas pagal pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentą, iki Komisija priima sprendimą dėl valdymo įgaliojimų perdavimo.

2. Veikiančios nacionalinės įstaigos jokiu būdu negali valdyti lėšų pagal pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentą, jei valdymo įgaliojimai pagal šį reglamentą neperduodami ilgiau nei vienerius metus nuo šio reglamento įsigaliojimo.

3. Komisija nusprendžia, ar perduoti valdymo įgaliojimus veikiančioms nacionalinėms įstaigoms, visų pirma atsižvelgdama į pagal 4 dalį pateiktą neatitikimų sąrašą ir pagal 5 dalį nacionalinio leidimus duodančio pareigūno priimtą sprendimą.

4. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas pagal 11 straipsnyje nustatytus reikalavimus atlieka veiklos struktūros, kurią sudaro veikiančios nacionalinės įstaigos, įvertinimą. Visų pirma jis, remdamasis nuo kitų valdymo ir kontrolės sistemos dalyvių nepriklausomai veikiančio auditoriaus nuomone, sudaro visų 11 straipsnyje nustatytų, pagal šį reglamentą taikomų reikalavimų, kurių veiklos struktūra nevykdo, sąrašą.

Neatitikimų sąrašas išsiunčiamas Komisijai ne vėliau kaip per keturis mėnesius po šio reglamento įsigaliojimo.

5. Jei manoma, kad 4 dalyje nurodytas neatitikimas yra suderinamas su efektyviu ir veiksmingu veiklos struktūrų veikimu, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas gali priimti sprendimą pagal šį reglamentą akredituoti atitinkamas įstaigas.

Ne vėliau kaip per penkis mėnesius nuo šio reglamento įsigaliojimo jis išsiunčia Komisijai sprendimą akredituoti atitinkamas įstaigas. Tokiame sprendime pateikiamas veiksmų planas, kuriame apibrėžiami tikslai su įgyvendinimo terminais ir veiksmai, kurių būtina imtis 4 dalyje nurodytame sąraše esančiam neatitikimui ištaisyti. Veiksmų planas suderinamas su Komisija.

6. Jei manoma, kad 4 dalyje nurodytas neatitikimas yra nesuderinamas su efektyviu ir veiksmingu veiklos struktūrų veikimu, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas imasi veiksmų, kad pagal 13 straipsnio nuostatas atitinkamai veiklos struktūrai būtų suteikta akreditacija.

▼B

7. Jei Komisija priima sprendimą pagal šį reglamentą veikiančioms nacionalinėms įstaigoms perduoti valdymo įgaliojimus, Komisija sprendime gali nustatyti daugiau sąlygų nacionalinėms valdžios institucijoms. Jei yra papildomų sąlygų, Komisija nacionalinėms vadžios institucijoms nustato jų įvykdymo terminą, kad valdymo įgaliojimai būtų perduoti. Komisijos sprendime taip pat pateikiamas 14 straipsnio 3 dalyje nurodytų *ex ante* patikrinimų sąrašas.

8. Nepriklausomai nuo nacionalinio leidimus duodančio pareigūno sprendimo, Komisija gali priimti sprendimą bet kuriuo metu palikti, sustabdyti arba panaikinti valdymo įgaliojimų perdavimą bet kuriai susijusiai įstaigai.

9. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas visuomet užtikrina, kad pagalbą gaunanti šalis pateiktų visą Komisijos reikalaujamą informaciją.

77 straipsnis

Porinių projektų įgyvendinimo principai

1. Poriniai projektai įgyvendinami dotacijos forma, pagal kurią atrinktos valstybių narių valdymo įstaigos sutinka teikti reikalaujamas viešojo sektoriaus žinias ir patirtį, ir yra apmokamos tokios veiklos išlaidos.

Dotacijos nuostatose gali būti numatytas ilgalaikis pareigūno komandiravimas visų pirma dirbti vietoje visą darbo dieną porinio projekto konsultantu pagalbą gaunančios šalies valdymo įstaigoje.

Porinio projekto dotacija nustatoma pagal atitinkamas Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 I dalies VI antraštinės dalies nuostatas dėl dotacijos ir Komisijos reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002.

2. Komisija parengia ir nuolat atnaujina porinių projektų vadovą, kuriame pirmiausia apibrėžiama nustatytų normų ir kainų sistema, taikoma atrinktų valstybių narių valdymo įstaigų suteiktų viešojo sektoriaus žinių ir patirties išlaidų apmokėjimui.

▼M1

78 straipsnis

Įgyvendinimo principai dalyvavimo Bendrijos programose ir agentūrų veikloje atveju

Dalyvavimo Bendrijos programose ir agentūrų veikloje atveju įgyvendinimas – tai pagal IPA finansuojamos pagalbą gaunančios šalies finansinio įnašo dalies sumokėjimas į programos ir agentūros biudžetą. Decentralizuoto valdymo atveju mokėjimą atlieka nacionalinis fondas, o centralizuoto – pagalbą gaunančių šalių ministerijos ar kitos atitinkamos viešosios įstaigos. Pastaruoju atveju išankstinio finansavimo mokėjimų iš Bendrijos įnašo Komisija neatliks.

▼B

2 skirsnis

Finansų valdymas

79 straipsnis

Mokėjimai decentralizuoto valdymo atveju

1. Nukrypstant nuo 40 straipsnio 6 dalies, jei pasiekiama 95 % viršutinė riba, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, teikdamas galutinio likučio apmokėjimo paraišką, pateikia tiktai naują patvirtintą išlaidų ataskaitą ir informaciją apie susigrąžintas sumas.

2. Išankstinis finansavimas iš esmės sudaro 50 % Bendrijos įnašo į atitinkamą programą. Jis gali būti išmokėtas dalimis kasmet. 50 % norma gali būti padidinta, jei nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas įrodo, kad gauta suma netaikoma išankstiniam nacionaliniu lygmeniu pasirašytų sutarčių ir dotacijų finansavimui.

3. Apskaičiuojama išankstinio finansavimo suma – tai kasmet sudaromos sutarties sumos sąmatos ir faktinės sumos, dėl kurios praėjusiais metais buvo prisiimti sutartiniai įsipareigojimai, bendra suma. Išskyrus išankstinį dalyvavimo Bendrijos programose ir agentūrų veikloje finansavimą, išankstinio finansavimo lėšos išmokamos tiktai tada, kai paskelbiamas pirmasis paraiškų konkursas arba pasiūlymų konkursas.

4. Mokėjimai už dalyvavimą Bendrijos programose ir agentūrų veikloje gali sudaryti 100 % tokiam dalyvavimui skirto Bendrijos įnašo.

80 straipsnis

Dokumentų saugojimas

Nukrypstant nuo 48 straipsnio, veiklos struktūra visą viešųjų pirkimų, dotacijų skyrimo ir sutarčių sudarymo procedūrų apskaitą raštu saugo ne mažiau kaip septynerius metus po sutarties likučio apmokėjimo.

81 straipsnis

Palūkanų nuosavybė

Nukrypstant nuo 36 straipsnio, palūkanos, gautos Bendrijai finansuojant programą, Komisijai deklaruojamos, kai Komisijai pateikiama mokėjimo paraiška.

3 skirsnis

Vertinimas ir stebėsena

▼M1

82 straipsnis

Vertinimas

1. Pagal 57 straipsnį atliekamas visų programų, įgyvendinamų pagal pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponentą, *ex ante* vertinimas, taip pat tarpinis ir (arba) *ex post* vertinimas.

2. Prieš valdymo įgaliojimų perdavimą pagalbą gaunančiai šaliai Komisija atlieka visus vertinimus.

▼M1

Po valdymo įgaliojimų perdavimo už tarpinius vertinimus atitinkamai atsakinga pagalbą gaunanti šalis, nepažeidžiant Komisijos teisių atlikti bet kokius, jos nuomone, reikalingus *ad hoc* vertinimus.

Už *ex ante* ir *ex post* vertinimus net po valdymo įgaliojimų perdavimo yra atsakinga Komisija, nepažeidžiant pagalbą gaunančios šalies teisės atlikti bet kokius tokius, jos nuomone, reikalingus vertinimus.

3. Remiantis IPA reglamento 22 straipsniu atitinkamos vertinimo ataskaitos siunčiamos IPA komitetui aptarti.

▼B

83 straipsnis

Stebėsena

1. Remiantis 59 straipsniu, kai taikomas decentralizuotas valdymas, nacionalinis IPA koordinatorius įsteigia pereinamojo laikotarpio pagalbos ir institucijų kūrimo komponento sektoriaus stebėsenos komitetą (toliau – PLPIK komitetas).

2. PLPIK komitetas susitinka mažiausiai dukart per metus pagalbą gaunančios šalies arba Komisijos iniciatyva. Komitetas, laikydamasis Komisijos nustatytų sektoriaus stebėsenos komiteto įgaliojimų bei atitinkamos pagalbą gaunančios šalies institucinės, teisinės ir finansinės sistemos, parengia darbo tvarkos taisykles. Jis patvirtina šias darbo tvarkos taisykles, kai joms pritaria nacionalinis IPA koordinatorius, nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas ir IPA stebėsenos komitetas.

3. PLPIK komitetui pirmininkauja nacionalinis IPA koordinatorius. Komiteto nariai yra nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, programos leidimus duodantys pareigūnai ir prireikus kiti veiklos struktūrų atstovai, Komisijos atstovai, taip pat prireikus tarptautinių finansų institucijų ir pilietinės visuomenės atstovai, kuriuos Komisijos pritarimu paskiria pagalbą gaunanti šalis.

4. Pagal 59 straipsnio 2 dalį PLPIK komitetas įsitikina, ar atitinkamos programos ir veiksmai yra veiksmingi ir kokybiški, visų pirma:

a) apžvelgia įgyvendinimo būklės ataskaitas, kuriose aprašoma programų finansinė ir veiklos įgyvendinimo padėtis;

b) apžvelgia pasiektus programų tikslus ir rezultatus;

c) apžvelgia viešųjų pirkimų planus ir atitinkamas vertinimo rekomendacijas;

d) svarsto sudėtingus klausimus ir veiksmus;

e) prireikus siūlo korekcinius veiksmus;

f) apžvelgia sukčiavimo ir pažeidimų atvejus ir nurodo priemones, kurių buvo imtasi lėšoms susigrąžinti ir panašių atvejų pasikartojimui išvengti;

g) apžvelgia audito institucijos parengtą metinį audito veiklos planą ir atliktų auditų išvadas bei rekomendacijas.

▼B

5. PLPIK komitetas stebi visas pagal šį komponentą įgyvendinamas programas. Kai, *inter alia,* vykdomos investicijų operacijos, turto perleidimas arba privatizavimas, pagalbą gaunanti šalis stebi programas iki jų baigimo ir praneša PLPIK komitetui apie visus šių programų rezultatų pokyčius, darančius didelę įtaką programų poveikiui, tvarumui ir atsakomybei už jas.

6. PLPIK komitetui gali padėti sektorių stebėsenos pakomitečiai, kuriuos pagalbą gaunanti šalis įsteigia šio komponento programoms ir veiksmams stebėti ir kurie suskirstomi pagal stebėsenos sektorius. Pakomitečiai atsiskaito PLPIK komitetui. Laikydamiesi Komisijos nustatytų įgaliojimų, jie parengia ir patvirtina savo vidaus darbo tvarkos taisykles.

84 straipsnis

Sektorių metinės ir galutinės įgyvendinimo ataskaitos

1. Kai taikomas decentralizuotas valdymas, iki kiekvienų metų birželio 30 d. veiklos struktūra Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui išsiunčia sektoriaus metinę ataskaitą.

2. Sektoriaus galutinė ataskaita ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo programos baigimo pateikiama Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui. Sektoriaus galutinė ataskaita apima visą įgyvendinimo laikotarpį, į ją įtraukiama paskutinė sektoriaus metinė ataskaita.

3. Iki sektoriaus ataskaitų perdavimo Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui, jas nagrinėja PLPIK komitetas.

4. Sektoriaus ataskaitose pateikiama tokia informacija:

a) kiekybiniai ir kokybiniai pažangos, padarytos įgyvendinant programą, prioritetines kryptis arba veiksmus pagal konkrečius, patikrinamus tikslus, elementai;

b) išsami informacija apie programos finansinį įgyvendinimą;

c) informacija apie veiksmus, kurių ėmėsi veiklos struktūra arba PLPIK komitetas, kad užtikrintų įgyvendinimo kokybę ir veiksmingumą, visų pirma:

   i) stebėsenos ir vertinimo priemonės, įskaitant duomenų rinkimo priemones;

   ii) visų didelių sunkumų, kilusių įgyvendinant programą ir visas vėliau įgyvendintas priemones, santrauka;

   iii) techninės pagalbos panaudojimas;

d) remiantis 62 straipsniu – informacija apie veiklą, skirtą informavimui apie šią programą ir jos viešinimui.

▼B

II ANTRAŠTINĖ DALIS

TARPVALSTYBINIO BENDRADARBIAVIMO KOMPONENTAS

1 SKYRIUS

Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams

85 straipsnis

Papildomos tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentui skirtos apibrėžtys

Šioje antraštinėje dalyje, be 2 straipsnyje esančių apibrėžčių, dalyvaujančios šalys – tai valstybės narės ir (arba) pagalbą gaunančios šalys, kurios dalyvauja tarpvalstybinėje programoje pagal šį komponentą.

86 straipsnis

Pagalbos sritys ir formos

1. Pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentą pagalba teikiama šioms sritims:

a) vienos arba kelių valstybių narių ir vienos arba kelių pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui;

b) dviejų arba kelių pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui.

2. Pagal 1 dalį Bendrijos pagalba skiriama tarpvalstybinio bendradarbiavimo stiprinimui pagal vietos ir regionines iniciatyvas, derinant tiek išorės pagalbą, tiek ekonominės ir socialinės sanglaudos tikslus. Visų pirma bendradarbiavimu siekiama vieno arba kelių šių bendrųjų tikslų:

a) darnaus ekonominio ir socialinio vystymosi rėmimas pasienio teritorijose;

b) bendradarbiavimas sprendžiant bendras problemas tokiose srityse kaip aplinka, gamtos ir kultūros paveldas, visuomenės sveikata ir organizuoto nusikalstamumo prevencija bei kova su tokiu nusikalstamumu;

c) efektyviai veikiančių ir saugių sienų užtikrinimas;

d) bendrų nedidelio masto veiksmų, kuriuose dalyvauja pasienio regionų vietos dalyviai, rėmimas.

3. 2 dalyje nurodytų tikslų gali būti siekiama visų pirma:

a) skatinant verslumą, ypač mažų ir vidutinių įmonių, turizmo, kultūros ir tarpvalstybinės prekybos plėtrą;

b) skatinant ir gerinant bendrą gamtos ir kultūros išteklių apsaugą bei valdymą, taip pat gamtinių ir technologinių pavojų prevenciją;

c) remiant miesto ir kaimo teritorijų ryšius;

d) mažinant izoliaciją suteikiant geresnes galimybes naudotis transportu, informacijos ir ryšių tinklais, paslaugomis ir tarpvalstybinėmis vandens, atliekų ir energetikos sistemomis bei įrenginiais;

▼B

e) plėtojant infrastruktūrų bendradarbiavimą, pajėgumą ir bendrą naudojimą, ypač sveikatos priežiūros, kultūros, turizmo ir švietimo sektoriuose;

f) remiant teisinį ir administracinį bendradarbiavimą;

g) užtikrinant veiksmingą sienų valdymą, palengvinant legalią prekybą ir sienos perėjimą, kartu apsaugant sienas nuo kontrabandos, nelegalios prekybos, organizuoto nusikalstamumo, užkrečiamųjų ligų ir nelegalios migracijos, įskaitant migrantų tranzitą;

h) skatinant tarpvalstybinius ryšius regionų ir vietos lygiu, plečiant vietos bendruomenių mainus ir stiprinant jų ekonominį, socialinį, kultūrinį bei švietimo bendradarbiavimą;

i) remiant tarpvalstybinių darbo rinkų integraciją, vietos užimtumo iniciatyvas, lyčių lygybę ir lygias galimybes, mokymąsi ir socialinę aprėptį;

j) remiant bendrą žmogiškųjų išteklių vystymosi ir mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros priemonių naudojimą.

▼M1

4. Pagal tarpvalstybinio bendradarbiavimo komponentą pagalba prireikus gali būti teikiama pagalbą gaunančių šalių reikalavimus atitinkančių regionų dalyvavimui tarpvalstybinėse ir tarpregioninėse programose pagal struktūrinių fondų Europos teritorinio bendradarbiavimo tikslą ir daugiašalėse jūrų baseinų programose pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1638/2006 ([1]) remti. Pagalbą gaunančių šalių dalyvavimą minėtose programose reguliuojančios taisyklės atitinkamai nustatomos atitinkamuose programavimo dokumentuose ir (arba) atitinkamuose finansavimo susitarimuose.

▼B

87 straipsnis

Partnerystė

Tarybos reglamento (EB) Nr. 1083/2006 ([2]) 11 straipsnio 1 ir 2 dalies nuostatos *mutatis mutandis* taikomos 86 straipsnio 1 dalyje apibrėžtam valstybių narių ir pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybiniam bendradarbiavimui.

88 straipsnis

Teritorijų atitikimas reikalavimams

1. Teritorijos, kurios atitinka 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto tarpvalstybino bendradarbiavimo finansavimo reikalavimus, yra šios:

a) NUTS 3 lygio regionai arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertės teritorijos, esančios prie Bendrijos ir pagalbą gaunančių šalių sausumos sienų;

b) NUTS 3 lygio regionai arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertės teritorijos, esančios prie Bendrijos ir pagalbą gaunančių šalių jūrų sienų, tarp kurių atstumas paprastai neviršija 150 km, atsižvelgiant į galimus patikslinimus, kurie būtini bendradarbiavimo veiklos darnai ir tęstinumui užtikrinti.

([1]) OL L 310, 2006 11 9, p. 1.
([2]) OL L 210, 2006 7 31, p. 25.

▼B

Iškart po šio reglamento įsigaliojimo Komisija patvirtina Bendrijos ir pagalbą gaunančių šalių regionų, kurie atitinka reikalavimus, sąrašą. Šis sąrašas galioja nuo 2007 m. sausio 1 d. iki 2013 m. gruodžio 31 d.

2. Teritorijos, kurios atitinka 86 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyto tarpvalstybinio bendradarbiavimo finansavimo reikalavimus, yra šios:

a) NUTS 3 lygio regionai arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertės teritorijos, esančios prie pagalbą gaunančių šalių sausumos sienų;

b) NUTS 3 lygio regionai arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertės teritorijos, esančios prie pagalbą gaunančių šalių jūrų sienų, tarp kurių atstumas paprastai neviršija 150 km, atsižvelgiant į galimus patikslinimus, kurie būtini bendradarbiavimo veiklos darnai ir tęstinumui užtikrinti.

Regionų, kurie atitinka reikalavimus, sąrašas pateikiamas atitinkamose 94 straipsnyje nurodytose tarpvalstybinėse programose.

3. Pagalbą gaunančių šalių regionai, kurie atitinka reikalavimus dalyvauti 86 straipsnio 4 dalyje nurodytose programose, prireikus nurodomi atitinkamame programavimo dokumente.

89 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Bendrijos įnašas skiriamas išlaidoms pagal šį komponentą, jei jos buvo faktiškai apmokėtos tarp trečiųjų metų po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo 2007 m. sausio 1 d. ir gruodžio 31 d. įgyvendinant veiksmus arba veiksmų dalį valstybėse narėse ir buvo padarytos po finansavimo susitarimo dėl veiksmų arba dalies veiksmų, įgyvendintų pagalbą gaunančiose šalyse, pasirašymo.

2. Be 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų taisyklių, šios išlaidos neatitinka reikalavimų:

a) skolos palūkanos;

▼M1

_____

▼B

3. Nukrypstant nuo 34 straipsnio 3 dalies, šios išlaidos atitinka reikalavimus:

a) pridėtinės vertės mokesčiai, jei vykdomos šios sąlygos:

i) jie nėra susigrąžinami jokiu būdu,

ii) nustatoma, kad juos sumokėjo galutinis pagalbos gavėjas, ir

iii) jie yra tiksliai nurodomi projekto pasiūlyme.

b) transnacionalinių finansinių operacijų mokesčiai;

c) jei veiksmo įgyvendinimui reikia atidaryti atskirą sąskaitą arba sąskaitas, banko mokesčiai už sąskaitų atidarymą ir tvarkymą;

d) teisinių konsultacijų mokesčiai, notaro mokesčiai, techninių arba finansų ekspertų paslaugų išlaidos ir apskaitos bei audito išlaidos, jei jos yra tiesiogiai susijusios su bendrai finansuojama veikla ir yra reikalingos jai parengti arba įgyvendinti;

▼B

e) banko arba kitų finansų institucijų išduotų garantijų išlaidos tiek, kiek tokių garantijų reikalaujama pagal nacionalinės arba Bendrijos teisės aktus;

f) pridėtinės išlaidos, jei jos pagrįstos faktinėmis atitinkamo veiksmo įgyvendinimo išlaidomis. Vidutinėmis išlaidomis pagrįstos vienodo dydžio normos negali viršyti 25 % tokių tiesioginių veiklos išlaidų, kurios gali padaryti įtaką pridėtinių išlaidų dydžiui. Apskaičiavimas tinkamai pagrindžiamas ir periodiškai patikslinamas;

▼M1

g) išlaidos žemei įsigyti už sumą, kuri neviršija 10 % atitinkamo veiksmo reikalavimus atitinkančių išlaidų.

▼M2

Veiklos išlaidos, įskaitant nuomos mokesčio išlaidas, susijusias tiktai su veiklos bendro finansavimo laikotarpiu, gali būti kiekvienu atskiru atveju laikomos atitinkančiomis reikalavimus.

▼B

4. Be techninės pagalbos 94 straipsnyje nurodytai tarpvalstybinei programai, šios viešųjų institucijų išlaidos, padarytos rengiant arba įgyvendinant veiksmą, atitinka reikalavimus:

a) viešosios institucijos, išskyrus galutinį pagalbos gavėją, suteiktų specialistų paslaugų išlaidos, padarytos rengiant arba įgyvendinant veiksmą;

b) su veiksmo rengimu ir įgyvendinimu susijusių paslaugų, kurias suteikė viešoji institucija, kuri pati yra galutinis pagalbos gavėjas ir vykdo veiksmą savo sąskaita, nesinaudodama kitais išorės paslaugų teikėjais, išlaidos, jei jos yra papildomos išlaidos ir yra susijusios su faktinėmis bei tiesiogiai apmokėtomis bendrai finansuojamo veiksmo išlaidomis.

Atitinkama viešoji institucija arba nurodo šios dalies a punkte minėtas išlaidas galutiniam gavėjui išrašytoje sąskaitoje, arba patvirtina tokias išlaidas lygiavertės patvirtinamosios galios dokumentais, pagal kuriuos galima nustatyti faktines minėtos institucijos patirtas tokio veiksmo išlaidas.

Šios dalies b punkte nurodytos išlaidos turi būti patvirtintos dokumentais, pagal kuriuos būtų galima nustatyti atitinkamos viešosios institucijos patirtas tokio veiksmo išlaidas.

5. Nepažeisdamos 1–4 dalių nuostatų, tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančios šalys gali nustatyti daugiau išlaidų atitikimo reikalavimams taisyklių.

90 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Šio komponento reikalavimus atitinkančios išlaidos, kaip apibrėžta 38 straipsnio 1 dalyje, apskaičiuojamos arba pagal viešąsias išlaidas, arba pagal visas išlaidas, kaip susitarė dalyvaujančios šalys ir kaip nustatyta tarpvalstybinėje programoje.

2. Bendrijos įnašas tarpvalstybinėms programoms prioritetinės krypties lygmeniu neviršija 85 % reikalavimus atitinkančių išlaidų viršutinės ribos.

3. Bendrijos įnašas kiekvienai prioritetinei kryčiai neviršija 20 % reikalavimus atitinkančių išlaidų.

▼B

4. Jokio veiksmo bendro finansavimo norma neviršija atitinkamos prioritetinės krypties bendro finansavimo normos.

5. 89 straipsnio 1 dalyje nurodytu reikalavimus atitinkančiu laikotarpiu be 34 straipsnio 4 dalies nuostatų:

a) veiksmas vienu metu gali gauti Bendrijos pagalbą tiktai pagal vieną tarpvalstybinę programą;

b) veiksmas negauna pagalbos, jei jos suma viršija visas skirtas viešąsias išlaidas.

6. Kiek tai susiję su įmonėms pagal Sutarties 87 straipsnį teikiama valstybės pagalba, pagal tarpvalstybines programas teikiama viešoji pagalba atitinka valstybės pagalbos viršutines ribas.

II SKYRIUS

Programavimas

1 skirsnis

Programos

91 straipsnis

Tarpvalstybinių programų rengimas ir tvirtinimas

1. Pagalba 86 straipsnio 1 dalyje nurodytam tarpvalstybiniam bendradarbiavimui visų pirma teikiama pagal daugiametes tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas (toliau – tarpvalstybinės programos).

2. Tarpvalstybinės programos kiekvienam pasieniui arba pasienių grupėms rengiamos pagal atitinkamą NUTS 3 lygio regionų arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, pagal lygiaverčių teritorijų klasifikaciją.

3. Visas tarpvalstybines programas kartu rengia dalyvaujančios šalys, bendradarbiaudamos su Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 11 straipsnyje nurodytais partneriais.

4. Dalyvaujančios šalys kartu pateikia Komisijai pasiūlymą dėl tarpvalstybinės programos, kuriame yra apibrėžti visi 94 straipsnyje minėti elementai.

5. Komisija vertina pasiūlytą tarpvalstybinę programą, kad nustatytų, ar joje yra visi 94 straipsnyje nurodyti elementai ir ar ji prisideda prie 5 straipsnyje nurodyto (-ų) atitinkamo (-ų) daugiamečio (-ių) preliminaraus (-ių) planavimo dokumento (-ų) tikslų ir prioritetų įgyvendinimo.

Jei Komisija mano, kad tarpvalstybinėje programoje yra ne visi 94 straipsnyje minėti elementai arba ji neatitinka daugiamečio (-ių) preliminaraus (-ių) planavimo dokumento (-ų) tikslų ir prioritetų, ji gali paraginti dalyvaujančias šalis pateikti visą reikalingą papildomą informaciją ir prireikus atitinkamai persvarstyti pasiūlytą programą.

6. Komisija tarpvalstybinę programą patvirtina savo sprendimu.

92 straipsnis

Finansavimo susitarimai

1. Tarpvalstybinėms programoms dėl 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto bendradarbiavimo daugiamečius finansavimo susitarimus pagal 91 straipsnio 6 dalyje minėtą sprendimą sudaro Komisija ir kiekviena iš programoje dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių.

▼M1

Kai tarpvalstybinė programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, metinius ar daugiamečius finansavimo susitarimus sudaro Komisija ir kiekviena iš programoje dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių. Visuose tokiuose finansavimo susitarimuose nurodomas Bendrijos įnašas pagalbą gaunančiai šaliai ir atitinkami metai, kaip numatyta 99 straipsnio 2 dalyje nurodytame finansavimo plane.

2. Tarpvalstybinėms programoms dėl 86 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyto bendradarbiavimo metinius ar daugiamečius finansavimo susitarimus pagal 91 straipsnio 6 dalyje minėtą sprendimą sudaro Komisija ir kiekviena iš programoje dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių. Visuose tokiuose finansiniuose susitarimuose nurodomas Bendrijos įnašas pagalbą gaunančiai šaliai ir atitinkami metai, kaip numatyta 94 straipsnio 2 dalies antroje pastraipoje nurodytame finansavimo plane.

▼B

93 straipsnis

Tarpvalstybinių programų keitimas

1. Dalyvaujančių šalių iniciatyva arba Komisijos iniciatyva, pritarus dalyvaujančioms šalims, tarpvalstybinės programos gali būti persvarstytos ir prireikus likusi programos dalis gali būti keičiama vienu arba keliais iš šių atvejų:

a) norint atnaujinti finansavimo planą remiantis peržiūrėtu daugiamečiu preliminariu finansiniu planu, kaip nurodyta IPA reglamento 5 straipsnyje;

b) esant dideliems socialiniams ir ekonominiams pokyčiams;

c) norint labiau arba skirtingai atsižvelgti į esminius Bendrijos, nacionalinių arba regioninių prioritetų pokyčius;

d) atsižvelgiant į 109 arba 141 straipsnyje nurodytą įvertinimą;

e) esant įgyvendinimo problemoms;

f) pasibaigus 100 straipsnyje nurodytoms pereinamojo laikotarpio priemonėms arba dėl bet kurio kito įgyvendinimo nuostatų pakeitimo, įskaitant pagalbą gaunančių šalių perėjimą nuo centralizuoto prie decentralizuoto valdymo.

2. Komisija pakeistą tarpvalstybinę programą patvirtina savo sprendimu, todėl atitinkamai sudaromas (-i) naujas (-i) finansavimo susitarimas (-ai), kaip numatyta 92 straipsnyje. Prireikus taikomos IPA reglamento 9 straipsnio 3 dalies nuostatos.

▼B

94 straipsnis

Tarpvalstybinių programų turinys

1. Visose tarpvalstybinėse programose pateikiama tokia informacija:

a) remiantis 88 straipsniu, reikalavimus atitinkančių teritorijų, kurioms taikoma programa, įskaitant 97 straipsnyje nurodytas teritorijas, kurioms taikoma lankstumo nuostata, sąrašas;

b) reikalavimus atitinkančių bendradarbiavimo teritorijų padėties analizė pagal jų pranašumus bei trūkumus ir tokioje analizėje nustatytus vidutinio laikotarpio poreikius bei tikslą;

c) bendradarbiavimo strategijos ir pagalbai atrinktų prioritetų bei priemonių apibrėžimas atsižvelgiant į pagalbą gaunančios (-ių) šalies (-ių) atitinkamą (-us) daugiametį (-čius) preliminarų (-ius) planavimo dokumentą (-us) ir kitus susijusius nacionalinius ir regioninius strateginius dokumentus, taip pat 109 straipsnyje arba 141 straipsnyje nurodyto *ex ante* vertinimo rezultatus;

d) informacija apie prioritetines kryptis, susijusias priemones ir konkrečius jų tikslus. Tokie tikslai remiantis proporcingumo principu nustatomi pagal tam tikrus pasiekimų ir rezultatų rodiklius. Pagal tokius rodiklius galima vertinti pažangą, padarytą palyginti su pradine padėtimi, ir prioritetų įgyvendinimo tikslų veiksmingumą;

e) 89 straipsnyje apibrėžtos išlaidų atitikimo reikalavimams taisyklės;

f) konkreti techninės pagalbos prioritetinė kryptis, apimanti su programos įgyvendinimu susijusią parengiamąją, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informacijos bei kontrolės veiklą ir administraciniams programos įgyvendinimo gebėjimams stiprinti skirtą veiklą neviršijant programai skirto 10 % Bendrijos įnašo. Išimtiniais atvejais, pritarus Komisijai ir dalyvaujančioms šalims, šiam prioritetui gali būti skirta daugiau kaip 10 % programai skirto Bendrijos įnašo;

g) jei būtina, informacija apie pagal kitus IPA komponentus finansuojamų priemonių arba kitų Bendrijos priemonių papildomumą;

h) tarpvalstybinės programos įgyvendinimo nuostatos, tarp jų:

i) dalyvaujančių šalių vykdomas struktūrų ir institucijų, nurodytų 102 straipsnyje ir prireikus 139 straipsnyje, paskyrimas;

ii) stebėsenos ir vertinimo sistemų apibūdinimas;

▼M1

iii) tam tikrais atvejais informacija apie kompetentingą Komisijos mokėjimus priimančią įstaigą ir įstaigą ar įstaigas, atsakingas už mokėjimų vykdymą galutiniams pagalbos gavėjams;

▼B

iv) tam tikrais atvejais finansų srautų telkimo ir apyvartos procedūrų apibūdinimas, kad būtų užtikrintas jų skaidrumas;

v) elementai, skirti tarpvalstybinės programos viešumui ir informavimui apie ją užtikrinti, kaip numatyta 62 straipsnyje;

▼B

vi) tam tikrais atvejais keitimosi elektroniniais duomenimis procedūrų, dėl kurių susitarė Komisijos ir dalyvaujančios šalys, apibūdinimas.

2. Be to, 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytam bendradarbiavimui skirtose tarpvalstybinėse programose pateikiamas bendras finansavimo planas, pagrįstas daugiamete preliminaria finansine programa, kurioje nėra duomenų apie dalyvaujančias šalis, bet yra lentelė, kurioje nurodoma kiekvieniems metams, kuriems taikoma daugiametė preliminari finansinė programa, ir kiekvienai prioritetinei krypčiai skirta Bendrijos įnašo suma ir jo norma, taip pat nacionalinių partnerių finansuojama suma.

86 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytose tarpvalstybinėse programose pateikiamas finansavimo planas, pagrįstas daugiamete preliminaria finansine programa, kurioje pateikiama lentelė apie kiekvieną dalyvaujančią šalį, kurioje nurodoma kiekvieniems metams, kuriems taikoma daugiametė preliminari finansinė programa, ir kiekvienai prioritetinei krypčiai skirta Bendrijos įnašo suma ir jo norma, taip pat prireikus nacionalinių partnerių finansuojama suma.

2 skirsnis

Veiksmai

95 straipsnis

Veiksmų atranka

1. Pagal tarpvalstybines programas finansuojami bendri veiksmai, kuriuos dalyvaujančios šalys kartu atrenka bendro pasiūlymų konkurso, taikomo visai reikalavimus atitinkančiai teritorijai, būdu.

▼M1

Dalyvaujančios šalys taip pat gali nurodyti bendrus veiksmus, kurie negali būti teikiami pasiūlymų konkursams. Tokiu atveju bendras veiksmas konkrečiai nurodomas tarpvalstybinėje programoje arba, jei jis suderintas su tarpvalstybinės programos prioritetais arba priemonėmis, yra nustatomas bet kuriuo metu, kai programa yra priimta, 110 straipsnyje arba 142 straipsnyje nurodyto bendro stebėsenos komiteto sprendimu.

▼B

2. Įgyvendinant tarpvalstybinėms programoms atrinktus veiksmus dalyvauja ne mažiau kaip dviejų dalyvaujančių šalių galutiniai pagalbos gavėjai, kurie kiekviename veiksme bendradarbiauja bent vienu iš šių būdų: bendras rengimas, bendras įgyvendinimas, bendras darbuotojų priėmimas ir bendras finansavimas.

▼M1

3. 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytam bendradarbiavimui skirtų tarpvalstybinių programų atrinktuose veiksmuose dalyvauja ne mažiau kaip vienos iš dalyvaujančių valstybių narių ir vienos iš dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių galutiniai pagalbos gavėjai.

▼B

4. Pirmiau minėtas sąlygas atitinkantys atrinkti veiksmai gali būti įgyvendinami vienoje šalyje, jeigu jie duoda akivaizdžią tarpvalstybinę naudą.

5. Visos programos nustato tinkamos veiksmų atrankos taisykles, kad skirtingų tarpvalstybinių programų pagal IPA arba kitas Bendrijos priemones veikla nesikartotų.

▼M1

96 straipsnis

Pagrindinio pagalbos gavėjo ir kitų galutinių gavėjų pareigos

1. Įgyvendinant 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytam bendradarbiavimui skirtas tarpvalstybines programas, prieš pateikdami veiksmo pasiūlymą su veiksmu susiję galutiniai pagalbos gavėjai iš savo tarpo paskiria pagrindinį pagalbos gavėją. Pagrindinis pagalbos gavėjas įsikūręs vienoje iš dalyvaujančių šalių ir prisiima šias pareigas:

a) nustato taisykles, pagal kurias reguliuojami jo santykiai su galutiniais pagalbos gavėjais, dalyvaujančiais įgyvendinant veiksmą pagal susitarimą, į kurį, *inter alia*, įtrauktos nuostatos, kuriomis užtikrinamas patikimas finansų, susijusių su veiksmui skirtomis lėšomis, valdymas, įskaitant netinkamai išmokėtų sumų grąžinimo tvarką;

b) atsako už viso veiksmo įgyvendinimo užtikrinimą;

c) atsako už Bendrijos įnašo pervedimą galutiniams pagalbos gavėjams, dalyvaujantiems įgyvendinant veiksmą;

d) užtikrina, kad galutinių pagalbos gavėjų, dalyvaujančių įgyvendinant veiksmą, nurodytos išlaidos buvo sumokėtos veiksmui įgyvendinti ir atitinka veiklą, dėl kurios galutiniai pagalbos gavėjai, dalyvaujantys įgyvendinant veiksmą, susitarė;

e) patikrina, ar galutinių pagalbos gavėjų, dalyvaujančių įgyvendinant veiksmą, nurodytas išlaidas patvirtino 108 straipsnyje minėti kontrolieriai.

2. Tarpvalstybinių programų, skirtų 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodytam bendradarbiavimui ir įgyvendinamų pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, atveju:

a) prieš pateikdami veiksmo pasiūlymą, su veiksmu susiję dalyvaujančių valstybių narių galutiniai pagalbos gavėjai iš savo tarpo paskiria pagrindinį pagalbos gavėją. Pagrindinis pagalbos gavėjas įsikūręs vienoje iš dalyvaujančių valstybių narių ir prisiima 1 dalies a–e punktuose nurodytas pareigas dėl valstybėse narėse įgyvendinamos veiksmo dalies;

b) prieš pateikdami veiksmo pasiūlymą, su veiksmu susiję kiekvienos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalies galutiniai pagalbos gavėjai iš savo tarpo paskiria pagrindinį pagalbos gavėją. Pagrindiniai pagalbos gavėjai įsikūrę atitinkamoje dalyvaujančioje pagalbą gaunančioje šalyje ir prisiima 1 dalies a–d punktuose nurodytas pareigas dėl atitinkamoje šalyje įgyvendinamos veiksmo dalies.

Dalyvaujančių valstybių narių ir pagalbą gaunančių šalių pagrindiniai pagalbos gavėjai užtikrina glaudų veiksmo įgyvendinimo koordinavimą.

3. Įgyvendinant 86 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytam bendradarbiavimui skirtas tarpvalstybines programas, prieš pateikdami veiksmo pasiūlymą su veiksmu susiję kiekvienos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalies galutiniai pagalbos gavėjai iš savo tarpo paskiria pagrindinį pagalbos gavėją. Pagrindiniai pagalbos gavėjai įsikūrę atitinkamoje dalyvaujančioje pagalbą gaunančioje šalyje ir prisiima 1 dalies a–d punktuose nurodytas pareigas dėl atitinkamoje šalyje įgyvendinamos veiksmo dalies.

Dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių pagrindiniai pagalbos gavėjai užtikrina glaudų veiksmo įgyvendinimo koordinavimą.

▼M1

4. Visi pagalbos gavėjai, dalyvaujantys įgyvendinant veiksmą, yra atsakingi už pažeidimus, susijusius su jų deklaruotomis išlaidomis.

▼B

97 straipsnis

Specialiosios veiksmų vietą reglamentuojančios nuostatos

1. Tinkamai pagrįstais atvejais Bendrijos finansavimas gali būti taikomas išlaidoms, padarytoms įgyvendinant veiksmus arba veiksmų dalis, iki 20 % Bendrijos įnašo tarpvalstybinei programai NUTS 3 lygio regionuose arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertėse teritorijose, esančiose greta tokios programos reikalavimus atitinkančių teritorijų. Išimtiniais atvejais, pritarus Komisijai ir dalyvaujančioms šalims, tokia lankstumo nuostata gali būti taikoma ir NUTS 2 lygio regionams arba, jei nenurodyta NUTS klasifikacijoje, lygiavertėms teritorijoms, esančioms greta tokios programos reikalavimus atitinkančių teritorijų.

▼M1

Projekto lygmeniu ne programos teritorijoje patirtos išlaidos, kaip nustatyta pirmoje pastraipoje, išimtiniais atvejais gali atitikti reikalavimus, jei projekto tikslus galima pasiekti tik patiriant tokias išlaidas.

▼B

2. Visų programų dalyvaujančios šalys užtikrina tokių išlaidų teisėtumą ir taisyklingumą.

Veiksmus, atrinktus 1 dalyje apibūdintai reikalavimų neatitinkančiai teritorijai, patvirtina:

a) programoms arba programų daliai, kurioms taikomas pasidalijamasis valdymas su valstybėmis narėmis – 102 straipsnyje nurodyta vadovaujančioji institucija;

b) pagalbą gaunančiose šalyse įgyvendinamoms programoms arba programų daliai, kurioms taikomas decentralizuotas valdymas – 28 straipsnyje nurodytos veiklos struktūros;

c) pagalbą gaunančiose šalyse įgyvendinamoms programoms arba programų daliai, kurioms taikomas centralizuotas valdymas – Komisija.

III SKYRIUS

Įgyvendinimas

1 skirsnis

Bendrosios nuostatos

98 straipsnis

Įgyvendinimo tvarka

1. 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto tarpvalstybinio bendradarbiavimo programas taikant pasidalijamąjį valdymą su valstybėmis narėmis iš esmės įgyvendina 102 straipsnyje nurodytos institucijos, kurios yra atsakingos už tarpvalstybinės programos įgyvendinimą dalyvaujančiose valstybėse narėse ir pagalbą gaunančiose šalyse.

Todėl tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančios valstybės narės ir pagalbą gaunančios šalys turi sugebėti įgyvendinti visą programą visoje reikalavimus atitinkančioje teritorijoje pagal šio skyriaus 2 skirsnyje apibrėžtas nuostatas.

▼B

Iki tarpvalstybinės programos patvirtinimo pagal 91 straipsnio 6 dalį, Komisija gali pareikalauti iš dalyvaujančios šalies bet kokios informacijos, kuri, jos manymu, yra reikalinga patvirtinti 102 straipsnyje nurodytų institucijų gebėjimui vykdyti šio skyriaus 2 skirsnyje nustatytus įsipareigojimus.

Jei tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančios valstybės narės ir pagalbą gaunančios šalys dar nepasirengusios tokia tvarka įgyvendinti visą programą, taikomos 99 straipsnyje nustatytos pereinamojo laikotarpio priemonės.

2. 86 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyto tarpvalstybinio bendradarbiavimo programos įgyvendinamos taikant centralizuotą arba decentralizuotą valdymą, remiantis Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 53 straipsniu, o atitinkamai Komisija arba visų dalyvaujančių šalių nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas bei veiklos struktūros atsako už programos įgyvendinimą atitinkamoje šalyje.

Šiuo atžvilgiu tarpvalstybinės programos įgyvendinamos remiantis šio skyriaus 3 skirsnyje apibrėžtomis nuostatomis.

Visų pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinio bendradarbiavimo, nurodyto 86 straipsnio 1 dalies b punkte, tikslas yra decentralizuotas valdymas.

99 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio priemonės

1. Kai dalyvaujančios šalys dar yra nepasirengusios visą 86 straipsnio 1 dalies a punkte nurodyto tarpvalstybinio bendradarbiavimo programą įgyvendinti taikydamos pasidalijamąjį valdymą su valstybėmis narėmis pagal šio skyriaus 2 skirsnio nuostatas, tokia programa įgyvendinama pagal šiame straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones.

2. Tarpvalstybinėje programoje esančiame finansavimo plane, nurodytame 94 straipsnio 2 dalies pirmojoje pastraipoje, pateikiama:

a) lentelė su duomenimis apie visas dalyvaujančias valstybes nares ir

b) lentelė su duomenimis apie kiekvieną iš dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių.

3. Dalyvaujančioms valstybėms narėms skirta tarpvalstybinės programos dalis įgyvendinama remiantis šio skyriaus 2 skirsnyje apibrėžtomis nuostatomis.

Dalyvaujančioms pagalbą gaunančioms šalims skirta tarpvalstybinės programos dalis įgyvendinama remiantis šio skyriaus 3 skirsnyje, išskyrus 142 straipsnį, apibrėžtomis nuostatomis. Taikomos 110 straipsnio nuostatos dėl bendro stebėsenos komiteto.

4. Pagal 94 straipsnio 1 dalies h punkte apibrėžtas tarpvalstybinės programos įgyvendinimo nuostatas, dalyvaujančioms valstybėms narėms ir dalyvaujančioms pagalbą gaunančioms šalims taikoma skirtinga tvarka.

5. Po bendrų veiksmų atrankos pagal 95 straipsnio nuostatas, vadovaujančioji institucija skiria dotaciją dalyvaujančių valstybių narių pagrindiniam pagalbos gavėjui.

Kai taikomas decentralizuotas valdymas, dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros skiria dotaciją atitinkamų šalių pagrindiniams pagalbos gavėjams.

▼B

Kai taikomas decentralizuotas valdymas, Komisija skiria dotaciją kiekvienos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalies pagrindiniam pagalbos gavėjui.

100 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio priemonių baigimas

1. Kai dalyvaujančios šalys yra pasirengusios, remdamosi 98 straipsnio 1 dalimi, pradėti įgyvendinimą taikydamos pasidalijamąjį valdymą, jos pateikia Komisijai pakeistą tarpvalstybinę programą, kurioje yra bendras finansavimo planas, pagrįstas trejų ateinančių metų daugiamete preliminaria finansine programa, pakeistą valdymo ir kontrolės sistemų aprašymą ir pagal 117 straipsnį pakeistą ataskaitą bei nuomonę.

Komisija pakartotinai analizuoja tarpvalstybinę programą ir vertina pagal 117 straipsnį pateiktus dokumentus. Ji nusprendžia, ar priimti naują, iš dalies programą keičiantį sprendimą, kad būtų galima ją įgyvendinti pagal 98 straipsnio 1 dalyje nurodytas priemones.

2. Įgyvendinant pereinamojo laikotarpio priemones, tos programos dalies, kuri skirta dalyvaujančioms pagalbą gaunančioms šalims, patvirtinti biudžetiniai įsipareigojimai toliau įgyvendinami pagal 99 straipsnio nuostatas.

2 skirsnis

Pagalbą gaunančių šalių ir valstybių narių tarpvalstybinės programos

1 poskirsnis

Valdymo ir kontrolės sistemos

101 straipsnis

Bendrieji principai

Dalyvaujančių šalių sukurtose tarpvalstybinių programų valdymo ir kontrolės sistemose numatoma:

a) atitinkamų įstaigų valdymo ir kontrolės funkcijų apibrėžimas ir funkcijų paskirstymas kiekvienoje įstaigoje;

b) funkcijų atskyrimo tarp tokių įstaigų ir tokiose įstaigose principo laikymasis;

c) pagal tarpvalstybinę programą deklaruotų išlaidų teisingumo ir taisyklingumo užtikrinimo procedūros;

d) patikimo elektroninės apskaitos, stebėsenos ir finansinių pranešimų teikimo sistemos;

e) pranešimų teikimo ir stebėsenos sistema, kurioje atsakinga įstaiga užduotis vykdyti patiki kitai įstaigai;

f) sistemų veikimo audito priemonės;

g) sistemos ir procedūros, reikalingos tinkamam audito atsekamumui užtikrinti;

h) pranešimų teikimo ir stebėsenos procedūros, susijusias su pažeidimais ir netinkamai išmokėtų sumų sugrąžinimu.

▼B

102 straipsnis

Institucijų paskyrimas

1. Tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančios šalys paskiria bendrą vadovaujančiąją instituciją, bendrą sertifikavimo instituciją ir bendrą audito instituciją, kurios visos veikia vienoje iš tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančių valstybių narių. Remdamasi 104 straipsnio nuostatomis, sertifikavimo institucija gauna Komisijos mokėjimus ir paprastai vykdo mokėjimus pagrindiniam pagalbos gavėjui.

Vadovaujančioji institucija, pasikonsultavusi su programoje dalyvaujančiomis šalimis, įsteigia bendrą techninį sekretoriatą. Jis padeda vadovaujančiajai institucijai bei 110 straipsnyje nurodytam bendram stebėsenos komitetui ir prireikus audito institucijai ir sertifikavimo institucijai vykdyti joms skirtas funkcijas.

Bendras techninis sekretoriatas gali turėti kitose dalyvaujančiose šalyse įsteigtų skyrių.

2. Atliekant 105 straipsnyje numatytas pareigas, tarpvalstybinės programos audito institucijai padeda auditorių grupė, kurią sudaro kiekvienos tarpvalstybinėje programoje dalyvaujančios šalies atstovas. Auditorių grupė sudaroma ne vėliau kaip per tris mėnesius po tarpvalstybinę programą patvirtinančio sprendimo priėmimo. Ji parengia savo darbo tvarkos taisykles. Grupei pirmininkauja tarpvalstybinės programos audito institucija.

Dalyvaujančios šalys gali vieningai nuspręsti, kad audito institucija yra įgaliojama 105 straipsnyje apibrėžtas pareigas tiesiogiai atlikti visoje teritorijoje, kurioje įgyvendinama programa, todėl nebūtina sudaryti pirmojoje pastraipoje nurodytos auditorių grupės.

Auditoriai yra nepriklausomi nuo 108 straipsnyje apibrėžtos kontrolės sistemos.

3. Kiekviena tarpvalstybinėje programoje dalyvaujanti šalis paskiria atstovus į 110 straipsnyje nurodytą bendrą stebėsenos komitetą.

4. Jei vieną ar kelias vadovaujančiosios institucijos arba sertifikavimo institucijos užduotis vykdo tarpinė įstaiga, tai numatoma atitinkamuose oficialiuose rašytiniuose dokumentuose.

Tokiai tarpinei įstaigai taikomos šio reglamento nuostatos dėl vadovaujančiosios institucijos, audito institucijos ir sertifikavimo institucijos.

103 straipsnis

Vadovaujančiosios institucijos funkcijos

1. Vadovaujančioji institucija yra atsakinga už tarpvalstybinės programos valdymą ir įgyvendinimą laikantis patikimo finansų valdymo principo, visų pirma:

a) užtikrina, kad finansuojami veiksmai būtų atrenkami pagal tarpvalstybinei programai taikomus kriterijus ir kad per visą įgyvendinimo laikotarpį jie atitiktų taikomas Bendrijos ir nacionalines taisykles;

b) užtikrina, kad veiktų visų tarpvalstybinės programos veiksmų apskaitos įrašų elektroninė registravimo ir saugojimo sistema ir kad būtų renkami finansų valdymui, stebėsenai, patikrinimams, auditams ir vertinimui reikalingi įgyvendinimo duomenys;

▼M1

c) tikrina išlaidų taisyklingumą. Šiuo tikslu atitinkamos Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006 13 straipsnio nuostatos taikomos *mutatis mutandis*. Vadovaujančioji institucija įsitikina, kad kiekvieno galutinio pagalbos gavėjo, dalyvaujančio įgyvendinant veiksmą, išlaidas patvirtino 108 straipsnyje nurodytas kontrolierius;

▼B

d) užtikrina, kad veiksmai būtų įgyvendinami pagal 121 straipsnyje apibrėžtas viešųjų pirkimų nuostatas;

e) užtikrina, kad veiksmuose dalyvaujantys galutiniai pagalbos gavėjai ir kitos įstaigos turėtų arba atskirą apskaitos sistemą, arba tinkamą apskaitos kodą visoms su veiksmu susijusioms operacijoms, nepažeidžiant nacionalinių apskaitos taisyklių;

f) užtikrina, kad tarpvalstybinių programų vertinimai būtų atliekami pagal 109 straipsnį;

g) parengia procedūras, reikalingas užtikrinti, kad visi su išlaidomis ir auditais susiję dokumentai, reikalingi tinkamam audito atsekamumui užtikrinti, būtų laikomi pagal 134 straipsnio reikalavimus;

h) užtikrina, kad sertifikavimo institucija gautų visą reikalingą informaciją apie išlaidų patvirtinimui skirtas procedūras ir patikrinimus;

i) vadovauja bendro stebėsenos komiteto darbui ir teikia jam dokumentus, kurie reikalingi tarpvalstybinės programos įgyvendinimo kokybės stebėsenai atsižvelgiant į jos konkrečius tikslus;

j) rengia 112 straipsnyje nurodytas metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas ir, kai jas patvirtina bendras stebėsenos komitetas, pateikia jas Komisijai;

k) užtikrina, kad būtų vykdomi 62 straipsnyje nustatyti informavimo ir viešumo reikalavimai.

2. Vadovaujančioji institucija nustato kiekvieno veiksmo įgyvendinimo priemones, kurioms prireikus pritaria pagrindinis pagalbos gavėjas.

104 straipsnis

Sertifikavimo institucijos funkcijos

Tarpvalstybinės programos sertifikavimo institucija yra atsakinga visų pirma už šias funkcijas:

a) patvirtintų išlaidų ataskaitų bei mokėjimo paraiškų parengimą ir jų pateikimą Komisijai;

b) patvirtinimą, kad:

i) išlaidų ataskaita yra tiksli, parengta pagal patikimas apskaitos sistemas ir pagrįsta patikrinamais patvirtinamaisiais dokumentais;

ii) deklaruotos išlaidos atitinka taikomas Bendrijos ir nacionalines taisykles ir buvo padarytos vykdant finansavimui atrinktus veiksmus remiantis programai taikomais kriterijais, atitinkančiais Bendrijos ir nacionalines taisykles;

c) atliekant patvirtinimą – už užtikrinimą, kad ji iš vadovaujančiosios institucijos gavo reikiamą informaciją apie atliktas procedūras ir patikrinimus, susijusius su išlaidų ataskaitose nurodytomis išlaidomis;

▼B

d) atliekant patvirtinimą – už atsižvelgimą į visų audito institucijos arba jos atsakomybe atliktų auditų rezultatus;

e) Komisijai deklaruotų išlaidų apskaitos elektroninių įrašų registravimą. Vadovaujančiosios institucijos ir audito institucijos turi teisę naudotis šia informacija. Komisijai pateikus rašytinį prašymą, sertifikavimo institucija pateikia Komisijai šią informaciją per dešimt darbo dienų po to, kai buvo gautas prašymas, ar per bet kurį kitą sutartą laikotarpį, kad atliktų bet kokius dokumentų patikrinimus ir patikrinimus vietoje;

f) grąžintinų sumų ir sumų, panaikintų atšaukus visą arba dalį veiksmo įnašo, apskaitos tvarkymą. Sugrąžintos sumos iki programos pabaigos grąžinamos į Europos Sąjungos bendrąjį biudžetą atskaitant jas iš kitos išlaidų ataskaitos;

▼M1

g) išsiuntimą iki kiekvienų metų kovo 31 d. Komisijai skirtos ataskaitos, kurioje nurodo tarpvalstybinės programos kiekvienos prioritetinės krypties:

i) sumas, išbrauktas iš išlaidų ataskaitų, pateiktų praėjusiais metais po viso arba veiksmo dalies viešojo įnašo panaikinimo;

ii) sugrąžintas sumas, kurios buvo atskaitytos iš praėjusiais metais pateiktų išlaidų ataskaitų;

iii) sumų, susigrąžintinų iki praėjusių metų gruodžio 31 d. ir suskirstytų pagal metus, kuriais buvo išduoti vykdomieji raštai sumoms išieškoti, ataskaitą;

iv) praėjusiais metais nustatytų sumų, kurių neįmanoma susigrąžinti arba kurių nesitikima susigrąžinti, suskirstytų pagal metus, kuriais buvo išduoti vykdomieji raštai sumoms išieškoti, sąrašą.

Taikant i, ii ir iii papunkčius bendrosios sumos, susijusios su pažeidimais, apie kuriuos pranešta Komisijai pagal Reglamento (EB) Nr. 1828/2006 28 straipsnį, vadovaujantis šio reglamento 138 straipsnio 2 dalimi pateikiamos pagal kiekvieną prioritetinę kryptį.

Taikant iv papunktį visos sumos, susijusios su pažeidimais, apie kuriuos pranešta Komisijai pagal Reglamento (EB) Nr. 1828/2006 28 straipsnį, vadovaujantis šio reglamento 138 straipsnio 2 dalimi nustatomos pagal to pažeidimo nuorodos numerį ar bet kokį kitą tinkamą metodą.

Sertifikavimo institucija dėl kiekvienos iv papunktyje nurodytos sumos nurodo, ar prašoma, kad Bendrijos dalis būtų padengta iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto.

Jei per vienerius metus nuo ataskaitos pateikimo Komisija, taikydama šio reglamento 114 straipsnio 2 dalį, neprašo pateikti informacijos, raštu nepraneša dalyvaujančioms šalims apie ketinimą pradėti tyrimą dėl tos sumos arba neprašo dalyvaujančios šalies tęsti susigrąžinimo procedūros, Bendrijos dalis padengiama iš Europos Sąjungos bendrojo biudžeto.

Vienerių metų terminas netaikomas įtariamo ar nustatyto sukčiavimo atveju.

▼B

105 straipsnis

Audito institucijos funkcijos

1. Tarpvalstybinės programos audito institucija veikia nepriklausomai nuo vadovaujančiosios institucijos ir sertifikavimo institucijos, visų pirma:

a) užtikrina, kad auditai būtų atliekami siekiant patikrinti tarpvalstybinės programos valdymo ir kontrolės sistemos efektyvų veikimą;

b) užtikrina, kad veiksmų auditai būtų atliekami remiantis tinkamu pavyzdžiu, kad būtų patikrintos deklaruotos išlaidos;

c) iki kiekvienų metų gruodžio 31 d. pradedant nuo metų, einančių po tarpvalstybinės programos patvirtinimo, iki ketvirtųjų metų, einančių po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo datos:

i) pateikia Komisijai metinę kontrolės ataskaitą, kurioje pateikiami auditų, atliktų per praėjusį dvylikos mėnesių laikotarpį, kuris baigiasi atitinkamų metų birželio 30 d., rezultatai, ir praneša apie visus nustatytus programos valdymo ir kontrolės sistemų trūkumus. Pirmoji ataskaita, kuri turi būti pateikta iki metų, einančių po programos patvirtinimo, gruodžio 31 d., apima laikotarpį nuo programos priėmimo metų sausio 1 d. iki metų, einančių po programos priėmimo, birželio 30 d. Informacija apie auditus, atliktus nuo ketvirtųjų metų, einančių po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo datos, liepos 1 d., pateikiama galutinėje kontrolės ataskaitoje, kuri pridedama prie šios dalies d punkte nurodytos baigiamosios deklaracijos. Ši ataskaita pagrindžiama sistemų auditais ir veiksmų auditais, atliktais remiantis šios dalies a ir b punktais;

ii) remdamasi savo atsakomybe atliekamais patikrinimais ir auditais, pateikia nuomonę, ar valdymo ir kontrolės sistema yra veiksminga, kad pateiktų pagrįstą patikinimą, jog Komisijai pateiktos išlaidų ataskaitos yra teisingos ir, tuo remdamasi – pagrįstą patikinimą, kad pagrindinės operacijos yra teisėtos ir taisyklingos.

Kai kelioms IPA tarpvalstybinėms programoms taikoma bendra sistema, i papunktyje nurodyta informacija vienoje ataskaitoje gali būti suskirstyta pagal kategorijas, o pagal ii papunktį pateikta nuomonė ir deklaracija gali apimti visas susijusias tarpvalstybines programas;

d) ne vėliau kaip iki penktųjų metų, einančių po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo datos, ►**M1** kovo 31 d. ◄ pateikia Komisijai baigiamąją deklaraciją, kurioje vertinamas galutinio likučio apmokėjimo paraiškos galiojimas bei pagrindinių operacijų, nurodytų galutinėje išlaidų ataskaitoje, kuri pateikiama kartu su galutine kontrolės ataskaita, teisėtumas ir taisyklingumas. Ši baigiamoji deklaracija pagrindžiama visu audito darbu, kurį atlieka audito institucija arba kuris atliekamas jos atsakomybe.

2. Audito institucija užtikrina, kad audito veikloje būtų laikomasi tarptautiniu mastu pripažintų audito standartų.

3. Jei 1 dalies a ir b punktuose nurodytus auditus ir patikrinimus atlieka ne audito institucija, o kita įstaiga, audito institucija užtikrina, kad tokios įstaigos turėtų reikalingą veiklos savarankiškumą.

▼B

4. Jei dėl nustatytų valdymo arba kontrolės sistemų trūkumų ar neteisėtų išlaidų masto 1 dalies c punkte nurodytoje metinėje nuomonėje arba 1 dalies d punkte nurodytoje baigiamojoje deklaracijoje negalima pateikti besąlyginės nuomonės, audito institucija pateikia argumentus ir įvertina problemos mastą bei jos finansinį poveikį.

106 straipsnis

Audito atsekamumas

Laikoma, kad 105 straipsnio 1 dalies b punkte nurodytiems auditams būtina vykdyti audito atsekamumą, jei taikant atitinkamą tarpvalstybinę programą jis atitinka šiuos kriterijus:

a) suteikia galimybę Komisijai patvirtintas bendrąsias sumas suderinti su sertifikavimo institucijos, vadovaujančiosios institucijos, tarpinių įstaigų ir pagrindinių pagalbos gavėjų turimais išsamiais apskaitos įrašais ir patvirtinamaisiais dokumentais, susijusiais su pagal tarpvalstybinę programą bendrai finansuojamais veiksmais;

b) suteikia galimybę patikrinti viešojo įnašo apmokėjimą pagrindiniam pagalbos gavėjui ir visiems galutiniams pagalbos gavėjams;

c) suteikia galimybę patikrinti atrankos kriterijų, kuriuos tarpvalstybinei programai nustatė bendras stebėsenos komitetas, taikymą;

d) apima kiekvieno veiksmo technines specifikacijas ir finansavimo planą, dotacijos patvirtinimo dokumentus, su viešųjų pirkimų procedūromis susijusius dokumentus, pažangos ataskaitas ir atliktų patikrinimų bei auditų ataskaitas.

107 straipsnis

Veiksmų auditai

1. 105 straipsnio 1 dalies b punkte nurodyti auditai atliekami kas kiekvieną dvylikos mėnesių laikotarpį, pradedant nuo metų, einančių po tarpvalstybinės programos patvirtinimo, liepos 1 d. įvertinus pagal audito institucijos Komisijai pritarus nustatytą arba patvirtintą metodą atrinktą veiksmų pavyzdį.

Tokie auditai atliekami vietoje, remiantis galutinio pagalbos gavėjo turimais dokumentais ir įrašais.

Dalyvaujančios šalys užtikrina tinkamą šių auditų išskleidimą įgyvendinimo laikotarpiu.

2. Tokiais auditais patikrinama, ar vykdomos šios sąlygos:

a) veiksmas atitinka tarpvalstybinės programos atrankos kriterijus, buvo įgyvendinamas remiantis patvirtinimo sprendimu ir atitinka visas taikomas veiksmo funkcionalumo ir panaudojimo ar siektinų tikslų sąlygas;

b) deklaruotos išlaidos atitinka galutinio pagalbos gavėjo turimus apskaitos įrašus ir patvirtinamuosius dokumentus;

c) galutinio pagalbos gavėjo deklaruotos išlaidos atitinka Bendrijos ir nacionalines taisykles;

d) viešasis įnašas galutiniam pagalbos gavėjui buvo sumokėtas laikantis 40 straipsnio 9 dalies nuostatų.

▼B

3. Jei nustatytos problemos yra sistemingos ir todėl kelia pavojų kitiems tarpvalstybinės programos veiksmams, audito institucija užtikrina, kad būtų atlikta tolesnė analizė, įskaitant, jei būtina, papildomus auditus, kad būtų nustatytas tokių problemų mastas. Atitinkamos institucijos imasi reikalingų prevencinių ir korekcinių veiksmų.

4. Remiantis 2 dalimi, iki tarpvalstybinės programos baigimo patikrinama ne mažiau kaip 5 % visų išlaidų, kurias pagrindiniai pagalbos gavėjai deklaravo ir patvirtino Komisijai galutinėje išlaidų ataskaitoje.

108 straipsnis

Kontrolės sistema

1. Kad išlaidos būtų patvirtintos, visos dalyvaujančios šalys sukuria kontrolės sistemą, kuri leistų tikrinti bendrai finansuojamų produktų ir paslaugų teikimą, jų teritorijoje įgyvendintų veiksmų arba dalies veiksmų deklaruotų išlaidų patikimumą ir tokių išlaidų bei susijusių veiksmų arba dalies tokių veiksmų atitiktį Bendrijos ir, jei būtina, jų nacionalinėms taisyklėms.

Todėl visos dalyvaujančios šalys paskiria kontrolierius, atsakingus už visų veiksme dalyvaujančio galutinio pagalbos gavėjo deklaruotų išlaidų teisėtumo ir taisyklingumo tikrinimą. Dalyvaujančios šalys gali nuspręsti paskirti bendrą kontrolierių visai programos teritorijai.

Jei bendrai finansuojamas produktų arba paslaugų teikimas gali būti tikrinamas tiktai viso veiksmo atžvilgiu, tokį tikrinimą atlieka dalyvaujančios šalies, kurioje yra įsikūręs pagrindinis pagalbos gavėjas, kontrolierius arba vadovaujančioji institucija.

▼M1

2. Visos dalyvaujančios šalys užtikrina, kad kontrolieriai išlaidas galėtų patvirtinti per tris mėnesius nuo tos dienos, kai galutinis pagalbos gavėjas pateikia jas kontrolieriams.

▼B

2 poskirsnis

Vertinimas ir stebėsena

109 straipsnis

Vertinimas

1. Vertinimas skirtas pagalbos iš Bendrijos fondų kokybei, veiksmingumui ir nuoseklumui bei tarpvalstybinių programų strategijai ir įgyvendinimui pagerinti atsižvelgiant į darnaus vystimosi tikslą ir atitinkamus Bendrijos teisės aktus dėl poveikio aplinkai bei strateginio aplinkosaugos vertinimo.

2. Dalyvaujančios šalys kartu atlieka visas tarpvalstybines programas apimantį *ex ante* vertinimą.

▼B

Ex ante vertinimai skirti biudžeto lėšoms kuo geriau paskirstyti pagal tarpvalstybines programas ir programavimo kokybei gerinti. Juose nurodomi ir vertinami vystymosi skirtumai, trūkumai ir potencialas, siektinas tikslas, laukiami rezultatai, kiekybiškai apibrėžti tikslai, suderinimas su atitinkamu (-ais) daugiamečiu (-iais) preliminariu (-iais) planavimo dokumentu (-ais), Bendrijos pridėtinė vertė, pirmesnio programavimo bei įgyvendinimo patirtis, stebėsenos, vertinimo ir finansų valdymo procedūrų kokybė.

Ex ante vertinimas pridedamas prie tarpvalstybinės programos.

3. Programavimo laikotarpiu dalyvaujančios šalys atlieka su tarpvalstybinės programos stebėsena susijusius vertinimus, ypač jei vykdant tokią stebėseną nustatomas didelis nukrypimas nuo pradžioje nustatytų tikslų arba jei pateikiami pasiūlymai keisti tarpvalstybinę programą. Rezultatai siunčiami tarpvalstybinės programos bendram stebėsenos komitetui ir Komisijai.

Jeigu rezultatai priklauso nuo likusios programos pakeitimo, kaip nurodyta 93 straipsnyje, jie aptariami IPA komitete pakeistos tarpvalstybinės programos pateikimo metu.

4. Vertinimus atlieka vidaus arba išorės ekspertai ar įstaigos, kurie veikia nepriklausomai nuo 102 straipsnyje nurodytų sertifikavimo ir audito institucijų. Rezultatai skelbiami pagal taikomas dokumentų teikimo taisykles.

5. Vertinimas finansuojamas naudojant 94 straipsnio 1 dalies f punkte minėtą techninės pagalbos biudžetą.

110 straipsnis

Bendras stebėsenos komitetas

1. Dalyvaujančios šalys per tris mėnesius nuo tos dienos, kai dalyvaujančioms šalims pranešama apie tarpvalstybinę programą patvirtinantį sprendimą, kiekvienai tarpvalstybinei programai įsteigia bendrą stebėsenos komitetą.

Bendri stebėsenos komitetai dalyvaujančių šalių arba Komisijos iniciatyva susitinka bent dukart per metus.

Jei tarpvalstybinė programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, pagalbą gaunančiose šalyse, kai pagalba teikiama decentralizuotai, bendras stebėsenos komitetas vykdo 59 straipsnyje nurodytų sektoriaus stebėsenos komitetų funkciją.

2. Visi bendri stebėsenos komitetai parengia savo darbo tvarkos taisykles, laikydamiesi dalyvaujančių šalių institucinės, teisinės bei finansinės sistemos ir Komisijos nustatytų bendro stebėsenos komiteto įgaliojimų, kad jis vykdytų savo funkcijas pagal šį reglamentą. Komitetas taisykles patvirtina, kai joms pritaria vadovaujančioji institucija, o jei programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones – kai joms pritaria dalyvaujančios (-ių) pagalbą gaunančios (-ių) šalies (-ių) nacionalinis (-iai) IPA koordinatorius (-iai).

▼B

3. Bendram stebėsenos komitetui pirmininkauja vienos iš dalyvaujančių šalių arba vadovaujančiosios institucijos atstovas.

Nuspręsdamos dėl komiteto sudėties pagal 102 straipsnio 3 dalį, dalyvaujančios šalys tinkamai atsižvelgia į 87 straipsnio nuostatas.

4. Komisija dalyvauja bendro stebėsenos komiteto veikloje kaip patariamoji institucija. Europos investicijų banko ir Europos investicijų fondo atstovas gali dalyvauti kaip tokių tarpvalstybinių programų, kurioms Europos investicijų bankas ir Europos investicijų fondas skiria įnašus, patariamoji institucija.

5. Bendras stebėsenos komitetas įsitikina, ar tarpvalstybinė programa įgyvendinama veiksmingai ir kokybiškai, remdamasis šiomis nuostatomis:

a) svarsto ir patvirtina pagal tarpvalstybinę programą finansuojamų veiksmų atrankos kriterijus ir patvirtina bet kokį tokių kriterijų pakeitimą pagal programavimo poreikius;

b) reguliariai apžvelgia pažangą, padarytą siekiant konkrečių tarpvalstybinės programos tikslų, remdamasis dokumentais, kuriuos pateikė vadovaujančioji institucija ir, jei programos įgyvendinamos pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones – dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros;

c) analizuoja įgyvendinimo rezultatus, visų pirma kiekvienai prioritetinei krypčiai nustatytų tikslų įgyvendinimą, ir 57 straipsnio 4 dalyje ir 109 straipsnyje nurodytus vertinimus;

d) svarsto ir patvirtina 112 straipsnyje nurodytas metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas ir, jei programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, analizuoja 144 straipsnyje nurodytas ataskaitas;

e) jai pranešama apie 105 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytą metinę ataskaitą ir, jei taikytina, kai programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones – apie 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmojoje įtraukoje nurodytą (-as) metinę (-es) audito veiklos ataskaitą (-as) bei visas atitinkamas pastabas, kurias Komisija gali pateikti po tokių ataskaitų analizės;

f) yra atsakingas už veiksmų atranką, nors gali patikėti šią funkciją organizaciniam komitetui, kuris jam atsiskaito;

g) gali siūlyti bet kokį tarpvalstybinės programos pakeitimą arba analizę, kurie gali padėti pasiekti 86 straipsnio 2 dalyje nurodytus tikslus arba pagerinti jos valdymą, įskaitant jos finansų valdymą;

h) svarsto ir patvirtina bet kokį pasiūlymą iš dalies keisti tarpvalstybinės programos turinį.

111 straipsnis

Stebėsenos priemonės

1. Vadovaujančioji institucija ir bendras stebėsenos komitetas užtikrina tarpvalstybinės programos įgyvendinimo kokybę.

▼B

2. Vadovaujančioji institucija ir bendras stebėsenos komitetas vykdo stebėseną, remdamiesi finansiniais rodikliais ir 94 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytais rodikliais.

3. Komisija ir 102 straipsnyje nurodytos institucijos keičiasi duomenimis, kad stebėseną būtų galima vykdyti elektroniniu būdu.

112 straipsnis

Metinė ir galutinė įgyvendinimo ataskaitos

1. Ne vėliau kaip iki kiekvienų metų birželio 30 d. vadovaujančioji institucija pateikia Komisijai metinę tarpvalstybinės programos įgyvendinimo ataskaitą, kurią patvirtino bendras stebėsenos komitetas. Pirmoji metinė ataskaita pateikiama antraisiais metais, einančiais po programos patvirtinimo.

Vadovaujančioji institucija ne vėliau kaip iki ►M1 penktųjų metų, einančių po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo datos, kovo 31 d. ◄ pateikia galutinę tarpvalstybinės programos įgyvendinimo ataskaitą.

2. 1 dalyje nurodytose ataskaitose pateikiama ši informacija:

a) pažanga, padaryta įgyvendinant tarpvalstybinę programą ir prioritetus pagal jų konkrečius patikrinamus tikslus, kurie yra kiekybiškai apibrėžti, kur ir kai juos įmanoma taip apibrėžti, naudojant 94 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus rodiklius prioritetinės krypties lygmeniu;

b) tarpvalstybinės programos finansinis įgyvendinimas pagal kiekvieną prioritetinę kryptį:

▼M1

i) galutinio pagalbos gavėjo sumokėtos išlaidos, nurodytos mokėjimo paraiškoje, kuri buvo išsiųsta vadovaujančiajai institucijai, ir atitinkamas viešasis įnašas;

▼B

ii) visi iš Komisijos gauti mokėjimai ir kiekybinis 111 straipsnio 2 dalyje nurodytų finansinių rodiklių apibrėžimas; ir

iii) už mokėjimų pagalbos gavėjams vykdymą atsakingos įstaigos sumokėtos išlaidos;

c) veiksmai, kurių imasi vadovaujančioji institucija arba bendras stebėsenos komitetas, kad būtų užtikrinta įgyvendinimo kokybė ir veiksmingumas, visų pirma:

i) stebėsenos ir vertinimo priemonės, įskaitant duomenų rinkimo priemones;

ii) visų didelių sunkumų, kilusių įgyvendinant tarpvalstybinę programą, ir visų priemonių, kurių imtasi, įskaitant veiksmus dėl pagal 113 straipsnį pateiktų pastabų, santrauka;

iii) techninės pagalbos panaudojimas;

d) priemonės, kurių imtasi informacijai apie tarpvalstybinę programą teikti ir jai viešinti;

e) informacija apie svarbias problemas, susijusias su Bendrijos taisyklių laikymusi, kurios kilo įgyvendinant tarpvalstybinę programą, ir priemones, kurių imtasi joms spręsti;

▼B

f) gautos techninės pagalbos, kuri po 138 straipsnyje nurodytų finansinių koregavimų vadovaujančiajai institucijai arba kitai viešajai institucijai buvo suteikta tarpvalstybinės programos įgyvendinimo laikotarpiu, panaudojimas;

g) jei programos įgyvendinamos pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones – padaryta įgyvendinimo pažanga visoje tarpvalstybinės programos teritorijoje, kuriai taikomas pasidalijamasis valdymas.

Šios dalies a–g punktuose nurodyta informacija prireikus gali būti teikiama sutrumpinta forma.

Informacijos, nurodytos c ir f punktuose, nebūtina įtraukti, jei po pirmesnės ataskaitos nebuvo didelių pakeitimų.

3. Komisija per tris mėnesius nuo metinės įgyvendinimo ataskaitos, kurią pateikė vadovaujančioji institucija, gavimo dienos praneša dalyvaujančioms šalims savo nuomonę apie šios ataskaitos turinį. Galutinės ataskaitos apie tarpvalstybinę programą terminas yra ne ilgesnis kaip penki mėnesiai nuo ataskaitos gavimo dienos. Jei Komisija iki nustatyto termino neatsako, ataskaita yra laikoma patvirtinta.

113 straipsnis

Metinė programų analizė

1. Kai pateikiama 112 straipsnyje nurodyta metinė įgyvendinimo ataskaita, Komisija ir vadovaujančioji institucija, siekdamos pagerinti įgyvendinimą, kasmet analizuoja pažangą, padarytą įgyvendinant tarpvalstybinę programą, per praėjusius metus pasiektus pagrindinius rezultatus, finansinį įgyvendinimą ir kitus veiksnius.

Taip pat gali būti analizuojami visi valdymo ir kontrolės sistemos veikimo aspektai, apibūdinti 105 straipsnio 1 dalies c punkto i papunktyje nurodytoje paskutinėje metinėje kontrolės ataskaitoje.

2. Atlikus 1 dalyje minėtą analizę, Komisija gali pateikti pastabas dalyvaujančioms šalims ir vadovaujančiajai institucijai, kurios apie jas praneša bendram stebėsenos komitetui. Dalyvaujančios šalys praneša Komisijai apie veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į tokias pastabas.

3 poskirsnis

Dalyvaujančių šalių ir Komisijos atsakomybė

114 straipsnis

Valdymas ir kontrolė

1. Dalyvaujančios šalys yra atsakingos už tarpvalstybinių programų valdymą ir kontrolę, visų pirma taikydamos tokias priemones:

a) užtikrina, kad tarpvalstybinių programų valdymo ir kontrolės sistemos būtų kuriamos pagal 101 ir 105 straipsnių nuostatas ir būtų veiksmingos;

b) užkerta kelią pažeidimams, nustato ir ištaiso juos, susigrąžina netinkamai sumokėtas sumas, o prireikus – uždelstų mokėjimų palūkanas. Jos praneša apie tai Komisijai ir informuoja ją apie administracinių ir teisinių procesų eigą.

▼B

2. Nepažeisdama dalyvaujančių šalių pareigos nustatyti ir ištaisyti pažeidimams bei susigrąžinti netinkamai sumokėtas sumas, sertifikavimo institucija užtikrina, kad bet kuri padarius pažeidimą sumokėta suma būtų susigrąžinta iš pagrindinio pagalbos gavėjo. Galutiniai pagalbos gavėjai netinkamai sumokėtas sumas pagrindiniam pagalbos gavėjui grąžina remdamiesi jų sudarytu tarpusavio susitarimu. Jei pagrindinis pagalbos gavėjas iš galutinio pagalbos gavėjo nesusigrąžina mokėjimo, dalyvaujanti šalis, kurios teritorijoje yra įsikūręs toks galutinis pagalbos gavėjas, sertifikavimo institucijai grąžina galutiniam pagalbos gavėjui netinkamai išmokėtą sumą.

115 straipsnis

Valdymo ir kontrolės sistemų apibūdinimas

1. Iki 128 straipsnyje nurodyto išankstinio finansavimo mokėjimo valstybė narė, kurios teritorijoje yra įsikūrusi vadovaujančioji institucija, pateikia Komisijai valdymo ir kontrolės sistemų apibūdinimą, kuriame visų pirma apibrėžiama:

a) 102 straipsnyje nurodytų valdymo ir sertifikavimo institucijų bei tarpinių įstaigų;

b) audito institucijos ir bet kurių jos atsakomybe auditus atliekančių kitų įstaigų, kaip numatyta 102 straipsnyje, organizacija ir procedūros.

2. 1 dalyje minėta valstybė narė pateikia Komisijai šią informaciją apie vadovaujančiąją instituciją, sertifikavimo instituciją ir visas tarpines įstaigas:

a) joms patikėtų užduočių apibūdinimą;

b) įstaigos organizacinę schemą, užduočių paskirstymą tarp jos skyrių arba skyriuose ir preliminarų nustatytą etatų skaičių;

c) veiksmų atrankos ir patvirtinimo procedūras;

▼M1

d) galutinių pagalbos gavėjų paraiškų išmokoms gavimo, tikrinimo ir tvirtinimo procedūras ir mokėjimų galutiniams pagalbos gavėjams tvirtinimo, vykdymo ir įtraukimo į apskaitą procedūras;

▼B

e) išlaidų ataskaitų rengimo, tvirtinimo ir teikimo Komisijai procedūras;

f) nuorodą į nustatytas raštu atliekamas procedūras pagal c, d ir e punktus;

g) atitikties reikalavimams taisykles, kurias nustato dalyvaujančios šalys ir kurios taikomos tarpvalstybinei programai;

h) veiksmų, įgyvendinamų pagal tarpvalstybinę programą, išsamių apskaitos įrašų darymo sistemą.

3. 1 dalyje nurodyta valstybė narė pateikia Komisijai šią informaciją apie audito instituciją ir kitas įstaigas:

a) jų atitinkamų užduočių ir tarpusavio santykių apibūdinimą;

▼B

b) audito institucijos ir visų tarpvalstybinės programos auditus atliekančių įstaigų organizacinę schemą, apibūdinant, kaip užtikrinamas jų savarankiškumas, nustatytas preliminarus etatų skaičius ir darbuotojų kvalifikacija;

c) atsižvelgiant į audito ataskaitas parengtų rekomendacijų ir korekcinių priemonių įgyvendinimo stebėsenos procedūras;

d) prireikus – tarpvalstybinės programos auditus atliekančių įstaigų veiklos priežiūros, kurią vykdo audito institucija, tvarką;

e) metinės kontrolės ataskaitos ir baigiamųjų deklaracijų rengimo procedūras.

116 straipsnis

Valdymo ir kontrolės sistemų vertinimas

1. 115 straipsnyje nurodytas apibūdinimas pateikiamas kartu su ataskaita, kurioje išdėstomi sukurtų sistemų vertinimo rezultatai ir nuomonė apie jų atitiktį 101 ir 105 straipsnių nuostatoms. Jei nuomonėje yra nurodomos išlygos, ataskaitoje apibrėžiama, ar trūkumai dideli. Atitinkama dalyvaujanti šalis praneša Komisijai apie korekcines priemones, kurių būtina imtis, ir jų įgyvendinimo grafiką, be to, paskiau pateikia tokių priemonių įgyvendinimo patvirtinimą ir atitinkamų išlygų panaikinimą.

2. 1 dalyje minėtą ataskaitą ir nuomonę parengia audito institucija arba viešoji ar privačioji įstaiga, veikianti nepriklausomai nuo vadovaujančiųjų bei sertifikavimo institucijų ir savo darbą atliekanti pagal tarptautiniu mastu pripažintus audito standartus.

3. Jei atitinkama valdymo ir kontrolės sistema yra iš esmės tokia pati kaip ir pagalbos sistema, patvirtinta pagal Reglamentą (EB) Nr. 1083/2006, rengiant 1 dalyje minėtą ataskaitą ir nuomonę, gali būti atsižvelgta į nacionalinių ir Bendrijos auditorių atliktų tokios sistemos auditų rezultatus.

4. 1 dalyje minėta ataskaita yra laikoma patvirtinta ir išankstinio finansavimo mokėjimas atliekamas tokiomis sąlygomis:

a) per du mėnesius nuo ataskaitos gavimo dienos, jei pirmiau nurodytoje nuomonėje nėra išlygų ir Komisija nepateikia pastabų;

b) jei nuomonėje yra išlygų, kai Komisijai patvirtinama, kad korekcinės priemonės dėl pagrindinių sistemos elementų įgyvendintos ir atitinkamos išlygos panaikintos, o jei Komisijos pastabų nėra – per du mėnesius nuo patvirtinimo dienos.

117 straipsnis

Pereinamojo laikotarpio priemonių keitimo reikalavimai

1. Jei tarpvalstybinė programa įgyvendinama pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, kai dalyvaujančios šalys yra pasirengusios taikyti 98 straipsnio 1 dalyje nurodytą įgyvendinimo tvarką, jos, remdamosi 116 straipsnio 1 dalimi, Komisijai pateikia pakeistą valdymo ir kontrolės sistemų aprašymą kartu su pakeista ataskaita ir nuomone.

▼B

2. Jei nuomonėje yra išlygų, Komisijos sprendimas dėl programos keitimo gali būti priimtas tiktai tuo atveju, jei Komisija gauna patvirtinimą, jog korekcinės priemonės dėl pagrindinių sistemos elementų įgyvendintos, o atitinkama išlyga panaikinta.

118 straipsnis

Dalyvaujančių šalių susitarimų parengimas ir pranešimas apie juos

Be 115 straipsnio 2 ir 3 dalyse nurodytos informacijos, valdymo ir kontrolės sistemos apibūdinime apibrėžiami susitarimai, kuriuos dalyvaujančios šalys patvirtina, kad suteiktų galimybę vadovaujančiajai institucijai, sertifikavimo institucijai ir audito institucijai vykdyti šiuo reglamentu nustatytas jų pareigas ir užtikrinti, kad dalyvaujančios šalys laikytųsi savo įsipareigojimų sugrąžinant netinkamai atliktus mokėjimus, kaip numatyta 114 straipsnio 2 dalyje.

Tokie susitarimai kartu su 121 straipsnyje apibrėžtomis viešųjų pirkimų taisyklių ir procedūrų nuostatomis nurodomi dalyvaujančių šalių sudarytame rašytiniame susitarime ir pridedami prie 115 straipsnyje numatyto valdymo ir kontrolės sistemų aprašymo.

119 straipsnis

Komisijos pareigos

1. Laikydamasi 116 straipsnyje nustatytos tvarkos, Komisija įsitikina, ar dalyvaujančios šalys sukūrė valdymo ir kontrolės sistemas, atitinkančias 101 ir 105 straipsnių nuostatas, ir, remdamasi 105 straipsnio 1 dalies c punkte numatytomis audito institucijos metinėmis kontrolės ataskaitomis, metine nuomone bei savo auditais – ar tarpvalstybinių programų įgyvendinimo laikotarpiu sistemos yra veiksmingos.

2. Nepažeisdami dalyvaujančių šalių atliekamų auditų, Komisijos pareigūnai arba įgaliotieji Komisijos atstovai gali atlikti auditus vietoje, kad patikrintų valdymo ir kontrolės sistemų veiksmingumą, taip pat į tarpvalstybines programas įtrauktų veiksmų auditus, apie kuriuos praneša ne mažiau kaip prieš dešimt darbo dienų, išskyrus skubius atvejus. Dalyvaujančių šalių pareigūnai arba įgaliotieji atstovai gali dalyvauti atliekant tokius auditus.

Komisijos pareigūnai arba įgaliotieji Komisijos atstovai, tinkamai įpareigoti atlikti auditus vietoje, turi teisę gauti buhalterines knygas ir visus kitus dokumentus, įskaitant elektroninėje terpėje parengtus arba gautus ir įrašytus dokumentus bei metaduomenis, susijusius su Bendrijos lėšomis finansuojamomis išlaidomis.

Šie įgaliojimai atlikti auditą netrukdo taikyti nacionalinių nuostatų, kurios numato tam tikrus pagal nacionalinius teisės aktus paskirtų įgaliotinių veiksmus.

▼B

3. Komisija gali pareikalauti, kad dalyvaujanti šalis atliktų auditą vietoje, kad patikrintų, ar sistemos yra veiksmingos ir ar viena arba kelios operacijos yra atliktos teisingai. Komisijos pareigūnai arba įgaliotieji Komisijos atstovai gali dalyvauti atliekant tokius auditus.

120 straipsnis

Bendradarbiavimas su audito institucijomis

Komisija ir tarpvalstybinių programų audito institucijos bendradarbiauja koordinuodamos savo atitinkamus audito planus bei audito metodus ir nedelsdamos apsikeičia atliktų valdymo ir kontrolės sistemų auditų rezultatais, kad būtų geriau panaudoti ištekliai ir būtų išvengta nereikalingo veiklos pasikartojimo.

Komisija ir audito institucijos susitinka reguliariai bent kartą per metus, išskyrus atvejus, kai jos susitaria kitaip, kad kartu analizuotų pagal 105 straipsnį pateiktą metinę kontrolės ataskaitą bei nuomonę ir apsikeistų nuomonėmis apie kitus tarpvalstybinių programų valdymo ir kontrolės gerinimo dalykus.

121 straipsnis

Viešieji pirkimai

▼M1

1. Viešųjų pirkimų procedūros paslaugų, tiekimo ir viešųjų darbų sutartims sudaryti atitinka Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 2 dalies IV antraštinės dalies 3 skyriaus ir Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 2342/2002 2 dalies III antraštinės dalies 3 skyriaus ir Komisijos sprendimo C(2007) 2034 dėl taisyklių ir procedūrų, taikomų paslaugų, tiekimo ir viešųjų darbų bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis sutartims, kurios finansuojamos iš Europos Bendrijų bendrojo biudžeto, nuostatas, išskyrus II.8.2 skirsnį.

Šios nuostatos taikomos visoje tarpvalstybinės programos teritorijoje – tiek valstybių narių, tiek pagalbą gaunančių šalių.

▼B

2. 1 dalies nuostatos įtraukiamos į 118 straipsnyje nurodytą rašytinį susitarimą, kurį sudaro dalyvaujančios šalys.

3. Jei tarpvalstybinės programos įgyvendinamos pagal 99 straipsnyje numatytas pereinamojo laikotarpio priemones, 1 dalis netaikoma tai programos daliai, kuri įgyvendinama valstybių narių teritorijoje, nebent dalyvaujančios valstybės narės nusprendžia kitaip.

4 poskirsnis

Finansų valdymas

122 straipsnis

Bendrosios mokėjimų taisyklės

1. Komisijos įnašo mokėjimai iš Bendrijos lėšų atliekami remiantis biudžeto asignavimais. Visi mokėjimai priskiriami prie pirmiausių vykdytinų biudžetinių įsipareigojimų.

▼B

2. Mokėjimai atliekami išankstinio finansavimo, tarpinių mokėjimų ir galutinio likučio mokėjimo forma. Jie mokami dalyvaujančių šalių paskirtai įstaigai.

3. Ne vėliau kaip iki kiekvienų metų balandžio 30 d. sertifikavimo institucija išsiunčia Komisijai preliminarią savo galimų mokėjimo paraiškų einamųjų finansinių metų ir po jų einančių finansinių metų prognozę.

4. Komisija ir dalyvaujančių šalių paskirtos institucijos bei įstaigos elektroninėmis priemonėmis keičiasi visais duomenimis apie finansines operacijas. *Force majeure* atvejais, ypač įvykus bendros elektroninės sistemos gedimui arba jei nėra nuolatinio ryšio, sertifikavimo institucija gali išlaidų ataskaitą ir mokėjimo paraišką perduoti popierine forma.

123 straipsnis

Tarpinių mokėjimų ir galutinio likučio mokėjimų apskaičiavimo bendrosios taisyklės

Tarpiniai mokėjimai ir galutinio likučio mokėjimai apskaičiuojami kiekvienos prioritetinės krypties bendro finansavimo normą taikant reikalavimu atitinkančioms išlaidoms, nurodytoms atitinkamos prioritetinės krypties kiekvienoje išlaidų ataskaitoje, kurią patvirtina sertifikavimo institucija.

Tačiau Bendrijos įnašas tarpiniais mokėjimais ir galutinio likučio mokėjimais yra ne didesnis kaip kiekvienai prioritetinei krypčiai nustatytas viešasis įnašas ir didžiausia pagalbos iš Bendrijos lėšų suma, kaip nustatyta tarpvalstybinę programą patvirtinančiame Komisijos sprendime.

124 straipsnis

Išlaidų ataskaita

1. Visose išlaidų ataskaitose nurodoma kiekvienos prioritetinės krypties visa reikalavimus atitinkančių išlaidų, kurias pagal 89 straipsnio nuostatas galutiniai pagalbos gavėjai padarė įgyvendindami veiksmus, suma ir atitinkamos viešosios išlaidos, kurias galutiniai pagalbos gavėjai padarė arba padarys laikydamiesi viešąsias išlaidas reglamentuojančių reikalavimų. Galutinių pagalbos gavėjų padarytos išlaidos pagrindžiamos patvirtintomis sąskaitomis arba lygiavertės patvirtinamosios galios apskaitos dokumentais.

▼M1

2. Jei Bendrijos fondų įnašas apskaičiuojamas pagal viešąsias išlaidas, kaip numatyta 90 straipsnio 2 dalyje, bet kokia informacija apie išlaidas, išskyrus viešąsias išlaidas, neturi įtakos mokėtinai sumai, apskaičiuotai remiantis mokėjimo paraiška.

▼B

125 straipsnis

Išankstinio finansavimo ir tarpinių mokėjimų bendra suma

40 straipsnio 5 dalies nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

▼M1

126 straipsnis

Mokėjimų galutiniams pagalbos gavėjams vientisumas

40 straipsnio 9 dalies nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

▼B

127 straipsnis

Euro naudojimas

1. Dalyvaujančių šalių pateiktose tarpvalstybinėse programose, patvirtintose išlaidų ataskaitose, mokėjimo paraiškoje nurodytos sumos ir metinėje bei galutinėje įgyvendinimo ataskaitose nurodytos išlaidos išreiškiamos eurais.

2. Komisijos sprendimai dėl tarpvalstybinių programų, Komisijos įsipareigojimai ir mokėjimai išreiškiami ir atliekami eurais.

3. Projektų, į kuriuos įtraukti mokėjimo paraiškos dieną euro šalies valiuta neįvedusių dalyvaujančių šalių galutiniai pagalbos gavėjai, pagrindiniai pagalbos gavėjai nacionaline valiuta padarytų išlaidų sumas konvertuoja į eurus.

▼M1

Tokios sumos konvertuojamos į eurus taikant Komisijos mėnesinį buhalterinį kursą, nustatytą tą mėnesį, kai galutinis pagalbos gavėjas 108 straipsnyje minimiems kontrolieriams pateikė išlaidas. Kiekvieną mėnesį Komisija elektroninėmis priemonėmis skelbia šį kursą.

▼B

4. Kai euras tampa dalyvaujančios šalies valiuta, 3 dalyje nustatyta konvertavimo procedūra taikoma visoms išlaidoms, kurias sertifikavimo institucija įrašo į sąskaitas iki galutinio nustatyto nacionalinės valiutos ir euro konvertavimo kurso įsigaliojimo dienos.

128 straipsnis

Išankstinis finansavimas

1. Kai Komisija priima tarpvalstybinę programą patvirtinantį sprendimą ir yra patvirtinama 116 straipsnyje minėta ataskaita, Komisija bendrą išankstinio finansavimo sumą sumoka dalyvaujančių šalių paskirtai įstaigai.

Išankstinio finansavimo suma sudaro ►M1 50 % ◄ programos pirmųjų trijų biudžetinių įsipareigojimų sumos.

Išankstinio finansavimo suma gali būti mokama dviem dalimis, jeigu būtina esant biudžetiniam įsipareigojimui.

2. Visą sumokėtą išankstinio finansavimo sumą dalyvaujančių šalių paskirta įstaiga grąžina Komisijai, jei per 24 mėnesius po to, kai Komisija sumoka pirmąją išankstinio finansavimo sumos dalį, neatsiunčiama mokėjimo paraiška pagal tarpvalstybinę programą.

129 straipsnis

Palūkanos

36 straipsnio nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

130 straipsnis

Sąskaitų patvirtinimas

Kai baigiama tarpvalstybinė programa, pagal 133 straipsnį išankstinio finansavimo suma visiškai sumokama iš Komisijos sąskaitų.

▼B

131 straipsnis

Tarpinių mokėjimų paraiškų tinkamumas

1. Visi Komisijos atliekami tarpiniai mokėjimai atitinka šiuos reikalavimus:

a) remiantis 124 straipsniu, Komisijai išsiųsta mokėjimo paraiška ir išlaidų ataskaita;

b) per visą kiekvienos prioritetinės krypties laikotarpį Komisija sumoka ne didesnę kaip didžiausią pagalbos iš Bendrijos lėšų sumą, nustatytą tarpvalstybinę programą patvirtinančiame Komisijos sprendime;

c) vadovaujančioji institucija pagal 112 straipsnį turi būti išsiuntusi Komisijai naujausią metinę įgyvendinimo ataskaitą;

d) jei Komisija nepateikia pagrįstos nuomonės dėl Sutarties 226 straipsnyje apibrėžto pažeidimo, susijusio su veiksmu (-ais), kurio (-ių) išlaidos deklaruojamos atitinkamoje mokėjimo paraiškoje.

2. Jei nevykdomas vienas arba keli 1 dalyje nustatyti reikalavimai, Komisija per vieną mėnesį praneša apie tai dalyvaujančioms šalims ir sertifikavimo institucijai, kad būtų imtasi reikiamų veiksmų padėčiai ištaisyti.

132 straipsnis

Tarpinio mokėjimo paraiškų pateikimo data ir uždelsti mokėjimai

1. Sertifikavimo institucija kiekvienos tarpvalstybinės programos tarpinių mokėjimų paraiškas Komisijai, jei įmanoma, išsiunčia atskirai tris kartus per metus. Kad Komisija atliktų mokėjimą einamaisiais metais, mokėjimo paraiška pateikiama ne vėliau kaip spalio 31 d.

2. Jei yra lėšų ir nėra pagal 136 straipsnį sustabdytų mokėjimų, Komisija ne vėliau kaip per du mėnesius nuo tos dienos, kai Komisijoje užregistruojama mokėjimo paraiška, atitinkanti 131 straipsnyje nustatytus reikalavimus, įvykdo tarpinį mokėjimą.

133 straipsnis

Galutinio likučio apmokėjimo sąlygos

1. Komisija apmoka galutinį likutį, jei:

a) iki penktųjų metų, einančių po paskutinio biudžetinio įsipareigojimo datos, kovo 31 d. sertifikavimo institucija išsiuntė mokėjimo paraišką, kurią sudaro toliau nurodyti dokumentai:

   i) remiantis 124 straipsniu – galutinio likučio mokėjimo paraiška ir išlaidų ataskaita,

   ii) galutinė tarpvalstybinės programos įgyvendinimo ataskaita, įskaitant 112 straipsnyje nurodytą informaciją,

   iii) 105 straipsnio 1 dalies d punkte nurodyta baigiamoji deklaracija, ir

▼B

b) Komisija nepateikia pagrįstos nuomonės dėl Sutarties 226 straipsnyje apibrėžto pažeidimo, susijusio su veiksmu (-ais), kurio (-ių) išlaidos deklaruojamos atitinkamoje mokėjimo paraiškoje.

2. Jei kuris nors iš 1 dalyje nurodytų dokumentų Komisijai neišsiunčiamas, įsipareigojimas apmokėti galutinį likutį automatiškai panaikinamas, kaip nustatyta 137 straipsnyje.

3. Komisija savo nuomonę apie baigiamosios deklaracijos turinį dalyvaujančioms šalims praneša per penkis mėnesius nuo jos gavimo.

Baigiamoji deklaracija laikoma patvirtina, jei per penkių mėnesių terminą Komisija nepateikia pastabų.

4. Jei yra lėšų, Komisija galutinį likutį apmoka per 45 dienas nuo vėlesnės iš šių dienų:

a) dienos, kai ji pagal 112 straipsnį patvirtina galutinę ataskaitą, ir

b) dienos, kai ji patvirtina baigiamąją deklaraciją.

5. Nepažeidžiant 6 dalies nuostatų, biudžetinio įsipareigojimo likutis panaikinamas per dvylika mėnesių po galutinio likučio apmokėjimo. Tarpvalstybinė programa yra laikoma baigta, kai tiktai atliekamas vienas iš šių veiksmų:

a) apmokamas Komisijos nustatytas galutinis likutis remiantis 1 dalyje nurodytais dokumentais;

b) išsiunčiama debeto aviza dėl Komisijos pagal tarpvalstybinę programą netinkamai išmokėtų sumų dalyvaujančioms šalims;

c) panaikinamas biudžetinio įsipareigojimo galutinis likutis.

Komisija per du mėnesius praneša dalyvaujančioms šalims tarpvalstybinės programos baigimo datą.

6. Kad ir kokie būtų Komisijos ar Europos Audito Rūmų atliktų auditų rezultatai, Komisijos apmokėto tarpvalstybinės programos galutinio likučio suma gali būti pakeista per devynis mėnesius nuo jo apmokėjimo dienos arba, jei yra neigiamas balansas, kurį turi grąžinti dalyvaujančios šalys – per devynis mėnesius nuo dienos, kai išduodama debeto aviza. Toks likučio pakeitimas neturi įtakos tarpvalstybinės programos užbaigimo datai, kaip nustatyta 5 dalyje.

134 straipsnis

Dokumentų prieinamumas

1. Nepažeidžiant valstybės pagalbą pagal Sutarties 87 straipsnį reglamentuojančių taisyklių, vadovaujančioji institucija užtikrina, kad visi patvirtinamieji dokumentai, susiję su išlaidomis ir atitinkamos tarpvalstybinės programos auditais, yra saugomi trejus metus po tarpvalstybinės programos baigimo, kad Komisija ir Audito Rūmai jais galėtų pasinaudoti, kaip nustatyta 133 straipsnio 5 dalyje.

Šis laikotarpis nutraukiamas arba dėl procesinių veiksmų, arba tinkamai pagrįstu Komisijos prašymu.

▼B

2. Dokumentų originalai arba originalus atitinkantys patvirtinti jų egzemplioriai saugomi bendrai pripažintose duomenų laikmenose.

3. Vadovaujančioji institucija registruoja įstaigas, saugančias su išlaidomis ir patikrinimais susijusių patvirtinamųjų dokumentų originalus, tarp jų:

a) dokumentus, susijusius su padarytomis konkrečiomis išlaidomis ir deklaruotais mokėjimais, atliktais teikiant pagalbą, kurie reikalingi pakankamam audito atsekamumui, įskaitant dokumentus, patvirtinančius bendrai finansuojamų produktų arba paslaugų faktinį suteikimą;

b) ataskaitas ir dokumentus, susijus su 102 straipsnyje nurodytų įstaigų atliktais patikrinimais.

4. Vadovaujančioji institucija užtikrina, kad 1 dalyje nurodytus dokumentus būtų galima gauti patikrinimui, kurį atlieka tuo tikslu įgalioti asmenys ir įstaigos, tarp jų bent jau vadovaujančiosios institucijos, sertifikavimo institucijos, tarpinių įstaigų ir audito institucijos įgaliotieji darbuotojai bei Bendrijos įgaliotieji pareigūnai ir jų įgaliotieji atstovai, ir kad tokių dokumentų ištraukos arba egzemplioriai būtų teikiami minėtiems asmenims ir įstaigoms.

5. Toliau išvardytos duomenų laikmenos, nurodytos 2 dalyje, laikomos bendrai pripažintomis duomenų laikmenomis:

a) dokumentų originalų fotokopijos;

b) dokumentų originalų projekto rengimo dokumentai;

c) dokumentų originalų elektroniniai variantai;

d) turima tiktai elektroninė dokumentų versija.

6. Bendrai pripažintose duomenų laikmenose saugomų dokumentų atitikties patvirtinimo pagal dokumento originalą tvarką nustato nacionalinės institucijos, jos užtikrina, kad saugomos dokumentų versijos atitiktų nacionalinius teisinius reikalavimus ir galėtų būti naudojamos auditui.

7. Jei yra tiktai elektroninė dokumentų versija, naudojamos kompiuterių sistemos turi atitikti pripažintus saugumo standartus, kurie užtikrina, kad saugomi dokumentai atitiktų nacionalinius teisinius reikalavimus ir gali būti naudojami auditui.

135 straipsnis

Mokėjimo termino nutraukimas

1. Mokėjimo terminą įgaliotas leidimus duodantis pareigūnas, remdamasis Reglamentu (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002, gali nutraukti ne daugiau kaip šešiems mėnesiams, jei:

a) nacionalinės arba Bendrijos audito įstaigos ataskaitoje yra duomenų, rodančių didelį valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumą;

b) įgaliotas leidimus duodantis pareigūnas turi atlikti papildomus patikrinimus, kai pateikiama informacija, jį įspėjanti, kad patvirtintoje išlaidų ataskaitoje nurodytos išlaidos yra susijusios su dideliu pažeidimu, kuris nebuvo ištaisytas.

▼B

2. Dalyvaujančioms šalims ir sertifikavimo institucijai nedelsiant pranešama apie termino nutraukimo priežastis. Termino nutraukimas panaikinamas, kai tiktai dalyvaujančios šalys imasi reikiamų priemonių.

136 straipsnis

Mokėjimų sustabdymas

1. Komisija gali sustabdyti visus tarpinius mokėjimus arba dalį jų prioritetinių krypčių arba programų lygmeniu, jei:

a) yra didelis programos valdymo ir kontrolės sistemos trūkumas, kuris kenkia mokėjimų patvirtinimo procedūros patikimumui ir dėl kurio nebuvo imtasi korekcinių priemonių; arba

b) patvirtintoje išlaidų ataskaitoje nurodytos išlaidos yra susijusios su dideliu pažeidimu, kuris nebuvo ištaisytas, arba

c) dalyvaujančios šalys padarė didelių savo įsipareigojimų pažeidimų pagal 114 straipsnį.

2. Komisija gali nuspręsti sustabdyti visus tarpinius mokėjimus arba dalį jų po to, kai suteikia dalyvaujančioms šalims galimybę per du mėnesius pateikti savo pastabas.

3. Komisija panaikina visų tarpinių mokėjimų arba dalies jų sustabdymą, kai dalyvaujančios šalys imasi reikalingų priemonių, kad sustabdymas būtų panaikintas. Jei dalyvaujančios šalys nesiima reikiamų priemonių, Komisija, laikydamasi 138 straipsnio nuostatų, gali priimti sprendimą panaikinti visą Bendrijos įnašą arba dalį jo tarpvalstybinei programai.

137 straipsnis

Automatinis įsipareigojimo panaikinimas

Automatinis ir galutinis bet kokios biudžetinio įsipareigojimo tarpvalstybinei programai dalies panaikinimas atitinka Reglamento (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 166 straipsnio 3 dalyje nustatytas taisykles.

138 straipsnis

Finansiniai koregavimai ir pažeidimai

1. Finansiniams koregavimams atitinkamos Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 98, 99, 100, 101 ir 102 nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

2. Pažeidimams atitinkamos Komisijos reglamento (EB) Nr. 1828/2006 ([1]) 27–34 straipsnių nuostatos, nustatančios Reglamento (EB) Nr. 1083/2006 ir Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1080/2006 įgyvendinimo taisykles, taikomos *mutatis mutandis*.

([1]) OL L 371, 2006 12 27, p. 1.

▼B

3 skirsnis

Pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinės programos

1 poskirsnis

Valdymo ir kontrolės sistemos

139 straipsnis

Struktūros ir institucijos

1. Visos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalys įsteigia kiekvienos tarpvalstybinės programos dalies, susijusios su atitinkama šalimi, veiklos struktūrą.

2. Veiklos struktūrų funkcijos apima tarpvalstybinių programų rengimą remiantis 91 straipsniu.

3. Dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros glaudžiai bendradarbiauja programuojant ir įgyvendinant atitinkamą tarpvalstybinę programą.

4. Atitinkamos veiklos struktūros įsteigia kiekvienos pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinės programos techninį sekretoriatą, kuris veiklos struktūroms ir 142 straipsnyje nurodytam bendram stebėsenos komitetui padeda vykdyti atitinkamas jų funkcijas.

Bendras techninis sekretoriatas gali turėti visose dalyvaujančiose šalyse įsteigtus skyrius.

5. Decentralizuoto valdymo atveju, veiklos struktūrų funkcijos ir pareigos yra *mutatis mutandis* 28 straipsnyje išvardytos funkcijos ir pareigos. Be to, taikomos šios nuostatos:

a) Visų dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros turi vieną įgyvendinimo instituciją, kuri įsteigiama nacionalinėje administracijoje arba yra jai tiesiogiai pavaldi.

b) Kiekvienos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalies nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas po konsultacijų su nacionaliniu IPA koordinatoriumi paskiria programos leidimus duodantį pareigūną įgyvendinimo institucijos vadovu.

Programos leidimus duodantys pareigūnai yra pagalbą gaunančių šalių valstybės administracijos pareigūnai. Jie yra atsakingi už įgyvendinimo institucijos vykdomą veiklą.

▼M1

c) Įgyvendinimo institucija atsakinga už atitinkamai šaliai skirtos tarpvalstybinės programos dalies paslaugų, tiekimo ir viešųjų darbų viešųjų pirkimų konkursų rengimą, sutarčių sudarymą, mokėjimus, apskaitą ir finansinių ataskaitų teikimą ir dotacijų sutarčių sudarymą, mokėjimus, apskaitą ir finansinių ataskaitų teikimą.

▼B

Prireikus 76 straipsnio nuostatos taikomos *mutatis mutandis*.

▼M1

6. Centralizuoto valdymo atveju veiklos struktūrų funkcijos ir pareigos nustatomos atitinkamose tarpvalstybinėse programose.

▼B

140 straipsnis

Komisijos svarba atrenkant veiksmus

1. Kai taikomas centralizuotas valdymas, Komisija:

▼M1

a) patvirtina pagal tarpvalstybinę programą finansuojamų veiksmų atrankos kriterijus, įskaitant tų veiksmų, kurie negali būti teikiami pasiūlymų konkursams, kaip nustatyta 95 straipsnio 1 dalyje;

▼B

b) iki pasiūlymų konkursų paskelbimo patvirtina tokius konkursus ir jų dokumentų paketus (rekomendacijos pareiškėjams);

c) jei būtina, patvirtina organizacinio komiteto, kuriam patikėta veiksmų atranka, sudėtį;

d) oficialiai patvirtina 142 straipsnyje nurodyto bendro stebėsenos komiteto atrinktus veiksmus. Bet kuriuo atveju Komisija pasilieka teisę galutinai patvirtinti finansavimui atrinktą veiksmą.

2. Kai taikomas decentralizuotas valdymas, Komisijos teisė taikyti veiksmų atrankos *ex ante* kontrolę remiantis 14 straipsnio 3 dalimi nustatoma Komisijos sprendime dėl valdymo perdavimo.

2 poskirsnis

Vertinimas ir stebėsena

141 straipsnis

Vertinimas

109 straipsnis taikomas *mutatis mutandis*. Bet kai taikomas centralizuotas valdymas, 109 straipsnio 3 dalyje nurodytus vertinimus atlieka Komisija. Tokiu atveju 109 straipsnio 4 dalyje ir 109 straipsnio 5 dalyje esančios nuostatos netaikomos.

Pagalbą gaunančių šalių tarpvalstybinių programų atveju, dalyvaujančioms pagalbą gaunančioms šalims pritarus, Komisija, atsižvelgusi į programai skirtas Bendrijos lėšas ir vadovaudamasi proporcingumo principu, priima sprendimą dėl būtinybės atlikti 109 straipsnio 2 dalyje nurodytą *ex ante* vertinimą. *Ex ante* vertinimas gali būti atliekamas Komisijai padedant.

▼M1

Decentralizuoto valdymo atveju Komisija gali atlikti bet kokius, jos nuomone, reikalingus *ad hoc* vertinimus.

▼B

142 straipsnis

Bendras stebėsenos komitetas

1. Tarpvalstybinių programų atveju, dalyvaujančios pagalbą gaunančio šalys kiekvienai tarpvalstybinei programai įsteigia bendrą stebėsenos komitetą. Šis bendras stebėsenos komitetas vykdo 59 straipsnyje nurodyto sektoriaus stebėsenos komiteto funkciją. Nukrypstant nuo 59 straipsnio 1 dalies, bendras stebėsenos komitetas įsteigiamas per tris mėnesius nuo pirmojo su programa susijusios finansavimo susitarimo įsigaliojimo.

Bendri stebėsenos komitetai dalyvaujančių šalių arba Komisijos iniciatyva susitinka bent dukart per metus.

2. Visi bendri stebėsenos komitetai parengia savo darbo tvarkos taisykles, laikydamiesi Komisijos nustatytų bendro stebėsenos komiteto įgaliojimų ir atitinkamų dalyvaujančių šalių institucinės, teisinės ir finansinės sistemos, kad jie vykdytų savo funkcijas pagal šį reglamentą. Komitetas patvirtina šias darbo tvarkos taisykles.

3. Bendram stebėsenos komitetui pirmininkauja vienos iš dalyvaujančių šalių atstovas.

Visos dalyvaujančios šalys paskiria į bendrą stebėsenos komitetą savo atstovus, įskaitant už programą atsakingos veiklos struktūros atstovus. Dėl bendro stebėsenos komiteto sudėties tinkamai atsižvelgiama į 87 straipsnio nuostatas.

4. Komisija dalyvauja bendro stebėsenos komiteto veikloje kaip patariamoji institucija.

5. Bendras stebėsenos komitetas įsitikina, ar tarpvalstybinė programa įgyvendinama veiksmingai ir kokybiškai, remdamasis šiomis nuostatomis:

a) svarsto ir patvirtina pagal tarpvalstybinę programą finansuojamų veiksmų atrankos kriterijus ir patvirtina bet kokį tokių kriterijų pakeitimą pagal programavimo poreikius;

b) reguliariai apžvelgia pažangą, padarytą siekiant konkrečių tarpvalstybinės programos tikslų, remdamasis dokumentais, kuriuos pateikia dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros;

c) analizuoja įgyvendinimo rezultatus, visų pirma kiekvienai prioritetinei krypčiai nustatytų tikslų įgyvendinimą, ir 57 straipsnio 4 dalyje ir 141 straipsnyje nurodytus vertinimus;

d) analizuoja 144 straipsnyje nurodytas metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas;

e) yra informuojamas, jei taikoma, apie 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmojoje įtraukoje nurodytą (-as) metinę (-es) audito veiklos ataskaitą (-as) ir visas susijusias pastabas, kurias Komisija gali pateikti po tokios ataskaitos analizės;

f) yra atsakingas už veiksmų atranką, nors gali patikėti šią funkciją organizaciniam komitetui;

g) gali siūlyti bet kokį tarpvalstybinės programos pakeitimą arba analizę, kurie gali padėti pasiekti 86 straipsnio 2 dalyje nurodytus tikslus arba pagerinti jos valdymą, įskaitant jos finansų valdymą;

▼B

h) svarsto ir patvirtina bet kokį pasiūlymą iš dalies keisti tarpvalstybinės programos turinį.

143 straipsnis

Veiklos struktūrų ir bendro stebėsenos komiteto bendros užduotys

Dalyvaujančių pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros ir bendras stebėsenos komitetas užtikrina tarpvalstybinės programos įgyvendinimo kokybę. Jie vykdo stebėseną remdamiesi 94 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytais rodikliais ir, jei taikomas decentralizuotas valdymas – tarpvalstybinėje programoje nurodytais finansiniais rodikliais.

144 straipsnis

Metinė ir galutinė įgyvendinimo ataskaitos

1. Pagalbą gaunančių šalių veiklos struktūros, dalyvaujančios tarpvalstybinėje programoje, išsiunčia Komisijai ir atitinkamiems nacionaliniams IPA koordinatoriams metinę ir galutinę tarpvalstybinės programos įgyvendinimo ataskaitas po to, kai jų analizę atlieka bendras stebėsenos komitetas.

Kai taikomas decentralizuotas valdymas, ataskaitos taip pat siunčiamos atitinkamiems nacionaliniams leidimus duodantiems pareigūnams.

Metinė ataskaita pateikiama iki kiekvienų metų birželio 30 d., pirmą kartą – po tarpvalstybinės programos patvirtinimo einančiais antraisiais metais.

Galutinė ataskaita pateikiama ne vėliau kaip per šešis mėnesius po tarpvalstybinės programos baigimo.

2. 1 dalyje nurodytose ataskaitose pateikiama ši informacija:

a) pažanga, padaryta įgyvendinant tarpvalstybinę programą ir prioritetus pagal jų konkrečius patikrinamus tikslus, kurie yra kiekybiškai apibrėžti, kur ir kai juos įmanoma taip apibrėžti, naudojant 94 straipsnio 1 dalies d punkte nurodytus rodiklius prioritetinės krypties lygmeniu;

b) išsami informacija apie tarpvalstybinės programos finansinį įgyvendinimą;

c) veiksmai, kurių imasi veiklos struktūros ir (arba) bendras stebėsenos komitetas, kad būtų užtikrinta įgyvendinimo kokybė ir veiksmingumas, visų pirma:

   i) stebėsenos ir vertinimo priemonės, įskaitant duomenų rinkimo priemones;

   ii) visų didelių sunkumų, kilusių įgyvendinant tarpvalstybinę programą, ir visų priemonių, kurių imtasi, santrauka;

   iii) techninės pagalbos panaudojimas;

d) priemonės, kurių imtasi informacijai apie tarpvalstybinę programą teikti ir jai viešinti.

Šios dalies a–d punktuose nurodyta informacija prireikus gali būti teikiama sutrumpinta forma.

Informacija, nurodyta b punkte, ataskaitose pateikiama tiktai tuo atveju, jei taikomas decentralizuotas valdymas.

Informacijos, nurodytos c punkte, nebūtina įtraukti, jei po pirmesnės ataskaitos nebuvo didelių pakeitimų.

▼B

3 poskirsnis

Finansų valdymas

145 straipsnis

Dotacijos

Po bendrų veiksmų atrankos pagal 95 straipsnį veiklos struktūros, jei taikomas decentralizuotas valdymas, ir Komisija, jei taikomas centralizuotas valdymas, atitinkamos dalyvaujančios pagalbą gaunančios šalies pagrindiniam pagalbos gavėjui skiria dotaciją.

146 straipsnis

Taikytinos taisyklės

Kai taikomas decentralizuotas valdymas, taikomos 79 straipsnio 1, 2 bei 3 dalies ir 80 straipsnio nuostatos.

III ANTRAŠTINĖ DALIS

REGIONŲ VYSTYMOSI IR ŽMOGIŠKŲJŲ IŠTEKLIŲ VYSTYMOSI KOMPONENTAI

1 SKYRIUS

Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams

1 skirsnis

Regionų vystymosi komponentas

147 straipsnis

Pagalbos sritys ir formos

1. Regionų vystymosi komponento pagalba gali būti teikiama veiksmams pagal šiuos prioritetus:

a) transporto infrastruktūra, ypač nacionalinių tinklų sujungimas bei sąveika ir nacionalinių bei transeuropinių tinklų sujungimas ir sąveika;

b) aplinkosaugos priemonės, susijusios su atliekų tvarkymu, vandens tiekimu, miestų nuotekomis ir oro kokybe; užterštų vietų ir žemės rekultivavimas; su darniu vystymusi susijusios sritys, duodančios naudos aplinkosaugai, konkrečiai energijos efektyvumas ir atsinaujinanti energija;

c) veiksmai, kurie didina regionų konkurencingumą bei daro aplinką produktyvesnę ir skatina kurti bei išsaugoti tvarų užimtumą, visų pirma šie veiksmai:

   i) verslo ir technologijų paslaugų teikimas įmonėms, ypač valdymo, rinkotyros ir plėtros bei tinklų kūrimo srityse;

   ii) galimybių turėti informaciją bei ryšių technologijas sudarymas ir jų naudojimas;

   iii) technologijų plėtros, mokslinių tyrimų ir naujovių rėmimas, taip pat bendradarbiaujant su tretinio lygio švietimo ir mokslinių tyrimų institucijomis ir mokslinių tyrimų bei technologijų centrais;

▼B

iv) verslo tinklų ir branduolių plėtra;

v) finansavimo priemonių, kurios suteikia daugiau galimybių gauti apyvartinių lėšų naudojant rizikos kapitalą, paskolų ir garantijų fondus, rengimas ir plėtra;

vi) naujų ir veikiančių įmonių kūrimą, vystymą ir plėtrą lengvinančių vietos infrastruktūros ir paslaugų suteikimas;

vii) švietimo ir mokymo infrastruktūros, kuri būtina regionų vystymuisi, bei glaudžiai koordinuojama su žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentu, kūrimas.

2. Pagal šį komponentą techninė pagalba gali būti teikiama preliminarioms studijoms ir techninei pagalbai, susijusiai su reikalavimus atitinkančia veikla, taip pat jų įgyvendinimui reikalinga veikla.

Technine pagalba taip pat gali būti finansuojama parengiamoji, valdymo, stebėsenos, vertinimo, informavimo ir kontrolės veikla bei veikla, skirta pagal IPA reglamentą taikant šį komponentą teikiamos pagalbos įgyvendinimo administraciniams gebėjimams sustiprinti.

148 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Išlaidos pagal šį komponentą atitinka reikalavimus, jeigu jos buvo faktiškai padarytos po to, kai priėmus atitinkamą programą buvo pasirašytas finansavimo susitarimas. 157 straipsnyje nurodytų pagrindinių projektų atveju išlaidos neatitinka reikalavimų, iki Komisija priima pagrindinį projektą patvirtinantį sprendimą, kaip numatyta 157 straipsnio 3 dalyje.

▼M1

2. Be 34 straipsnio 3 dalyje nurodytų taisyklių, reikalavimų neatitinka amortizacijos atskaitymai infrastruktūrai.

3. Nukrypstant nuo 34 straipsnio 3 dalies veiklos išlaidos, tarp jų nuomos išlaidos, susijusios tik su veiksmo bendro finansavimo laikotarpiu, gali atitikti reikalavimus.

▼B

149 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Šio komponento reikalavimus atitinkančios išlaidos, kaip nurodyta 38 straipsnio 1 dalyje, apskaičiuojamos pagal viešąsias išlaidas.

▼M1

2. Bendrijos įnašas neviršija 85 % reikalavimus atitinkančių išlaidų viršutinės ribos prioritetinės krypties lygmeniu.

▼B

3. Jokio veiksmo bendro finansavimo norma neviršija atitinkamos prioritetinės krypties bendro finansavimo normos.

▼B

150 straipsnis

Pajamų duodantys projektai

▼M1

1. Pajamų duodantis projektas pagal šį komponentą – tai bet koks pasiūlytas pasirengimo narystei pagalbos veiksmas, įskaitant investicijas į infrastruktūrą, kurios naudotojai tiesiogiai sumoka mokesčius už naudojimąsi ja ir iš kurios gaunama pajamų, arba bet koks veiksmas, susijęs su žemės ar pastatų pardavimu ar nuoma arba bet kokių kitų paslaugų teikimu už mokestį.

2. Pajamų duodančių projektų reikalavimus atitinkančios išlaidos, naudojamos Bendrijos įnašui apskaičiuoti pagal 149 straipsnį, neviršija esamos investicinių išlaidų vertės atėmus esamą grynųjų pajamų iš tos investicijos vertę per tam tikrą ataskaitinį laikotarpį a) investicijų į infrastruktūrą atveju; arba b) kitų projektų, jei įmanoma objektyviai iš anksto apskaičiuoti pajamas, atveju.

▼B

3. Jei ne visos investicinės išlaidos atitinka bendro finansavimo reikalavimus, grynosios pajamos paskirstomos *pro rata* reikalavimus atitinkančioms ir jų neatitinkančioms investicinių išlaidų dalims.

4. Atlikdama skaičiavimą, veiklos struktūra atsižvelgia į atitinkamos investicijų kategorijos ataskaitinį laikotarpį, projekto kategoriją, iš atitinkamos kategorijos investicijų paprastai laukiamą pelningumą, principo „teršėjas moka“ taikymą ir prireikus – prieinamas kainas, ypač aplinkos sektoriuje.

▼M1

5. Šio straipsnio nuostatos netaikomos:

a) pagal šį komponentą finansuojamiems veiksmams, kurių bendra išlaidų suma neviršija 1 mln. EUR;

b) pajamoms, gautoms per bendrai finansuojamų investicijų į įmones ekonominį ciklą;

c) pajamoms, gautoms naudojantis finansavimo priemonėmis, kurios suteikia daugiau galimybių gauti apyvartinių lėšų naudojant rizikos kapitalą, paskolų ir garantijų fondus.

▼B

2 skirsnis

Žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentas

151 straipsnis

Pagalbos sritys ir formos

1. Žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentas padeda stiprinti ekonominę ir socialinę sanglaudą bei prisideda prie Europos užimtumo strategijos prioritetų užimtumo, švietimo ir mokymo bei socialinės aprėpties srityse.

▼B

2. Visų pirma šio komponento taikymo sritis apima pagalbą asmenims ir yra skirta toliau apibrėžtiems prioritetams, kurių tikslus derinys ir sutelkimas priklauso nuo kiekvienos pagalbą gaunančios šalies specifinių ekonominių ir socialinių sąlygų:

a) darbuotojų, įmonių ir verslininkų gebėjimas prisitaikyti siekiant pagerinti ekonominių pokyčių prognozavimą ir gerą valdymą, ypač remiant:

   i) mokymąsi visą gyvenimą ir įmonių bei darbuotojų investicijų į žmogiškuosius išteklius didinimą;

   ii) naujoviškų ir našesnių darbo organizavimo būdų kūrimą ir sklaidą;

b) darbo ieškančių ir neveiklių asmenų užimtumo galimybių ir tvarios integracijos į darbo rinką didinimas, nedarbo mažinimas, ypač ilgalaikio ir jaunimo, aktyvaus senėjimo rėmimas ir darbingo amžiaus didinimas, dalyvavimo darbo rinkoje didinimas, ypač remiant:

   i) darbo rinkos įstaigų kūrimą, modernizavimą ir stiprinimą;

   ii) aktyvių ir prevencinių priemonių, kurios užtikrina poreikių nustatymą ankstyvame etape, įgyvendinimą;

   iii) užimtumo galimybių ir moterų tvaraus dalyvavimo bei pažangos darbo rinkoje didinimą;

   iv) migrantų dalyvavimo darbo rinkoje didinimą, taip didinant jų socialinę integraciją;

   v) darbuotojų geografinio ir profesinio judumo lengvinimą ir tarpvalstybinių darbo rinkų integraciją;

c) stiprinti socialiai remtinų asmenų socialinę aprėptį ir integraciją siekiant jų tvarios integracijos į darbo rinką ir kovoti su visų formų diskriminacija darbo rinkoje, ypač remiant:

   i) būdus integruoti socialiai remtinus asmenis ir grąžinti juos į darbo rinką;

   ii) skirtybių darbe ir nediskriminavimo pripažinimą;

d) skatinti partnerystes, paktus ir iniciatyvas kuriant susijusių suinteresuotųjų šalių, pvz., socialinių partnerių ir nevyriausybinių organizacijų, tinklus nacionaliniu, regionų, vietos lygmeniu, kad būtų telkiamos pastangos reformoms užimtumo ir darbo rinkos aprėpties srityje;

e) plėtoti ir didinti investicijas į žmogiškąjį kapitalą, ypač remiant:

   i) švietimo ir mokymo sistemų reformų rengimą, diegimą ir įgyvendinimą, kad būtų didinamas darbingumas ir darbo rinkos svarba;

   ii) didesnį įsitraukimą į švietimą ir mokymąsi visą gyvenimą;

▼B

iii) žmogiškojo potencialo mokslinių tyrimų ir naujovių srityje didinimą;

iv) tinklų tarp aukštojo mokslo įstaigų, mokslinių tyrimų ir technologijų centrų ir įmonių kūrimo veiklą;

f) stiprinti nacionalinių, regionų ir vietos viešojo administravimo bei viešųjų įstaigų ir, jei būtina, socialinių partnerių bei nevyriausybinių organizacijų institucinius gebėjimus ir efektyvumą, kad būtų įgyvendintos reformos užimtumo, švietimo, mokymo bei socialinėje srityse.

3. Pagalbą gaunančios šalies iniciatyva techninė pagalba gali būti teikiama pagal šį komponentą siekiant, rengiantis būsimam Europos struktūrinių fondų valdymui, remti programos parengiamosios, valdymo, stebėsenos, administracinės pagalbos, informavimo, vertinimo ir kontrolės veiklą.

4. Pagalba teikiama tokiai politikai ir veiklai, kuri gali paskatinti politikos pokyčius ir stiprinti gerą valdymą ir partnerystę.

152 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Toliau nurodytos išlaidos gali atitikti reikalavimus, kai įgyvendinami į 151 straipsnio taikymo sritį patenkantys veiksmai:

a) amortizacijos atskaitymai esant visoms toliau nurodytoms sąlygoms:

i) nacionalinės arba Bendrijos dotacijos nebuvo naudojamos susijusiai investicijai įsigyti;

ii) amortizacijos atskaitymai yra skaičiuojami pagal atitinkamas taikomas nacionalines apskaitos taisykles;

iii) išlaidos yra susijusios tiktai su atitinkamo veiksmo bendro finansavimo laikotarpiu;

b) dotacijų atveju – tiesioginės išlaidos, deklaruotos pagal vienodą normą, kuri sudaro iki 20 % veiksmo tiesioginių išlaidų, jei jos padarytos pagal nacionalines taisykles, tarp jų apskaitos taisykles;

c) baldų, įrangos įsigijimas, esamos infrastruktūros pritaikymas ir modernizavimas, jei:

i) atitinkama susijusių veiksmų suma neviršija 15 % finansavimo pagal IPA reglamentą ribos kiekvienai šio komponento programos (-ų) prioritetinei krypčiai;

ii) investicijos yra būtinos geram programos (-ų) įgyvendinimui pagal šį komponentą ir padeda didinti pagalbos poveikį;

iii) veiklos struktūros atsakomybe atliktas vertinimas parodė, kad įsigijimas yra tinkamesnis sprendimas nei kiti sprendimai, kad būtų pasiektas geriausias ekonominės naudos rezultatas.

2. Nukrypstant nuo 34 straipsnio 3 dalies, šios išlaidos taip pat gali atitikti reikalavimus:

a) mokesčiai, tarp jų pridėtinės vertės mokesčiai, jei jie jokiu būdu nesugrąžinami ir nustatoma, kad juos sumokėjo galutinis pagalbos gavėjas;

▼B

b) veiklos išlaidos, tarp jų nuomos mokesčio išlaidos, susijusios tiktai su veiksmo bendro finansavimo laikotarpiu;

c) nuoma arba išperkamoji nuoma, jei ji susijusi tiktai su veiksmo bendro finansavimo laikotarpiu, ir yra tinkamesnis sprendimas nei kiti sprendimai, kad būtų pasiektas geriausias ekonominės naudos rezultatas;

▼M1

d) išlaidos, susijusios su banko garantija ar lygiaverte garantija, kurią turi pateikti dotacijos gavėjas.

▼B

153 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Šio komponento reikalavimus atitinkančios išlaidos, kaip apibrėžta 38 straipsnio 1 dalyje, apskaičiuojamos arba pagal viešąsias išlaidas, arba pagal visas išlaidas, pasirenkant atsižvelgus į atitinkamos programos visumą.

2. Bendrijos įnašas neviršija 85 % reikalavimus atitinkančių išlaidų viršutinės ribos prioritetinės krypties lygmeniu.

3. Jokio veiksmo bendro finansavimo norma neviršija atitinkamos prioritetinės krypties bendro finansavimo normos.

II SKYRIUS

Programavimas

154 straipsnis

Strateginė darnos programa

1. Pagalbą gaunančios šalys, remdamosi daugiamečiu preliminariu planavimo dokumentu, parengia strateginę darnos programą, kuri svarstoma su Komisija. Strateginė darnos programa – tai informacinis dokumentas, skirtas regionų vystymosi komponento ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponento programavimui.

2. Strateginę darnos programą sudaro:

a) trumpa analizė, pabrėžianti reikalavimus atitinkančių sektorių ir teminių prioritetų pranašumus, trūkumus, galimybes ir grėsmes regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentuose, kuriuose pagalbą gaunanti šalis ketina sutelkti savo pagalbą;

b) pagal regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentus siekiamų tikslų apibūdinimas remiantis atitinkamais nacionaliniais ir Bendrijos prioritetais, kaip nustatyta pirmajame daugiamečiame preliminariame planavimo dokumente;

c) programų sąrašas su trumpu pagrindinių prioritetinių krypčių aprašymu pagal kiekvieną programą;

d) preliminarus finansinių asignavimų paskirstymas tarp pagrindinių programų trejiems metams pagal daugiametę preliminarią finansinę programą ir daugiametį preliminarų planavimo dokumentą bei preliminarus ateinančių metų kiekvieno komponento pagrindinių programų biudžeto balansas.

▼B

3. Be to, strateginėje darnos programoje, jei būtina, pateikiamos nuostatos dėl:

a) koordinavimo su kitomis nacionalinėmis programomis, kurias remia tarptautinės finansų institucijos, arba su kita atitinkama išorės pagalba;

b) koordinavimo su kitais IPA komponentais, ypač kaimo plėtros komponentu.

4. Strateginė darnos programa yra būtina programoms pagal regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentus patvirtinti. Ji pateikiama Komisijai iki pirmosios programos pagal šiuos komponentus pateikimo patvirtinti arba vėliausiai kartu su tokia programa.

5. Strateginę darnos programą rengia strategijos koordinatorius, už ją visiškai atsakingas yra nacionalinis IPA koordinatorius.

155 straipsnis

Veiklos programos

1. Pagalba įgyvendinama pagal daugiametes veiklos programas. Šias veiklos programas rengia veiklos struktūros. Remiantis 8 straipsnio 1 dalimi, programos rengiamos glaudžiai konsultuojantis su Komisija bei atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis ir patvirtinamos Komisijos sprendimu.

2. Veiklos programas sudaro:

a) vidutinės trukmės laikotarpio poreikių ir tikslų įvertinimas, pabrėžiant atitinkamų sektorių, temų ir regionų pranašumų, trūkumų, galimybių ir grėsmių apibūdinimas;

b) konsultacijų su atitinkamais socialiniais ir ekonominiais partneriais ir, jei būtina, su pilietinės visuomenės atstovais apžvalga;

c) atrinktų strateginių prioritetų apibūdinimas atsižvelgiant į strateginę darnos programą ir sektorių, teminius ir (arba) geografinius pagalbos telkimo mechanizmus, taip pat į 57 straipsnio 4 dalyje ir 166 straipsnyje nurodyto *ex ante* vertinimo rezultatus;

d) informacija apie prioritetinę kryptį, susijusias priemones ir konkrečius jų tikslus. Tokie tikslai kiekybiškai apibrėžiami prireikus naudojant tam tikrus rezultatų rodiklius. Pagal šiuos rodiklius galima nustatyti atrinktų priemonių įgyvendinimo pažangą, taip pat nustatytų prioritetinės krypties tikslų ir priemonių veiksmingumą;

e) jei tam tikras priemones numatyta įgyvendinti pagal pagalbos įmonėms schemas, nustatoma su tokiu įgyvendinimu susijusi tvarka;

f) techninės pagalbos veiksmų, kurie įgyvendinami pagal konkrečią prioritetinę kryptį, apibūdinimas. Bendrijos parama šiai prioritetinei krypčiai gali sudaryti iki 6 % veiklos programai skirto Bendrijos įnašo viršutinės ribos. Išimtiniais ir tinkamai pagrįstais atvejais, programos taikymo srities požiūriu tokia viršutinė riba gali siekti 10 %;

g) numatytų kiekvienos priemonės galutinių pagalbos gavėjų, numatytos atrankos tvarkos ir galimų konkrečių atrankos kriterijų apibūdinimas;

▼B

h) finansavimo lentelė, kurioje kiekvieniems metams, kuriems taikomos taikytinos daugiametės preliminarios finansinės programos, nurodoma kiekvienos prioritetinės krypties ir preliminariai – kiekvienos susijusios priemonės:

i) visa Bendrijos įnašo suma;

ii) nacionalinis įnašas, jeigu įmanoma, nurodant kitus išorės įnašus. Jei Bendrijos įnašas žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentui yra apskaičiuojamas pagal visas išlaidas, lentelėje nacionalinis įnašas suskirstomas į viešąjį ir privatųjį komponentus;

iii) apskaičiuota Bendrijos įnašo norma;

i) pasiūlyti vertinimo bei stebėsenos rodikliai ir tvarka, įskaitant kontrolinio vertinimo veiklą ir terminą;

j) regionų vystymosi komponento preliminarų pagrindinių projektų sąrašą, kurį papildo techniniai ir finansiniai duomenys, įskaitant numatomus finansavimo šaltinius bei preliminarūs jų įgyvendinimo tvarkaraščiai;

k) veiklos programos atitinkamų valdymo bei kontrolės struktūrų ir institucijų apibūdinimas remiantis 21–26, 28, 29 ir 31 straipsniais.

156 straipsnis

Veiklos programų keitimas

1. Pagalbą gaunančios šalies arba Komisijos iniciatyva veiklos programos gali būti persvarstytos ir prireikus gali būti keičiama likusi programos dalis. Toks keitimas gali būti atliekamas visų pirma šiais atvejais:

a) esant dideliems socialiniams ir ekonominiams pokyčiams;

b) norint labiau arba skirtingai atsižvelgti į pagrindinius Bendrijos arba nacionalinių prioritetų pokyčius;

▼M1

c) po daugiamečio preliminaraus planavimo dokumento pakeitimo;

▼B

d) atsižvelgiant į 166 straipsnio 2 dalyje nurodytus vertinimus;

e) esant įgyvendinimo problemoms.

2. Esant prašymui keisti bet kurią veiklos programą, Komisija sprendimą priima kaip galima greičiau po to, kai strategijos koordinatorius, veiksmus derindamas su nacionaliniu IPA koordinatoriumi, oficialiai ją pateikia.

3. Jei dėl veiklos programos keitimo, kaip nurodyta 1 dalyje, išplečiama pagal šią programą reikalavimus atitinkanti taikymo sritis, visos su ja susijusios papildomos išlaidos gali atitikti reikalavimus po Komisijos sprendimo priėmimo dienos.

▼B

157 straipsnis

Pagrindiniai projektai pagal regionų vystymosi komponentą

1. Pagal veiklos programą teikiama pagalba regionų vystymosi komponentui gali finansuoti pagrindinius projektus.

2. Pagrindinis projektas apima įvairius viešuosius darbus, veiklą arba paslaugas, yra iš esmės skirtas apibrėžtai ir nedalomai tikslaus ekonominio arba techninio pobūdžio užduočiai įgyvendinti, turi tiksliai apibrėžtus tikslus ir visos jo išlaidos viršija 10 mln. EUR.

3. Pagrindiniai projektai pateikiami Komisijai, kad juos patvirtintų atitinkama veiklos struktūra. Projektą patvirtinantis sprendimas apibūdina fizinį objektą ir reikalavimus atitinkančias išlaidas, kurioms taikoma prioritetinės krypties bendro finansavimo norma. Po to su pagalbą gaunančia šalimi sudaromas dvišalis susitarimas, kuriame nurodomi tokie elementai.

4. Pateikdama pagrindinį projektą Komisijai, veiklos struktūra nurodo šią informaciją:

a) informaciją apie įstaigą, kuri bus atsakinga už projekto įgyvendinimą;

b) informaciją apie investicijų pobūdį bei jų finansinės apimties ir vietos apibūdinimą;

c) galimybių studijų rezultatus;

d) projekto įgyvendinimo grafiką iki susijusios veiklos programos baigimo;

e) veiksmo bendro socialinio ir ekonominio balanso vertinimą, pagrįstą išlaidų ir gautos naudos analize, rizikos vertinimą ir laukiamo poveikio atitinkamam sektoriui bei socialinei ir ekonominei pagalbą gaunančios šalies padėčiai ir, kai veiksmas apima veiklos perkėlimą iš valstybės narės regiono – socialinį ir ekonominį poveikį tam regionui;

f) poveikio aplinkai analizę;

g) finansavimo planą, kuriame nurodomi visi laukiami finansiniai įnašai bei planuojamas įnašas pagal IPA reglamentą, taip pat kitas Bendrijos ir kitas išorės finansavimas. Finansavimo planu pagrindžiamas reikalingas IPA dotacijos įnašas atliekant finansinio perspektyvumo analizę.

III SKYRIUS

Įgyvendinimas

1 skirsnis

Bendrosios taisyklės

158 straipsnis

Veiksmų atranka

1. Visi veiksmai, kurie nėra pagrindiniai projektai ir kuriuos įgyvendina galutiniai pagalbos gavėjai, išskyrus nacionalines viešąsias įstaigas, atrenkami pasiūlymų konkurso būdu. Atrankos kriterijus parengia veiklos struktūra, jie skelbiami kartu su pasiūlymų konkursu.

▼B

2. Veiklos struktūra kiekvienam pasiūlymų konkursui įsteigia atrankos komitetą, kuris analizuoja bei atrenka pasiūlymus ir rekomenduoja veiklos struktūrai patvirtinti rezultatus.

Veiklos struktūra nusprendžia, ar patvirtinti atrankos procedūros rezultatus, ir pagrindžia savo sprendimą.

Atrankos komiteto sudėtis ir jo veikimo tvarka apibrėžiami atitinkamame finansavimo susitarime.

159 straipsnis

Finansų inžinerijos priemonės

1. Pagal veiklos programą teikiamu Bendrijos įnašu galima finansuoti išlaidas, susijusias su veiksmu, apimančiu įnašus įmonių finansų inžinerijos priemonėms, pvz., rizikos kapitalo fondams, garantijų fondams ir paskolų fondams. Pirmenybė teikiama mažoms ir vidutinėms įmonėms.

2. Išsamios įgyvendinimo taisyklės nustatomos finansavimo susitarime po to, kai patvirtinama veiklos programa, nurodanti finansų inžinerijos priemonėms skirtą Bendrijos įnašą.

2 skirsnis

Finansų valdymas

160 straipsnis

Mokėjimai

1. Nepaisant 40 straipsnio 5 dalies, bendra visų išankstinio finansavimo ir tarpinių mokėjimų suma neviršija 90 % Bendrijos įnašo, kaip nurodyta veiklos programų finansavimo lentelėje.

2. Komisija ir 21 straipsnyje nurodytos institucijos ir įstaigos elektroninėmis priemonėmis keičiasi visa su finansinėmis operacijomis susijusia informacija, kaip nustatyta finansavimo susitarime.

▼M2

3. Be 42 straipsnio nuostatų, mokėjimai išankstiniam finansavimui sudaro 30 % Europos Sąjungos įnašo paskutinius trejus atitinkamos programos metus ir jis atliekamas, kai tik įvykdomi 42 straipsnio 1 dalyje nustatyti reikalavimai. Prireikus, jeigu būtina esant biudžetiniam įsipareigojimui, išankstinio finansavimo suma gali būti mokama dviem dalimis.

_____

▼B

161 straipsnis

Mokėjimo paraiškų tinkamumas

1. Jei teikiama mokėjimo paraiška tarpiniam mokėjimui atlikti, be 43 straipsnio 1 dalyje nustatytų nuostatų, pagal regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentus taikomos šios dalies nuostatos.

▼B

Mokėjimo paraiška negali būti priimta, jei mokėjimai buvo sustabdyti laikantis 163 straipsnio. Mokėjimo paraiška patvirtina, kad visi 43 straipsnio 1 dalyje ir šioje dalyje nustatyti reikalavimai yra įvykdyti.

43 straipsnio 1 dalyje nurodyta patvirtinta išlaidų ataskaita parengiama pagal prioritetinę kryptį ir priemones. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas patvirtina, kad išlaidų ataskaita yra tiksli, parengta naudojantis patikimomis apskaitos sistemomis ir yra pagrįsta patikrinamais dokumentais. Nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas siunčia šį dokumentą Komisijai kartu su:

a) išlaidų pažyma, patvirtinančia, kad deklaruotos išlaidos atitinka taikomas Bendrijos ir nacionalines taisykles ir buvo padarytos įgyvendinant finansavimui pagal programai taikomus kriterijus atrinktus veiksmus bei laikantis atitinkamų Bendrijos ir nacionalinių taisyklių;

b) elektroniniu veiksmų sąrašu pagal priemonę ir susijusiomis išlaidomis, įskaitant įnašą pagal IPA reglamentą, nacionalinius viešuosius ir, jei taikoma, privačiuosius įnašus;

c) duomenis apie sumas, kurios turi būti grąžintos po viso Bendrijos įnašo veiksmui arba dalies jo panaikinimo;

d) Bendrijos lėšų suma konkretaus komponento sąskaitoje eurais paskutinio šioje ataskaitoje nurodyto debeto dieną ir gautos palūkanos.

2. Jei teikiama mokėjimo paraiška galutiniam likučiui apmokėti, be 45 straipsnio 1 dalyje nustatytų nuostatų, pagal regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentus taikomos šios dalies nuostatos.

Kad mokėjimo paraiška būtų tinkama, Bendrijos įnašas pagal prioritetinę kryptį yra suderinamas su veiklos programos finansavimo lentele.

45 straipsnio 1 dalyje nurodytą patvirtintą išlaidų ataskaitą parengia nacionalinis leidimus duodantis pareigūnas, kuris siunčia ją Komisijai laikydamasis šio straipsnio 1 dalies reikalavimų.

Komisija praneša pagalbą gaunančiai šaliai savo išvadas apie 45 straipsnio 1 dalies c punkte nurodytos audito institucijos nuomonės turinį. Ši nuomonė laikoma patvirtinta, jei Komisija per penkis mėnesius po nuomonės gavimo nepateikia savo pastabų.

162 straipsnis

Mokėjimų terminai

1. Nacionalinis fondas užtikrina, kad kiekvienos veiklos programos paraiškos tarpiniams mokėjimams būtų siunčiamos Komisijai triskart per metus. Kad atitinkamais metais Komisija įvykdytų mokėjimą, paraiška pateikiama iki tų metų spalio 31 d.

2. Priklausomai nuo turimų lėšų, Komisija tarpinį mokėjimą įvykdo ne vėliau kaip per du mėnesius nuo tos dienos, kai Komisijoje užregistruojama mokėjimo paraiška tarpiniam mokėjimui, atitinkanti 43 straipsnio 1 dalyje ir 161 straipsnio 1 dalyje nustatytus reikalavimus.

▼B

3. Jei yra lėšų, Komisija galutinį likutį apmoka, kai tiktai įvykdomi šie reikalavimai:

a) Komisija, laikydamasi 169 straipsnio 4 ir 5 dalių nuostatų, patvirtina sektoriaus galutinę įgyvendinimo ataskaitą;

b) Komisija pavirtina nuomonę, kurią pateikia 45 straipsnio 1 dalies c punkte nurodyta audito institucija, ir susijusią veiklos ataskaitą, numatytą 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmojoje įtraukoje.

4. Pagal Reglamentą (EB, Euratomas) Nr. 1605/2002 leidimus duodantis pareigūnas Komisijos pavedimu mokėjimo terminą gali nutraukti ne daugiau kaip šešiems mėnesiams, jei:

a) nacionalinės arba Bendrijos audito įstaigos ataskaitoje yra duomenų, rodančių didelį valdymo ir kontrolės sistemų veikimo trūkumą; arba

b) leidimus duodantis pareigūnas, gavęs informaciją, įspėjančią, kad patvirtintoje išlaidų ataskaitoje nurodytos išlaidos susijusios su dideliu pažeidimu, kuris nebuvo ištaisytas, Komisijos pavedimu turi atlikti papildomus patikrinimus, arba

c) dėl išlaidų ataskaitoje nurodytos informacijos yra būtini paaiškinimai.

Nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui nedelsiant pranešamos mokėjimo termino nutraukimo priežastys. Mokėjimo termino nutraukimas baigiamas, kai tiktai pagalbą gaunanti šalis imasi reikalingų priemonių.

163 straipsnis

Mokėjimų sustabdymas

46 straipsnyje nustatytos nuostatos taikomos visiems tarpiniams mokėjimams arba jų daliai prioritetinių krypčių arba programų lygmeniu.

164 straipsnis

Programos baigimas

1. Veiklos programa baigiama remiantis 47 straipsnio 1 dalies nuostatomis, galutinio likučio apmokėjimą Komisija nustato remdamasi 45 straipsnio 1 dalyje ir 161 straipsnio 2 dalyje nurodytais dokumentais.

Komisija praneša pagalbą gaunančiai šaliai veiklos programos baigimo datą.

2. Nepaisant Komisijos arba Europos Audito Rūmų atliktų auditų rezultatų, Komisijos apmokėtas veiklos programos galutinis likutis gali būti pakeistas per devynis mėnesius nuo tos dienos, kurią jis buvo sumokėtas, arba, jei yra neigiamas balansas, kurį pagalbą gaunanti šalis turi apmokėti per devynis mėnesius – nuo tos dienos, kurią išduodamas vykdomasis raštas sumoms išieškoti. Toks likučio pakeitimas neturi įtakos veiklos programos baigimo datai, kaip nustatyta 1 dalyje.

165 straipsnis

Bendrijos įnašo pakartotinis panaudojimas

Pagalbą gaunanti šalis Komisijai praneša apie savo pasiūlymą, remiantis 54 straipsniu, pakartotinai panaudoti panaikintas lėšas ir prireikus iš dalies keisti pagalbos finansavimo planą laikantis 156 straipsnio nuostatų.

▼B

3 skirsnis

Vertinimas ir stebėsena

166 straipsnis

Vertinimas

1. Pagalbą gaunančios šalys atskirai atlieka kiekvienos veiklos programos *ex ante* vertinimą. Tačiau tinkamai pagrįstais atvejais ir pritarus Komisijai, pagalbą gaunančios šalys gali atlikti bendrą *ex ante* vertinimą, apimantį daugiau nei vieną veiklos programą.

Už *ex ante* vertinimų atlikimą atsakinga veiklos struktūra.

Ex ante vertinimai yra skirti biudžeto lėšoms pagal veiklos programas kuo geriau paskirstyti ir programavimo kokybei gerinti. Juose nurodomi ir vertinami skirtumai, trūkumai ir plėtros galimybės, siektini tikslai, laukiami rezultatai, kiekybiškai apibrėžti tikslai ir prireikus – pasiūlytos strategijos ir įgyvendinimo, stebėsenos, vertinimo bei finansų valdymo procedūrų kokybės suderinimas.

Ex ante vertinimas pridedamas prie veiklos programos (-ų), su kuria (-iomis) jis yra susijęs.

2. Programavimo laikotarpiu pagalbą gaunančios šalys atlieka vertinimus, susijusius su veiklos programų stebėsena, ypač jei vykdant tokią stebėseną nustatomas didelis pradžioje nustatytų tikslų neatitikimas arba jei pateikiamai pasiūlymai keisti veiklos programas, kaip numatyta 156 straipsnyje. Rezultatai siunčiami veiklos programos sektoriaus stebėsenos komitetui ir Komisijai.

3. Vertinimus atlieka vidaus ar išorės ekspertai arba įstaigos, kurie veikia nepriklausomai nuo 21 straipsnyje nurodytų institucijų. Rezultatai skelbiami pagal taikomas dokumentų teikimo taisykles.

167 straipsnis

Sektoriaus stebėsenos komitetas

1. Remdamasi 59 straipsniu, veiklos struktūra įsteigia kiekvienos programos sektoriaus stebėsenos komitetą. Tam pačiam komponentui gali būti įsteigtas bendras kelių programų sektoriaus stebėsenos komitetas. Jis renkasi bent dukart per metus pagalbą gaunančios šalies arba Komisijos iniciatyva.

2. Visi bendri sektorių stebėsenos komitetai parengia savo darbo tvarkos taisykles, laikydamiesi Komisijos nustatytų bendro sektoriaus stebėsenos komiteto įgaliojimų ir atitinkamos pagalbą gaunančios šalies institucinės, teisinės ir finansinės sistemos. Kad galėtų vykdytų savo funkcijas pagal šį reglamentą, komitetas tokias taisykles patvirtina, kai joms pritaria veiklos struktūra ir IPA stebėsenos komitetas.

3. Sektoriaus stebėsenos komitetui kartu pirmininkauja veiklos struktūros vadovas ir Komisija. Jo sudėtį nustato veiklos struktūra, kuriai pritaria Komisija.

▼B

Sektoriaus stebėsenos komitetą sudaro Komisija, nacionalinis IPA koordinatorius, strategijos koordinatorius regionų vystymosi ir žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentams ir programos veiklos struktūra. Prireikus į komitetą gali būti įtraukti pilietinės visuomenės ir socialinių bei ekonominių partnerių atstovai. Europos investicijų banko atstovas gali dalyvauti kaip tokių veiklos programų, kurioms Europos investicijų bankas skiria įnašus, patariamoji institucija.

4. Sektoriaus stebėsenos komitetas:

a) per šešis mėnesius po programos finansavimo susitarimo įsigaliojimo apsvarsto ir patvirtina veiksmų atrankos bendruosius kriterijus, prireikus – remdamasis 155 straipsnio 2 dalies g punkto nuostatomis, ir patvirtina bet kokį tokių kriterijų pakeitimą pagal programavimo poreikius;

b) remdamasis veiklos struktūros pateiktais dokumentais, kiekviename posėdyje apžvelgia pažangą, padarytą siekiant konkrečių veiklos programos tikslų;

▼M1

c) kiekviename posėdyje analizuoja įgyvendinimo rezultatus, visų pirma kiekvienai prioritetinei krypčiai nustatytų tikslų ir priemonių įgyvendinimą, ir 57 straipsnyje nurodytus tarpinius vertinimus; šią stebėseną jis vykdo pagal 155 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytus rodiklius;

▼B

d) analizuoja 169 straipsnyje nurodytas sektoriaus metines ir galutines įgyvendinimo ataskaitas;

e) jam pranešama apie 29 straipsnio 2 dalies b punkto pirmojoje įtraukoje nurodytą metinę veiklos ataskaitą arba tą ataskaitos dalį, kuri susijusi su atitinkama veiklos programa, taip pat apie visas atitinkamas pastabas, kurias Komisija gali pateikti po tokios ataskaitos arba ataskaitos dalies analizės;

f) analizuoja bet kokį pasiūlymą iš dalies keisti programos finansavimo susitarimą.

5. Sektoriaus stebėsenos komitetas taip pat gali siūlyti veiklos struktūrai bet kokį programos pakeitimą arba analizę, kurie gali padėti pasiekti 155 straipsnio 2 dalies a punkte nurodytus tikslus arba pagerinti jos valdymą, įskaitant jos finansų valdymą.

168 straipsnis

Stebėsenos priemonės

Komisija ir pagalbą gaunančios šalys elektroniniu būdu keičiasi duomenimis, kad būtų galima vykdyti stebėseną, kaip numatyta finansavimo susitarimuose.

169 straipsnis

Sektorių metinės ir galutinės įgyvendinimo ataskaitos

1. Iki kiekvienų metų birželio 30 d., o pirmą kartą – iki 2008 m. birželio 30 d. veiklos struktūra pateikia Komisijai ir nacionaliniam IPA koordinatoriui sektoriaus metinę ataskaitą.

▼B

Sektoriaus galutinė ataskaita Komisijai ir nacionaliniam IPA koordinatoriui pateikiama ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo termino, iki kurio išlaidos atitinka reikalavimus. Sektoriaus galutinė ataskaita apima visą įgyvendinimo laikotarpį, į ją įtraukiama paskutinė sektoriaus metinė ataskaita.

Sektoriaus ataskaitos rengiamos pagal atitinkamas programas.

2. Sektoriaus ataskaitas iki jų perdavimo Komisijai ir nacionaliniam IPA koordinatoriui analizuoja sektoriaus stebėsenos komitetas.

3. Sektoriaus ataskaitose pateikiama ši informacija:

a) kiekybinė ir kokybinė pažanga, padaryta įgyvendinant veiklos programą, prioritetines kryptis, priemones ir, jei būtina, veiksmus arba veiksmų grupę pagal jų konkrečius patikrinamus tikslus, kurie yra kiekybiškai apibrėžti, kai įmanoma, naudojant 155 straipsnio 2 dalies d punkte nurodytus rodiklius. Statistiniai duomenys apie žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentą prireikus suskirstomi pagal asmenų lytį;

b) veiklos programos finansinis įgyvendinimas pagal kiekvieną prioritetinę kryptį ir priemonę:

   i) visos galutinių pagalbos gavėjų apmokėtos išlaidos, nurodytos mokėjimo paraiškose, kurias nacionalinis fondas išsiunčia Komisijai;

   ii) visos išlaidos, kurias nacionalinis fondas faktiškai įsipareigojo apmokėti ir apmokėjo iš atitinkamo viešojo arba viešojo ir privačiojo įnašo; prie jų pridedami elektroniniai veiksmų sąrašai, kad veiksmus būtų galima atsekti nuo pagalbą gaunančios šalies biudžetinio įsipareigojimo iki galutinių mokėjimų;

   iii) visi iš Komisijos gauti mokėjimai.

   Prireikus finansinis įgyvendinimas gali būti apibūdinamas pagal pagrindines intervencijos sritis, nurodytas 5 straipsnio 3 dalies f punkte, ir pagal regionus, kuriuose telkiama pagalba;

c) informavimo tikslu – preliminarus asignavimo pagal IPA reglamentą regionų vystymosi komponentui paskirstymas pagal kategorijas remiantis išsamiu finansavimo susitarime pateiktu sąrašu;

d) veiksmai, kurių imasi veiklos struktūra arba sektoriaus stebėsenos komitetas, kad užtikrintų įgyvendinimo kokybę ir efektyvumą, visų pirma:

   i) stebėsenos ir vertinimo priemonės, įskaitant duomenų rinkimo priemones;

   ii) visų didelių sunkumų, kilusių įgyvendinant veiklos programą, ir visų paskesnių priemonių, kurių imtasi, santrauka;

   iii) techninės pagalbos panaudojimas;

▼B

e) veikla, skirta informacijai apie tarpvalstybinę programą teikti ir jai viešinti remiantis 62 straipsniu;

f) prireikus – regionų vystymosi komponento pagrindinių projektų pažanga ir finansavimas;

g) prireikus – pagal žmogiškųjų išteklių vystymosi komponentą:

i) lyčių aspekto integravimo ir bet kurių kitų lyčių aspekto veiksmų;

ii) veiklos, skirtos migrantų integracijai į darbo rinką didinti ir jų socialinei integracijai taip didinti;

iii) veiksmų, skirtų integracijai į darbo rinką didinti ir mažumų socialinei aprėpčiai taip gerinti;

iv) veiksmų, skirtų kitų socialiai remtinų asmenų grupių, tarp jų neįgaliųjų, integracijai į darbo rinką ir socialinei aprėpčiai didinti, įgyvendinimo santrauka.

Šios dalies d ir g punktuose nurodytos informacijos nebūtina pateikti, jei po pirmesnės ataskaitos nebuvo didelių pakeitimų.

4. Sektorių ataskaitos laikomos priimtinomis, jei jose yra visa 3 dalyje nurodyta reikiama informacija. Komisija per dešimt darbo dienų po sektoriaus metinės ataskaitos gavimo nacionaliniam IPA koordinatoriui ir veiklos struktūrai praneša, ar ji yra tinkama.

5. Per du mėnesius nuo tinkamos sektoriaus metinės ataskaitos gavimo dienos nacionaliniam IPA koordinatoriui ir veiklos struktūrai taip pat pranešama Komisijos nuomonė apie šios ataskaitos turinį. Ši informacija sektoriaus galutinei veiklos programos ataskaitai pateikiama ne vėliau kaip per penkis mėnesius nuo tinkamos ataskaitos gavimo dienos.

IV ANTRAŠTINĖ DALIS

KAIMO PLĖTROS KOMPONENTAS

1 SKYRIUS

Pagalbos objektas ir atitikimas reikalavimams

1 skirsnis

Pagalbos objektas

170 straipsnis

Papildomi kaimo plėtros komponentai

Šioje antraštinėje dalyje, be 2 straipsnyje pateiktų apibrėžčių, taikomos šios apibrėžtys:

1) Bendrijos standartai – tai Bendrijos nustatyti standartai aplinkosaugos, visuomenės sveikatos, gyvūnų ir augalų sveikatos, gyvūnų gerovės ir darbo saugos srityse;

▼B

2) kalnuotos vietovės – tai Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 ([1]) 50 straipsnio 2 dalies pirmojoje pastraipoje nurodytos vietovės;

3) jaunasis ūkininkas – tai ūkininkas, kuriam sprendimo suteikti paramą priėmimo metu dar nėra sukakę 40 metų ir kuris turi atitinkamus profesinius įgūdžius bei kompetenciją.

171 straipsnis

Pagalbos sritys ir formos

1. Pagalba pagal šį komponentą padeda pasiekti šiuos tikslus:

a) rinkos efektyvumo didinimas ir Bendrijos standartų įgyvendinimas;

b) parengiamieji veiksmai agrarinės aplinkosaugos priemonėms ir vietos kaimo plėtros strategijoms įgyvendinti;

c) kaimo ekonomikos plėtra.

2. 1 dalies a punkte nustatytam tikslui (toliau – 1 prioritetinė kryptis) taikoma pagalba teikiama naudojant šias priemones:

a) investicijos į žemės ūkio valdas, kad šios būtų pertvarkomos ir atitiktų Bendrijos standartus;

b) parama gamintojų grupėms kurti;

c) investicijos į žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimą bei rinkodarą siekiant pertvarkyti tokią veiklą ir suderinti su Bendrijos standartais.

3. 1 dalies b punkte nustatytam tikslui (toliau – 2 prioritetinė kryptis) taikoma pagalba teikiama naudojant šias priemones:

a) veiksmai, skirti aplinkos ir kaimo vietovių padėčiai pagerinti;

b) vietos kaimo plėtros strategijų rengimas ir įgyvendinimas.

4. 1 dalies c punkte nustatytam tikslui (toliau – 3 prioritetinė kryptis) taikoma pagalba teikiama naudojant šias priemones:

a) kaimo infrastruktūros gerinimas ir plėtra;

b) kaimo ekonominės veiklos įvairinimas ir plėtra;

c) mokymo gerinimas.

2 skirsnis

Atitikimo ir bendrieji pagalbos intensyvumo reikalavimai

172 straipsnis

Išlaidų atitikimas reikalavimams

1. Be 34 straipsnio 2 dalyje minėtų išlaidų, 3 dalies c punkte nurodytos išlaidos laikomos šio komponento reikalavimus atitinkančiomis.

([1]) OL L 277, 2005 10 21, p. 1.

▼B

Techninės pagalbos priemonės, atitinkančios reikalavimus pagal 34 straipsnio 2 dalį, yra 182 straipsnyje nurodytos išlaidos.

2. Be 34 straipsnio 3 dalies nuostatų, toliau nurodytos išlaidos yra šio komponento reikalavimų neatitinkančios išlaidos:

a) žemės ūkio produktų nuosavybės teisių, gyvūnų, metinių augalų įsigijimas ir jų sodinimas;

b) visos eksploatacijos išlaidos, amortizacijos atskaitymai ir nuomos išlaidos;

c) bet kurios viešosios administracijos padarytos išlaidos, susijusios su pagalbos valdymu ir įgyvendinimu.

3. Nepaisant 34 straipsnio 3 dalies nuostatų, investicijų atveju:

a) reikalavimus atitinkančios išlaidos yra tik nekilnojamojo turto statyba arba gerinimas;

b) naujų mašinų ir įrangos, įskaitant kompiuterių programinę įrangą, įsigijimas arba išperkamoji nuoma–įsigijimas, kai tokio turto vertė neviršija jo rinkos vertės, laikomi reikalavimus atitinkančiomis išlaidomis; kitos su išperkamosios nuomos sutartimi susijusios išlaidos, pvz., nuomotojo pelno marža, palūkanų refinansavimo išlaidos, pridėtinės išlaidos ir draudimo mokesčiai, negali būti reikalavimus atitinkančios išlaidos;

c) bendrosios išlaidos, susijusios su a ir b punktuose nurodytomis išlaidomis, pvz., architektų, inžinierių ir kitokių specialistų konsultacijų mokesčiai, galimybių studijos, patento teisių ir licencijų įsigijimas, kai jų vertė neviršija 12 % a ir b punktuose nurodytų išlaidų viršutinės ribos, yra reikalavimus atitinkančios išlaidos.

Išsamios šios dalies įgyvendinimo nuostatos yra apibrėžiamos 7 straipsnyje apibūdintuose sektorių susitarimuose arba 8 straipsnyje apibūdintuose finansavimo susitarimuose.

4. Investiciniai projektai atitinka Bendrijos finansavimo reikalavimus, jei juose per penkerius metus po galutinio veiklos struktūros įvykdyto mokėjimo nėra esminių pakeitimų.

173 straipsnis

Pagalbos intensyvumas ir Bendrijos įnašo norma

1. Šio komponento reikalavimus atitinkančios išlaidos, kaip nurodyta 38 straipsnio 1 dalyje, apskaičiuojamos pagal viešąsias išlaidas, kaip nurodyta 2 straipsnyje.

2. Viešosios išlaidos iš esmės neviršija 50 % investicijų visų reikalavimus atitinkančių išlaidų viršutinės ribos. Tačiau ši viršutinė riba padidinama iki:

a) 55 % investicijoms į žemės ūkio valdas, kurias vykdo jaunieji ūkininkai;

b) 60 % investicijoms į žemės ūkio valdas kalnuotose vietovėse;

c) 65 % investicijoms į žemės ūkio valdas kalnuotose vietovėse, kurias vykdo jaunieji ūkininkai;

d) 75 % investicijoms, nurodytoms 4 dalies d punkte, ir investicijoms į žemės ūkio valdas, siekiant įgyvendinti Tarybos direktyvą 91/676/EEB ([1]), jei yra nacionalinė jos įgyvendinimo strategija;

e) 100 % investicijoms į infrastruktūrą, kuri nėra skirta didelėms grynosioms pajamoms skurti;

f) 100 % priemonėms, nurodytoms 182 straipsnyje.

([1]) OL L 375, 1991 12 31, p. 1.

▼B

3. Nustatant viešosios išlaidos normą 2 dalyje nustatytiems tikslams, neatsižvelgiama į nacionalinę pagalbą, skirtą didesnėms galimybėms gauti paskolas, teikiamas nenaudojant pagal IPA reglamentą skiriamo Bendrijos įnašo.

4. Bendrijos įnašas iš esmės neviršija 75 % reikalavimus atitinkančių išlaidų viršutinės ribos. Tačiau ši viršutinė riba padidinama iki:

a) 80 % priemonėms, kurios taikomos 171 straipsnio 3 dalyje nurodytai 2 prioritetinei krypčiai;

b) 80 % veiklai, kuriai taikomas 182 straipsnis, kai tokia veikla vykdoma ne Komisijos iniciatyva;

c) 100 % veiklai, kuriai taikomas 182 straipsnis, kai tokia veikla vykdoma Komisijos iniciatyva;

d) 85 % investiciniams projektams, įgyvendinamiems regionuose, kur Bendrija nustato, kad įvyko didelė gaivalinė nelaimė.

3 skirsnis

Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 1 prioritetinę kryptį

174 straipsnis

Investicijos į žemės ūkio valdas

1. 171 straipsnio 2 dalies a punkte nurodyta pagalba teikiama materialiosioms arba nematerialiosioms investicijoms į žemės ūkio valdas, kad jos atitiktų Bendrijos standartus ir kad pagerėtų visa jų veikla.

2. Pagalba pagal šią priemonę gali būti teikiama žemės ūkio valdoms:

a) kurių ekonominį perspektyvumą galima įrodyti baigus vykdyti investicijas;

b) kurios sprendimo suteikti paramą priėmimo metu atitinka minimalius nacionalinius standartus aplinkosaugos, visuomenės sveikatos, gyvūnų ir augalų sveikatos, gyvūnų gerovės ir darbo saugos srityse.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies b punkto, jei Bendrijos standartais pagrįsti minimalūs nacionaliniai standartai yra iš naujo įdiegiami tuo metu, kai gaunama paraiška, pagalba gali būti teikiama neatsižvelgiant į tokių standartų neatitikimą su sąlyga, kad tokios valdos iki investicijų vykdymo pabaigos imtų atitikti naujuosius standartus.

Be to, Komisija, esant tinkamai pagrįstam pagalbą gaunančios šalies prašymui, dėl nacionalinėje teisėje įdiegtų minimalių nacionalinių standartų, pagrįstų Bendrijos standartais, neatitikimo gali leisti ne ilgiau kaip vienerius metus iki paraiškos pateikimo dienos nukrypti nuo 2 dalies b punkto.

4. Pagalba teikiama su sąlyga, kad investicijos jų įgyvendinimo pabaigoje atitiks susijusius Bendrijos standartus.

▼B

5. Pagalbą gaunančios šalys nustato visų investicijų, kurioms gali būti teikiama pagalba, ribas. Jos nustato tinkamus ūkininkų profesinių įgūdžių ir kompetencijos standartus, kuriuos ūkininkai turi atitikti, kad galėtų gauti pagalbą.

175 straipsnis

Parama gamintojų grupėms kurti

1. 171 straipsnio 2 dalies b punkte nurodyta pagalba gali būti teikiama gamintojų grupių kūrimui ir administracinei veiklai palengvinti, siekiant:

a) pritaikyti gamintojų grupių gamybą ir gaminius prie rinkos reikalavimų;

b) kartu teikti prekes į rinką, įskaitant pasirengimą pardavimui, pardavimų centralizavimą ir tiekimą supirkėjams didmenomis;

c) nustatyti bendrąsias informavimo apie produktus taisykles, ypač apie derliaus nuėmimą ir produktų prieinamumą.

2. Pagalba pagal šią priemonę neteikiama gamintojų grupėms, kurių atitinkama nacionalinė pagalbą gaunančios šalies institucija oficialiai nepripažino iki 2007 m. sausio 1 d. ir (arba) iki 184 straipsnyje nurodytos programos patvirtinimo.

Vienam arba keliems sektoriams atstovaujančios profesinės ir (arba) tarpprofesinės organizacijos nėra gamintojų grupės.

3. Pagalba teikiama nustatant vienodą jos normą ir kasmet išmokant ją dalimis pirmuosius penkerius metus nuo tos dienos, kai gamintojų grupė buvo pripažinta. Ji apskaičiuojama remiantis grupės metiniais produkcijos pardavimais ir atitinka šiuos reikalavimus:

a) pirmaisiais, antraisiais, trečiaisiais, ketvirtaisiais ir penktaisiais metais sudaro atitinkamai 5 %, 5 %, 4 %, 3 % ir 2 % metinių produkcijos pardavimų vertės iki 1 mln. EUR,

b) pirmaisiais, antraisiais, trečiaisiais, ketvirtaisiais ir penktaisiais metais sudaro atitinkamai 2,5 %, 2,5 %, 2,0 %, 1,5 % ir 1,5 % metinių produkcijos pardavimų verčių, viršijančių 1 mln. EUR,

c) neviršija kiekvienai gamintojų organizacijai nustatytos viršutinės ribos, kuri yra:

— 100 000 EUR pirmaisiais metais,

— 100 000 EUR antraisiais metais,

— 80 000 EUR trečiaisiais metais,

— 60 000 EUR ketvirtaisiais metais,

— 50 000 EUR penktaisiais metais.

176 straipsnis

Investicijos į žemės ūkio ir žuvininkystės produktų perdirbimą ir rinkodarą

1. 171 straipsnio 2 dalies c punkte nurodyta pagalba teikiama materialiosioms ir nematerialiosioms investicijoms į žemės ūkio ir žuvininkystės produktų, kuriems taikomas Sutarties I priedas, perdirbimą ir rinkodarą. Tokia pagalba yra skirta padėti įmonėms atitikti Bendrijos standartus ir pagerinti visą savo veiklą. Investicijos taip pat turi prisidėti prie atitinkamo pagrindinio žemės ūkio gamybos sektoriaus padėties gerinimo.

▼B

Investicijoms mažmeninės prekybos lygmeniu pagalba neteikiama.

2. Pagalba pagal šią priemonę gali būti teikiama investicijoms į įmones:

a) kurių ekonominį perspektyvumą galima įrodyti baigus vykdyti investicijas ir

b) kurios sprendimo suteikti paramą priėmimo metu atitinka minimalius nacionalinius standartus aplinkosaugos, visuomenės sveikatos, gyvūnų ir augalų sveikatos, gyvūnų gerovės ir darbo saugos srityse.

3. Nukrypstant nuo 2 dalies b punkto, jei Bendrijos standartais pagrįsti nacionaliniai standartai yra iš naujo įdiegiami tuo metu, kai gaunama paraiška, pagalba gali būti teikiama neatsižvelgiant į tokių standartų neatitikimą su sąlyga, kad iki investicijų vykdymo pabaigos įmonė atitiktų naujuosius standartus.

Be to, Komisija, esant tinkamai pagrįstam pagalbą gaunančios šalies prašymui, dėl nacionalinėje teisėje įdiegtų minimalių nacionalinių standartų, pagrįstų Bendrijos standartais, neatitikimo gali leisti ne ilgiau kaip vienerius metus iki paraiškos pateikimo dienos nukrypti nuo 2 dalies b punkto.

4. Pagalba gali būti teikiama investicijoms į įstaigas, kurios yra dalis įmonių:

a) turinčių mažiau kaip 250 darbuotojų ir ne didesnę kaip 50 mln. EUR metinę apyvartą ir (arba) visą metinį buhalterinį balansą, neviršijantį 43 mln. EUR, teikiant pirmenybę investicijoms, skirtoms padėti įstaigai atitikti visus susijusius Bendrijos standartus, arba

b) turinčių mažiau kaip 750 darbuotojų arba ne didesnę kaip 200 mln. EUR metinę apyvartą, jei investicijos yra skirtos padėti įstaigai atitikti susijusius Bendrijos standartus.

5. Komisija, esant tinkamai pagrįstam pagalbą gaunančios šalies prašymui, gali nuspręsti, kad pagalba taip pat gali būti teikiama įmonių, kurioms netaikoma 4 dalis, investicijoms, kurios reikalingos tam tikriems Bendrijos standartams atitikti ir kurioms reikia ypač didelių investicijų. Tokia pagalba gali būti suteikta tiktai įmonėms, nurodytoms nacionaliniame plane, skirtame Bendrijos standartams įvykdyti, konkrečiai padėti įstaigai visiškai atitikti susijusius Bendrijos standartus. Tokiais atvejais teikiama pagalba sudaro pusę įmonių, kurioms taikoma 4 dalis, nustatytos pagalbos normos.

6. Pagalbą gaunančios šalys nustato visų investicijų, kurios atitinka šios priemonės reikalavimus, ribas.

7. Pagalba investicijoms į 4 dalies a punkte nurodytas įmones teikiama su sąlyga, kad tokios investicijos jų įgyvendinimo pabaigoje atitiktų susijusius Bendrijos standartus.

▼B

4 skirsnis

Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 2 prioritetinę kryptį

177 straipsnis

Pasirengimas įgyvendinti aplinkosaugai ir kaimo vietovėms skirtus veiksmus

1. Kad pagalbą gaunančios šalys pasirengtų įgyvendinti veiksmus, nurodytus Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 2 prioritetinėje kryptyje, 171 straipsnio 3 dalies a punkte nurodyta pagalba teikiama bandomiesiems projektams, kuriems taikomi Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 39 ir 40 straipsniai.

2. Tokiais veiksmais siekiama didinti veiksmų, skirtų aplinkosaugos ir kaimo vietovių padėčiai gerinti, praktinio įgyvendinimo patirtį tiek administraciniu, tiek ūkių lygmenimis.

178 straipsnis

Vietos kaimo plėtros strategijų rengimas ir įgyvendinimas

1. 171 straipsnio 3 dalies b punkte nurodyta pagalba teikiama remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 61 straipsniu.

2. Pagalba skirta remti:

a) bendradarbiavimo projektų įgyvendinimą pagal 171 straipsnio 1 dalyje nustatytus prioritetus ir remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 65 straipsniu;

b) vietos privačiojo ir viešojo sektoriaus partneryščių, taip pat vadinamųjų „vietos veiklos grupių“ veikimą, įgūdžių įgijimą, informavimo veiklą ir informacinius renginius siekiant 171 straipsnio 1 dalyje nurodytų tikslų.

3. Išsamias šios priemonės įgyvendinimo nuostatas patvirtina pagalbą gaunanti šalis. Jos yra suderintos su atitinkamomis taisyklėmis, kurios taikomos Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai, kaip nustatyta Tarybos reglamente (EB) Nr. 1698/2005.

5 skirsnis

Atitikimo ir specialieji pagalbos teikimo reikalavimai pagal 3 prioritetinę kryptį

179 straipsnis

Kaimo infrastruktūros gerinimas ir vystymas

1. 171 straipsnio 4 dalies a punkte nurodyta pagalba gali būti teikiama investicijoms, skirtoms kaimo infrastruktūrai gerinti ir vystyti:

a) naikinant regionų skirtumus ir didinant kaimo vietovių patrauklumą privatiems asmenims ir verslui;

b) kuriant sąlygas kaimo ekonomikos plėtrai.

2. Pirmenybė teikiama investicijoms į vandens ir energijos tiekimą, atliekų tvarkymą, vietos galimybes naudotis informacijos ir ryšių technologijomis, vietos prieigą prie kelių, kurie turi didelę svarbą vietos ekonomikos plėtrai, ir priešgaisrinės apsaugos infrastruktūras, kai yra pagrįstas miškų gaisrų pavojus.

▼B

3. Jei yra parengtos 171 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytos vietos kaimo plėtros strategijos, pagal šį straipsnį remiamos investicijos turi būti suderintos su tokiomis strategijomis.

180 straipsnis

Kaimo ekonominės veiklos įvairinimas ir plėtra

1. 171 straipsnio 4 dalies b punkte nurodyta pagalba gali būti teikiama investicijoms, skirtoms kaimo ekonominei veiklai įvairinti ir plėtoti:

a) plečiant ekonominę veiklą;

b) kuriant užimtumo galimybes;

c) įvairinant ne žemės ūkio veiklą.

2. Pirmenybė teikiama investicijoms į mikroįmonių ir mažų įmonių, amatų ir kaimo turizmo kūrimą bei plėtrą siekiant remti verslumą ir plėtojant ekonominę struktūrą.

3. Jei yra parengtos 171 straipsnio 3 dalies b punkte nurodytos vietos kaimo plėtros strategijos, pagal šį straipsnį remiamos investicijos turi būti suderintos su tokiomis strategijomis.

181 straipsnis

Mokymo gerinimas

1. Pagalba gali būti teikiama padedant gerinti žemės ūkio, maisto ir miškininkystės sektoriuose dirbančių asmenų ir kitų šio komponento srityse veikiančių ekonominės veiklos vykdytojų profesinius įgūdžius ir kompetenciją.

Pagalba neteikiama instruktažo arba mokymo kursams, kurie yra įprastų antrinio arba aukštojo mokslo lygio švietimo programų ar sistemų dalis.

▼M1

2. Pagalbą gaunančios šalys parengia mokymo strategiją pagal 1 dalį numatytiems veiksmams įgyvendinti. Strategiją sudaro kritiškas veikiančių mokymo struktūrų įvertinimas bei mokymo poreikių ir tikslų analizė. Ji taip pat nustato mokymo paslaugų teikėjų atrankos kriterijus. Mokymo strategijos aprašymas įtraukiamas į programą.

▼B

6 skirsnis

Techninė pagalba

182 straipsnis

Taikymo sritis ir įgyvendinimas

1. Pagalba gali būti teikiama veiklai, susijusiai su parengiamąja, stebėsenos, vertinimo, informavimo ir kontrolės veikla, kuri būtina programai įgyvendinti. Šią veiklą visų pirma sudaro:

a) susitikimai ir kita veikla, kurie būtini šio komponento sektoriaus stebėsenos komiteto pareigoms vykdyti, pvz., užsakytos studijos, atliekamos padedant ekspertams;

▼B

b) informavimo ir viešinimo akcijos;

c) vertimas raštu ir žodžiu Komisijos prašymu, išskyrus vertimą, kuris reikalingas bendrųjų, sektorių ir finansavimo susitarimų taikymui;

d) apsilankymai ir seminarai;

e) veikla, susijusi su programos priemonių parengimu siekiant užtikrinti jų veiksmingumą, įskaitant tas priemones, kurias numatyta taikyti paskiau;

f) tarpinis programos vertinimas;

g) nacionalinio tinklo, skirto koordinuoti pagal 178 straipsnį plėtojamą veiklą, bei būsimo nacionalinio kaimo plėtros tinklo kūrimas ir veikla remiantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 68 straipsniu.

▼M1

2. Dėl techninės pagalbos veiklos konsultuojamasi su šio komponento sektoriaus stebėsenos komitetu. Jis kasmet tvirtina metinį techninės pagalbos veiklos įgyvendinimo veiksmų planą.

▼B

3. Apie visus 1 dalies d punkte nurodytus apsilankymus ir seminarus, rengiamus ne Komisijos iniciatyva, šio komponento sektoriaus stebėsenos komitetui teikiamos ataskaitos raštu.

183 straipsnis

Europos kaimo plėtros tinklas

Pagalbą gaunančios šalys ir tokiose šalyse įsteigtos organizacijos bei pagalbą gaunančių šalių administracijos, veikiančios kaimo plėtros srityje, gali naudotis Tarybos reglamento (EB) Nr. 1698/2005 67 straipsnyje numatytu Europos kaimo plėtros tinklu. Pagalbą gaunančios šalys patvirtina atitinkamas išsamias nuostatas.

II SKYRIUS

Programavimas

184 straipsnis

Programos

1. Kaimo plėtros komponento priemonės yra žemės ūkio ir kaimo plėtros programos, kuri rengiama nacionaliniu lygmeniu (toliau – programa) ir apima visą IPA įgyvendinimo laikotarpį, objektas. Programą rengia pagalbą gaunančios šalies paskirtos atitinkamos institucijos, ji pateikiama Komisijai po konsultacijų su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis.

▼M1

2. Į visas programas įtraukiami:

a) kiekybiškai išreikštas esamos padėties apibūdinimas, pažymint skirtumus, trūkumus ir plėtros galimybes, pagrindinius veiksmų, įgyvendintų naudojant Bendrijos pagalbą ir kitą dvišalę arba daugiašalę pagalbą, rezultatus, naudotus finansinius išteklius ir turimų rezultatų vertinimą;

▼M1

b) siūlomos nacionalinės kaimo plėtros strategijos apibūdinimas, pagrįstas esamos padėties kaimo vietovėse analize;

c) programos strateginių prioritetų apibūdinimas, pagrįstas nacionaline kaimo plėtros strategija ir atitinkamų sektorių analize, taip pat nepriklausomu įvertinimu. Be to, įtraukiami kiekybiniai tikslai ir nurodomi kiekvienos 171 straipsnio 1 dalyje nustatytos prioritetinės krypties atitinkami stebėsenos ir vertinimo rodikliai;

d) paaiškinimas, kaip daugiamečiame preliminariame planavimo dokumente apibrėžtas bendras strateginis principas ir sektorių strategijos yra įgyvendinami konkrečiais veiksmais pagal kaimo plėtros komponentą;

e) preliminari bendra finansinė lentelė, kurioje trumpai apibūdinami nacionaliniai, Bendrijos ir prireikus privatūs finansiniai ištekliai, numatyti kiekvienai kaimo plėtros priemonei ir atitinkantys ją, taip pat ES bendro finansavimo norma pagal prioritetinę kryptį;

f) iš 171 straipsnio pasirinktų priemonių apibūdinimas, įskaitant:

— galutinių pagalbos gavėjų apibūdinimą,

— geografinę taikymo sritį,

— atitikties reikalavimams kriterijus,

— klasifikavimo kriterijus projektų atrankai,

— stebėsenos rodiklius,

— kiekybinius tikslinius rodiklius;

g) programos įgyvendinimo, taip pat stebėsenos ir vertinimo, veiklos struktūros apibūdinimas;

h) už programos įgyvendinimą atsakingų institucijų ir įstaigų pavadinimai;

i) konsultacijų ir nuostatų, priimtų atitinkamoms institucijoms ir įstaigoms bei atitinkamiems ekonominiams, socialiniams ir aplinkosaugos partneriams jungti į asociacijas, rezultatai;

j) programos *ex ante* vertinimo rezultatai ir rekomendacijos, įskaitant tolesnių veiksmų, kurių imasi pagalbą gaunančios šalys dėl rekomendacijų, apibūdinimą.

▼B

3. Pagalbą gaunančios šalys savo programoje užtikrina, kad pirmenybė būtų teikiama priemonėms, skirtoms Bendrijos standartams įgyvendinti ir rinkos efektyvumui, pagerinti, bei naujų užimtumo galimybių kaimo vietovėse kūrimo priemonėms.

4. Pagalbą gaunančios šalys savo programoje užtikrina daugiamečio preliminaraus planavimo dokumento nuostatų vykdymą.

5. Išskyrus atvejus, kai su Komisija yra susitarta kitaip, pagalbą gaunančios šalys savo programų pasiūlymus pateikia ne vėliau kaip per šešis mėnesius nuo šio reglamento įsigaliojimo.

▼B

185 straipsnis

Programų patvirtinimas ir pakeitimai

1. Komisija programas pagal kaimo plėtros komponentą patvirtina per šešis mėnesius nuo programos pasiūlymo pateikimo, jei turima visa svarbi informacija. Visų pirma Komisija įvertina pasiūlytą programą, kad nustatytų, ar ji suderinta su šiuo reglamentu.

2. Programa prireikus gali būti iš dalies keičiama, kad būtų atsižvelgta į šiuos dalykus:

a) naują svarbią informaciją ir rezultatus, susijusius su atitinkamų veiksmų įgyvendinimu, įskaitant stebėsenos ir vertinimo rezultatus, taip pat poreikį pakoreguoti teikiamos pagalbos sumas;

b) pagalbą gaunančios šalies pasirengimo narystei pažangą, kaip nurodyta pagrindiniuose stojimo dokumentuose, įskaitant daugiametį preliminarų planavimo dokumentą.

3. Visus tinkamai pagrįstus pakeitimų pasiūlymus Komisijai teikia pagalbą gaunanti šalis, juose yra tokia informacija:

a) pasiūlyto pakeitimo motyvai;

b) laukiamas pakeitimo poveikis;

c) pakeistos finansinės ir priemonių lentelės, kuriose siūlomi finansinio pobūdžio pakeitimai.

4. Esminiai pakeitimai pagal IPA reglamento 14 straipsnio 4 dalį yra lėšų paskirstymo 171 straipsnio 1 dalyje nurodytoms prioritetinėms kryptims arba bendro finansavimo normos pagal prioritetinę kryptį pakeitimai ar naujų priemonių įtraukimas.

5. Komisija gali pareikalauti, kad pagalbą gaunančios šalys pateiktų pasiūlymą iš dalies keisti programą, jei yra pakeisti susiję Bendrijos teisės aktai.

III SKYRIUS

Įgyvendinimas

1 skirsnis

Principai ir finansų valdymas

186 straipsnis

Įgyvendinimo principai

1. Šį komponentą pagalbą gaunančios šalys įgyvendina pagal decentralizuoto valdymo principą, neatlikdamos 18 straipsnyje numatytų *ex ante* patikrinimų.

2. Kitos nuostatos gali būti pateiktos 7 ir 8 straipsniuose nurodytuose sektorių ir finansavimo susitarimuose.

Tokios nuostatos yra suderintos su atitinkamomis taisyklėmis, kurias valstybės narės taiko kaimo plėtros programoms.

▼B

187 straipsnis

Mokėjimų apskaičiavimas

Nukrypstant nuo 44 straipsnio, Bendrijos įnašas programoms pagal šį komponentą apskaičiuojamas kiekvienai prioritetinei krypčiai taikant finansavimo sprendime nustatytą bendro finansavimo normą, skirtą reikalavimus atitinkančioms išlaidoms, patvirtintoms visose išlaidų deklaracijose, apmokėti neviršijant didžiausio kiekvienai prioritetinei krypčiai nustatyto Bendrijos įnašo sumos.

188 straipsnis

Išankstinis finansavimas

▼M2

1. Pagal šį komponentą išankstinis mokėjimas gali siekti 30 % Europos Sąjungos įnašo paskutinius trejus atitinkamos programos metus. Esant biudžeto asignavimų galimybei, išankstinio finansavimo suma gali būti mokama dviem ar keliomis dalimis.

▼B

2. Tais atvejais, kai 1 dalyje nurodytos išankstiniam finansavimui mokamos sumos nepakanka užtikrinti galutinių pagalbos gavėjų paraiškų apmokėjimą laiku, šios sumos įgyvendinimo laikotarpiu būti didinamos pagal sektorių arba finansavimo susitarimuose išdėstytas nuostatas, siekiant patenkinti tokius poreikius, jeigu bendra išankstinių mokėjimų suma neviršija 30 % Bendrijos įnašo per trejus paskutinius metus, kaip nustatyta daugiametes programas patvirtinančiame finansavimo sprendime.

3. Komisija sumoka pirmąją išankstinio finansavimo dalį, kai įvykdomos 42 straipsnio 1 dalyje nurodytos sąlygos. Pagalbą gaunančios šalies prašymu papildoma dalis gali būti išmokėta pagal 1 ir 2 dalyse nustatytus reikalavimus.

189 straipsnis

Sąskaitų patvirtinimas

Išsamios sąskaitų patvirtinimo nuostatos apibrėžiamos sektorių ir finansavimo susitarimuose, kurie nurodyti atitinkamai 7 ir 8 straipsniuose. Tokios nuostatos yra suderintos su atitinkamomis taisyklėmis, kurios taikomos Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai, kaip nustatyta Tarybos reglamente (EB) Nr. 1290/2005 ([1]) ir išsamias jo įgyvendinimo taisykles nustatančiuose reglamentuose. Visų pirma jos gali numatyti konsultacijas su Žemės ūkio fondų komitetu.

190 straipsnis

Finansinių koregavimų kriterijai

Nukrypstant nuo 51 straipsnio 2 dalies, Komisija, atsižvelgdama į išvadas, taiko arba vienodos normos koregavimus, arba tikslius koregavimus, arba rezultatų ekstrapoliacija pagrįstus koregavimus.

([1]) OL L 209, 2005 8 11, p. 1.

▼B

2 skirsnis

Vertinimas ir stebėsena

191 straipsnis

***Ex ante*, tarpiniai ir *ex post* vertinimai**

1. Remiantis 57 straipsniu, nepriklausomi vertintojai pagalbą gaunančios šalies atsakomybe atlieka *ex ante*, *ex post* ir prireikus – tarpinius vertinimus.

2. Vertinimuose vertinamas programos įgyvendinimas siekiant IPA reglamento 12 straipsnyje nustatytų tikslų.

3. Išsami tokių vertinimų atlikimo tvarka gali būti nustatyta sektorių ir finansavimo susitarimuose, kurie nurodyti atitinkamai 7 ir 8 straipsniuose. Tokia tvarka yra suderinta su atitinkamomis taisyklėmis, kurios taikytinos valstybių narių kaimo plėtros programoms.

192 straipsnis

Sektoriaus stebėsenos komitetas

1. Remiantis 59 straipsnio nuostatomis pagalbą gaunanti šalis įsteigia sektoriaus stebėsenos komitetą.

2. Sektoriaus stebėsenos komitetą sudaro atitinkamų institucijų ir įstaigų bei atitinkamų ekonominių, socialinių ir aplinkosaugos partnerių atstovai. Sektoriaus stebėsenos komitetas parengia ir patvirtina savo darbo tvarkos taisykles.

3. Sektoriaus stebėsenos komitetui pirmininkauja pagalbą gaunančios šalies atstovas. Komisija dalyvauja sektoriaus stebėsenos komiteto veikloje.

4. Programos pažanga, efektyvumas ir veiksmingumas siekiant jos tikslų yra vertinami pagal rodiklius, kurie buvo pradžioje, programų finansinį įgyvendinimą, pasiekimus, rezultatus ir poveikį.

193 straipsnis

Sektoriaus metinės ataskaitos

▼M1

1. Pagal šį komponentą 61 straipsnio 1 dalyje nurodytos sektoriaus metinės ataskaitos Komisijai, nacionaliniam IPA koordinatoriui ir nacionaliniam leidimus duodančiam pareigūnui pateikiamos per šešis mėnesius pasibaigus kiekvieniems visiems programos įgyvendinimo kalendoriniams metams.

▼B

a) Tokiose ataskaitose yra informacija apie įgyvendinimo pažangą, pirmiausia nustatytų tikslų pasiekimą, kilusias programos valdymo problemas, priemones, kurių imtasi, finansinį įgyvendinimą, taip pat vykdytą stebėsenos ir vertinimo veiklą.

b) Sektoriaus metines ataskaitas iki jų pateikimo analizuoja sektoriaus stebėsenos komitetas.

▼B

2. Sektoriaus galutinė ataskaita po to, kai sektoriaus stebėsenos komitetas atlieka jos analizę, Komisijai ir nacionaliniam IPA koordinatoriui pateikiama ne vėliau kaip per šešis mėnesius po termino, iki kurio išlaidos atitinka programos reikalavimus.

194 straipsnis

Kitos stebėsenos ir pranešimų teikimo nuostatos

Kitos stebėsenos ir pranešimų teikimo nuostatos gali būti apibrėžtos 7 ir 8 straipsniuose nurodytuose sektorių ir finansavimo susitarimuose. Jos suderintos su atitinkamomis valstybių narių kaimo plėtros programoms taikytinomis taisyklėmis.

III DALIS

BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

195 straipsnis

Įsigaliojimas

Šis reglamentas įsigalioja kitą dieną po jo paskelbimo *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

Jis taikomas nuo 2007 m. sausio 1 d.

Šis reglamentas yra privalomas visas ir tiesiogiai taikomas visose valstybėse narėse.

▼B

PRIEDAS

AKREDITAVIMO KRITERIJAI

11 straipsnio 2 dalyje nurodytas standartinis sričių ir susijusių reikalavimų sąrašas

1. **Kontrolės sistema (organizacijos ir personalo kūrimas bei valdymas)**

a) Etikos ir sąžiningumo politika

— užtikrinti, kad organizacija laikytųsi organizacijos kultūros, kurios reikalauja jos aukščiausioji vadovybė.

b) Pažeidimų valdymas ir pranešimas

— užtikrinti, kad apie žemesniu organizacijos lygmeniu pastebėtus galimus pažeidimus būtų tinkamai pranešama ir dėl jų būtų imtasi tolesnių veiksmų, įskaitant pranešančiųjų apie juos apsaugą.

c) Personalo planavimas, įdarbinimas, mokymas ir vertinimas (įskaitant pažeidžiamų pareigų valdymą)

— užtikrinti tinkamą visų lygių personalo skaičių ir kokybę.

d) Pažeidžiamos pareigos ir interesų konfliktai

— užtikrinti, kad būtų nurodomi „pažeidžiamas pareigas“ (t. y. pareigas, kurias atlikdami darbuotojai gali tapti netinkamos įtakos pažeidžiami dėl jų ryšių su trečiosiomis šalimis pobūdžio arba jų turimos informacijos) vykdantys darbuotojai,

— užtikrinti, kad pažeidžiamoms pareigoms būtų taikoma tinkama kontrolė (taip pat prireikus – rotacijos principas),

— užtikrinti, kad veiktų interesų konfliktų nustatymo ir išvengimo procedūros.

e) Teisinės bazės įstaigoms ir asmenims sukūrimas

— užtikrinti, kad įstaigos ir asmenys turėtų visą teisinę galią vykdyti savo funkcijas.

f) Oficialus atskaitomybės, atsakomybės, patikėtos atsakomybės ir bet kurių reikalingų susijusių įgaliojimų atlikti visas užduotis ir eiti pareigas organizacijoje nustatymas:

— užtikrinti, kad visi personalo nariai žinotų savo pareigybių apimtį. Kalbant apie įsipareigojimus arba trečiosioms šalims skirtus mokėjimus, už visus operacijos aspektus turėtų būti atsakingas vienas valdytojas,

— funkcijų apibrėžimai, pareigybių aprašymai ir t. t. yra atnaujinti ir žinomi.

2. **Planavimas ir (arba) rizikos valdymas (intervencijų planavimas)**

a) Pavojų nustatymas, vertinimas ir valdymas

— užtikrinti, kad pavojai būtų nustatomi ir valdomi, ypač, kad visose srityse būtų taikomi tinkami kontrolės ištekliai, atsižvelgiant į skirtingų pavojų, kuriuos ji mažina, svarbą.

▼B

b) Objektyvus išteklių nustatymas ir skyrimas pagal tikslus

— užtikrinti, kad rezultatų ir poveikio lygiu būtų nustatyti tinkami (ir įvertinami) tikslai, kurių organizacija laikytųsi,

— užtikrinti, kad ištekliai būtų tinkamai skiriami tiems tikslams, kurie atitinka patikimo finansų valdymo principus,

— užtikrinti, kad būtų tiksliai nustatyta atsakomybė už tuos tikslus.

c) Įgyvendinimo proceso planavimas

— užtikrinti tikslų veiksmų, reikalingų tikslams, planavimui įgyvendinti, įskaitant kiekvieno veiksmo grafiką ir atsakomybę už jį, bei prireikus – veiksmų plano analizes.

3. **Kontrolės veikla (intervencijų įgyvendinimas)**

a) Tikrinimo procedūros

— užtikrinti visų operacijos veiksmų pakartotinį patikrinimą (*ex ante* ir prireikus – *ex post* patikrinimai).

b) Priežiūros procedūros vykdant pavaldiniams pavestų užduočių atskaitingą valdymą (įskaitant pavaldžių asmenų metines patikinimo ataskaitas)

— užtikrinti, kad atsakomybė būtų stiprinama atliekant aktyvią priežiūrą, kuri nebūtų laikoma tiktai pasyvia arba teorine sąvoka.

c) Visų rūšių viešųjų pirkimų ir dotacijų konkursų taisyklės

— užtikrinti tinkamą teisinę visų tokių įsipareigojimų procesų sistemą.

d) Visų viešųjų pirkimų ir dotacijų konkursų veiksmų (pvz., techninės specifikacijos, vertinimo komitetai, pranešimai apie išimtis ir t. t.) procedūros (įskaitant atmintines)

— užtikrinti, kad visi darbuotojai tiksliai žinotų šioje srityje jiems pavestas pareigas.

e) Viešumo taisyklės ir procedūros

— užtikrinti, kad šie Komisijos reikalavimai būtų vykdomi.

f) Mokėjimo procedūros (įskaitant produkcijos pristatymo ir (arba) atitikimo reikalavimams patvirtinimo, prireikus vietoje, procedūras).

— užtikrinti, kad mokėjimai būtų vykdomi tiktai pagal pagrįstas mokėjimo paraiškas, atitinkančias visus sutartinius reikalavimus.

g) Bendro finansavimo teikimo stebėsenos procedūros

— užtikrinti, kad šie Komisijos reikalavimai būtų vykdomi.

h) Biudžeto procedūros lėšų prieinamumui užtikrinti (įskaitant lėšas, kurios būtinos įgyvendinimui, jei Komisijos finansavimas yra uždelsiamas arba nesuteikiamas)

— užtikrinti, kad nacionalinė institucija galėtų vykdyti savo vietos sutartinius įsipareigojimus, nors Komisijos finansavimas yra uždelsiamas arba nutraukiamas.

▼B

i) Veiksmų tęstinumo procedūros

— užtikrinti, kad būtų nustatyti dideli pavojai tęstinumui (pvz., duomenų praradimas, asmenų nebuvimas ir t. t.) ir, jei įmanoma, būtų parengti nenumatytų situacijų veiksmų planai.

j) Apskaitos procedūros

— užtikrinti išsamią ir skaidrią apskaitą laikantis pripažintų apskaitos principų.

k) Suderinimo procedūros

— užtikrinti, kad, jei įmanoma, apskaitos balansas būtų suderintas su trečiosios šalies informacija.

l) Pranešimas apie, *inter alia,* tinkamu lygiu patvirtintas įprastų procedūrų išimtis, nepatvirtintas išimtis ir kontrolės sutrikimus, kai jie nustatomi

— užtikrinti, kad įprastos tvarkos neatitikimai visuomet būtų įrašomi, registruojami ir atitinkamais lygiais apsvarstomi.

m) Saugumo procedūros (IT ir kita)

— užtikrinti, kad turtas ir duomenys būtų saugomi nuo įsikišimo arba fizinės žalos.

n) Archyvavimo procedūros

— užtikrinti, kad būtų galima gauti dokumentus, bent Komisijos peržiūrai nustatytais laikotarpiais, kai jie turi būti saugomi.

▼M1

o) Pareigų atskyrimas

— užtikrinti, kad tos pačios operacijos laikotarpiu skirtingos užduotys būtų pavedamos skirtingiems darbuotojams, kad būtų užtikrinta tam tikra automatinė kryžminio patikrinimo kontrolė.

▼B

p) Pranešimas apie vidaus kontrolės trūkumus

— užtikrinti, kad bet kuriame šaltinyje nustatytų bet kurių vidaus kontrolės trūkumų įrašai ir vadovybės atsiliepimai dėl jų būtų užregistruoti ir būtų imtasi tolesnių veiksmų.

4. **Stebėsenos veikla (intervencijų priežiūra)**

a) Vidaus auditas, įskaitant audito ataskaitų ir rekomendacijų tvarkymą (NB: skiriasi nuo kontrolės veiklos ir valdymo priežiūros)

— užtikrinti, kad aukščiausioji vadovybė gautų tam tikras nepriklausomas jos sistemų veikimo pavaldinių lygmeniu apžvalgas. Tokia veikla gali būti operacijos *ex post* tikrinimas, nors daugiau dėmesio reikėtų skirti sistemos efektyvumui ir veiksmingumui bei organizacijos struktūrai.

b) Vertinimas

— užtikrinti, kad aukščiausioji vadovybė gautų informaciją apie intervencijų poveikio vertinimą (be kitos jų gaunamos informacijos apie teisėtumą, teisingą vykdymą ir veiklos procedūras).

▼B

5. **Komunikacija (užtikrinti, kad visi dalyviai gautų jų pareigoms vykdyti reikalingą informaciją)**

Reguliarūs skirtingų įstaigų koordinaciniai posėdžiai, skirti keistis informacija apie visus planavimo ir įgyvendinimo aspektus, pvz.:

i) reguliarūs pranešimai apie programų ir projektų planavimo padėtį;

ii) reguliarūs pranešimai apie projektų įgyvendinimą pagal įgyvendinimo planą

— Sutarčių sudarymo procesas (*inter alia*)

— Visų konkursų procesų pažanga, palyginti su planu

— Sisteminga bet kuriuo lygiu nustatytų klaidų analizė (pvz., kurią atlieka tikrintojai, *ex ante* kontrolieriai, auditoriai ir kt.)

— Sutarčių įgyvendinimas

— Kontrolės išlaidos, palyginti su gauta nauda;

iii) reguliarūs pranešimai apie vidaus kontrolės efektyvumą ir veiksmingumą visais tinkamais lygiais

— užtikrinti, kad visi darbuotojai visais lygmenimis reguliariai gautų reikiamą informaciją, kad galėtų vykdyti savo atskaitomybę.